

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

CORIOLANUS

CORIOLANUS

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

*Tato kniha vychází
jako součást hlavního výzkumného záměru
na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy
„Srovnávací poetika v multikulturním světě“
(MSM 112100005).*

Coriolanus líčí (snad) skutečné, historicky zaznamenané události, které se odehrály před dvěma a půl tisíci lety v Římě. Shakespeare je vypráví takřka věrně podle Plútarchových *Životopisů slavných Řeků a Římanů*. Přesto se mu podařilo napsat hru, která nejen bezprostředně rezonovala se společenskými a politickými událostmi v Anglii kolem roku 1608, kdy vznikla, ale je jako „aktuální“ pocíťována dodnes.

Bezprostředním impulsem k jejímu vzniku mohly být selské bouře, které vypukly v roce 1607 a pustošily okolí Shakespeareova rodiště. Možným záměrem autora pak bylo ukázat na **Coriolanovi** nepřipravenost ari-stokratů, rytířů a dvořanů jakubovského dvora na život v nových podmínkách. Připomínají se zde dvě historické postavy: sir Walter Raleigh a hrabě Essex. Oba byli představitelé vysoké aristokracie, mužové odvážní, vojáci a dobyvatelé, opovrhující městskou lůzou, oba byli popraveni.

U takto vyhraněně politické hry je oprávněně se ptát, zda se v ní neobráží i autorovo vlastní politické smýšlení. Je známo, že Shakespeare byl dalek snahy roubovat na dramatické postavy svůj „světový názor“. Jeho dramata se vyznačují interpretační mnohoznačností, v níž každá doba, každý jedinec nachází svůj obraz. U **Coriolana** se výrazně liší rovněž názory kritiků. Liší se nejen v pohledu na to, zda je to hra dobrá nebo špatná, ale i na její žánr, na hodnocení titulní postavy, zobrazení lidu apod. Zatímco například T. S. Eliot považuje hru za Shakespeareovu nejlepší tragédii, G. B. Shaw ji označuje, zřejmě s trochou nadsázky, za jeho nejlepší komedii. Negativní kritika tvrdí, že Coriolanus je hrdina, s nímž se nelze ztotožnit, protože pro konzervativně smýšlející diváky je zobrazen příliš nesympaticky, pro levicově orientované je ve hře zas příliš směšně či nenávidně zobrazen lid. Existuje i názor, že **Coriolanus** je spíše abstraktní debata než drama. Hra se stala na jedné straně manifestací až fašisticky protilidového postoje ve Francii v roce 1934, a naopak podkladem pro Brechtovu marxisticky pojatou adaptaci, která vyznívá ve smyslu, že lid se obejde bez hrdinů.

Vznik díla bývá vymezován lety 1607 až 1609. Jde tedy, jak se zdá, o Shakespeareovu poslední tragédii a poslední římskou hru. Je pozoruhodné, že titulní postava se tu stává středobodem veškerého dění. Shakespeare na řadě míst prezentuje Coriolana v poněkud odlidštěné podobě. Je to

skvělý voják schopný heroických činů, ale jeho arogance, samolibost a krutost z něho dělají postavu mnohdy lidsky nepřijatelnou i pro ty, kteří souhlasí s jeho politickými názory. Coriolanus zosobňuje starý aristokratický svět, od jehož zásad nemíní ustoupit ani o krok. Lpí na starých principech pevně hierarchicky uspořádané společnosti. V tomto světě má zřetelně vymezenou funkci vojáka, obránce vlasti. V době války je mužem na svém místě, dostává se mu uznání a veškerých poct. Neumí ale žít v podmínkách běžného života, tím méně ve světě, který přestal odpovídat jeho představám. Proměna společnosti v demokracii přináší podle něho rozvrat a chaos. Na druhé straně Coriolanus dokáže velice přesně pojmenovat slabiny demokracie. Doslova na vlastní kůži poznal zbabělost a nestálost lidí a má do značné míry právo lid odsuzovat. Snadno rozpozná i pokrytectví obou tribunů. Koneckonců i jeho neochota zapřít svou povahu, přetvařovat se a z pragmatických důvodů jít žebrot o hlasy lidu mluví silně v jeho prospěch. Nicméně tyto pozitivní aspekty Coriolanovy osobnosti nenapomáhají příliš výrazně tomu, aby postavu zlidštily. Jedněmi je milován, druhými nenáviděn zejména vzhledem k ideálům, jež symbolizuje. V tragickém paradoxu pak Shakespeare ukazuje situaci, která je psychologicky velice přesná: situaci člověka, jenž prosazováním nadosobního principu, absolutizováním dobra a zla, projevuje vrcholnou míru egocentrismu. Ztratí-li pak výsostné postavení ve svém společenství, hledá společenství jiné, kde by získal postavení odpovídající jeho ambicím, byť tím zrazuje právě ty principy, které tak vehementně bránil. Však také jediný člověk, kterého Coriolanus uznává, je jeho největší rival Aufidius. Jedině toho považuje za sobě rovného.

Nepřipravenost aristokratů, rytířů a dvořanů jakubovského dvora na život v nových podmínkách dává autor (v souladu s Plútachovou předlohou) za vinu výchově. Vztah Coriolana a jeho matky není generačním střetem, jak tomu bylo v řadě předešlých dramát. Coriolanus naplňuje všechny představy, které do něho matka vložila. Volumnie z něho udělala jak neohroženého válečníka, tak hrdého a povýšeného aristokrata. A ve chvíli, kdy má prosit „lůzu“ o hlasy, je to opět matka, která ho donutí, aby ze svých zásad slevil. Jen kvůli ní ustoupí Coriolanus i od úmyslu podpálit Řím a pomstít se za svou křivdu.

V protikladu ke Coriolanovi stojí především lid, zobrazený ve chvílích vzednutých emocí značně nelichotivě, a naopak s notnou dávkou sympatií, když se autorova pozornost zaměřuje na konkrétní lidové postavy.

Na konci hry se završuje osud obou protagonistů – Říma a jeho lidu na jedné straně a Coriolana na straně druhé. Lid triumfuje – zbavil se

nenáviděného Coriolana, odvrátil zkázu a jásá. Naplnila se tak slova, že „Město je lid“ (III/1/199). Pohroma se přehnal a lid přežil.

Coriolanus, který se vrací mezi Volsky, je rovněž vítán jásajícím davem jako mírotvorce, a nebyť toho, že se proti němu postaví Aufidius, žárlicí na věhlas, který si jeho rival mezi jeho vojáky vydobyl, hra mohla skončit happy endem. Stačí ale vhodně zvolené slovo a Coriolanus ztratí sebevládu, a protože nedokáže neříct, co si myslí, svými slovy sám sobě přivodí zkázu. Hlavní hrdina umírá, je mu vzdán hold a před divákem se odehrává podobný rituál jako na konci řady předešlých tragédií. Ale tragický pocit se nedostavuje. Ironické vyznění, se kterým autor připravil pád svého hrdiny, posunuje pochmurný závěr do grotesky.

Coriolanus není čistá tragédie. Po **Troilovi a Kressidě** napsal dramatik další žánrově obtížně zařaditelnou hru, ve které se k pravdivému poznání o světě přibližuje prostřednictvím nadsázky a paradoxu. Coriolanus je tragická postava, ale ne v aristotelském smyslu. Je tragický svou nevyzrálostí a až patologickou závislostí na matce. Je pouhým gladiátorem, nástrojem jiných, kteří si jej vytvořili ke svému obrazu. Coriolanovým neštěstím je, že tomuto obrazu věří. Ve chvíli, kdy se svět změní, ztrácí totiž sám sebe.

Zatímco v předcházejících velkých tragédiích Shakespeare ukazoval společenskou proměnu jako existenciální problém, v **Coriolanovi** se jeho zájem posunuje z oblasti lidské psychiky k vnějšímu světu. Jestliže dříve ho zajímala nevyzpytatelnost lidského individua, v **Coriolanovi** se záhadou stává vnější svět. V tomto smyslu hra **Coriolanus** klade základní otázky, jak vlastně může fungovat společnost. Poté, co svět přestal být přehledným makrokosmem, který lze popsat přirovnáním k mikrokosmu lidského těla, v němž hlava, srdce a každý úd má své místo, jak vysvětluje mistr „reálné politiky“ Menenius vzbouřeným plebejcům (I/1/85), je jeho další vývoj hrozivý a nezbadatelný, zvláště jsou-li lidé na jeho proměnu tak málo připraveni jako Coriolanus.

Coriolanus je tak nejen svědectvím o době, předzvěstí občanské války, která vbrzku zachvátila Anglii, ale i politickou diskusí, v níž se několik set let před slavným Churchillovým výrokem ukazuje, že demokracie je opravdu špatný způsob vlády, ale lidstvo dosud nepoznalo žádný lepší.

JIŘÍ JOSEK

CORIOLANUS

CORIOLANUS

DRAMATIS PERSONAE

CAIUS MARCIUS, afterwards CAIUS MARCIUS CORIOLANUS

TITUS LARTIUS
COMINIUS } generals against the Volscians

MENENIUS AGRIPPA, friend to Coriolanus

SICINIUS VELUTUS
JUNIUS BRUTUS } tribunes of the people

YOUNG MARCUS, son to Coriolanus

ROMAN HERALD

TULLUS AUFIDIUS, general of the Volscians

LIEUTENANT TO CORIOLANUS

LIEUTENANT TO AUFIDIUS

VOLUMNIA, mother to Coriolanus

VIRGILIA, wife to Coriolanus

VALERIA, friend to Virgilia

GENTLEWOMAN, attending on Virgilia

Conspirators with Aufidius, Roman and Volscian senators, guards,
aediles, lictors, soldiers, citizens, messengers, sailors, gentlemen,
musicians, servants to Aufidius, and other attendants.

Scene: Rome and the neighbourhood;

Corioli and the neighbourhood;

Antium.

O S O B Y

GAIUS MARCIUS, později GAIUS MARCIUS CORIOLANUS

TITUS LARCIUS
COMINIUS } generálové bojující proti Volskům

MENENIUS AGRIPPA, Coriolanův přítel

SICINIUS VELUTUS
JUNIUS BRUTUS } tribunové lidu

MLADÝ MARCUS, Coriolanův syn.

ŘÍMSKÝ HEROLD

TULLUS AUFIDIUS, generál Volsků

CORIOLANŮV POBOČNÍK

AUFIDIŮV POBOČNÍK

VOLUMNIE, Coriolanova matka

VIRGILIE, Coriolanova manželka

VALERIE, Virgiliina přítelkyně

KOMORNÁ, sloužící Virgílii

Spiklenci na straně Aufidia, římsí a volsí senátoři, strážní,
edilové, liktoři, vojáci, občané, poslové, námořníci, pánové,
muzikanti, Aufidiovi sloužící a další družina.

Dějiště: Řím a okolí;

Corioli a okolí;

Ancium.

ACT I.

SCENE 1. ROME. A STREET.

*Enter company of mutinous citizens, with staves, clubs,
and other weapons.*

1. CITIZEN Before we proceed any further, hear me speak.
ALL Speak, speak.
1. CITIZEN You are all resolved rather to die than to famish?
ALL Resolved, resolved.
1. CITIZEN First, you know Caius Marcius is chief enemy to the people. 5
ALL We know't, we know't.
1. CITIZEN Let us kill him, and we'll have corn at our own price.
Is't a verdict?
ALL No more talking on't; let it be done: away, away! 10
2. CITIZEN One word, good citizens.
1. CITIZEN We are accounted poor citizens, the patricians good.
What authority surfeits on would relieve us: if they
would yield us but the superfluity, while it were
wholesome, we might guess they relieved us 15
humanely; but they think we are too dear: the leanness
that afflicts us, the object of our misery, is as
an inventory to particularise their abundance; our
sufferance is a gain to them. Let us revenge this with
our pikes, ere we become rakes: for the gods know I do
speak this in hunger for bread, not in thirst for revenge.
2. CITIZEN Would you proceed especially against Caius Marcius?
1. CITIZEN Against him first: he's a very dog to the commonalty.
2. CITIZEN Consider you what services he has done for his country?
1. CITIZEN Very well; and could be content to give him good 25
report fort, but that he pays himself with being proud.
2. CITIZEN Nay, but speak not maliciously.

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1. ŘÍM. NA ULICI.

*Vystoupí dav občanů s bolemi, kyji, palicemi
a jinými zbraněmi.*

1. OBČAN Než půjdem dál, chtěl bych vám něco říct.
VŠICHNI Mluv! Mluv!
1. OBČAN Jste odhodlaní radši zemřít než hladovět?
VŠICHNI Ano jsme. Jsme odhodlaní.
1. OBČAN Tak předně, určitě víte, že největším nepřítelem 5
lidu je Gaius Marcius!
VŠICHNI Ano. To víme.
1. OBČAN Proto ho zabijem. A budeme mít obilí dost a za
takovou cenu, jakou si sami určíme. Je někdo proti?
VŠICHNI Nikdo. Je to jasný! Jdeme na něj! Jdeme! 10
2. OBČAN Drazí občané, vyslechněte mě.
1. OBČAN My nejsme drazí. My jsme chudý. Drazí jsou
ty bohatý. Nám by stačilo, co jim přebývá.
Kdyby nám nechali aspoň to, co nechávají shnit,
byl by to od nich lidumilnej skutek. Jenže takovou 15
škodou si nikdy neudělaj. Oni potřebujou vidět,
jak trpíme, aby si mohli říkat, jak jsou na tom dobře.
Naše bída jim jde k duhu. A jestli nechceme hladu
zcepenět, musíme na ně vzít cepy a vidle a pustit se
do nich. Bohové vědí, že nežízním po krvi, 20
ale mám prostě hlad.
2. OBČAN A za to má pykat Gaius Marcius?
1. OBČAN Jako první. Je na chudý lidi jako pes.
2. OBČAN Nevzpomínáte si, co všechno vykonal pro vlast?
1. OBČAN Ale ano. Moc dobře. Má za to moje uznání. 25
Jenže všechno to dobrý si pokazil pýchou a zpupností.
2. OBČAN Nebuďte k němu nespravedlivý.

1. CITIZEN I say unto you, what he hath done famously, he did it to that end: though soft-conscienced men can be content to say it was for his country he did it to please his mother and to be partly proud; which he is, even to the altitude of his virtue. 30
2. CITIZEN What he cannot help in his nature, you account a vice in him. You must in no way say he is covetous.
1. CITIZEN If I must not, I need not be barren of accusations; he hath faults, with surplus, to tire in repetition. 35
Shouts within.
What shouts are these? The other side o' the city is risen: why stay we prating here? To the Capitol!
- ALL Come, come.
1. CITIZEN Soft! Who comes here? 40
Enter Menenius Agrippa.
2. CITIZEN Worthy Menenius Agrippa; one that hath always loved the people.
1. CITIZEN He's one honest enough: would all the rest were so!
- MENENIUS What work's, my countrymen, in hand? Where go you With bats and clubs? The matter? Speak, I pray you. 45
1. CITIZEN Our business is not unknown to the Senate; they have had inkling this fortnight what we intend to do, which now we'll show 'em in deeds. They say poor suitors have strong breaths: they shall know we have strong arms too. 50
- MENENIUS Why, masters, my good friends, mine honest neighbours, Will you undo yourselves?
1. CITIZEN We cannot, sir, we are undone already.
- MENENIUS I tell you, friends, most charitable care Have the patricians of you. For your wants, Your suffering in this dearth, you may as well Strike at the heaven with your staves as lift them Against the Roman state, whose course will on The way it takes, cracking ten thousand curbs Of more strong link asunder than can ever Appear in your impediment. For the dearth, The gods, not the patricians, make it, and Your knees to them, not arms, must help. Alack, You are transported by calamity Thither where more attends you, and you slander 65

1. OBČAN Něco vám povím. Víte, proč vykonal všechny ty slavný skutky? Ne z lásky k vlasti, jak si některý dobráci myslí. Chtěl se zavděčit mamince a taky ukojit svou ješitnost. To z něho udělalo hrdinu. 30
2. OBČAN Má už takovou povahu. To mu přece nemůžete vyčítat. Zato musíte připustit, že není lakotný.
1. OBČAN I když to připustím, neodpustím mu spoustu jinejch věcí. Má tolik nectností, že bych se jich nedopočetl. *Za scénou vykřiky.*
Co je to za křik? Na druhém konci města je povstání, a my ztrácíme čas hloupými řečmi! Jdeme! Na Kapitól!
- VŠICHNI Jdeme, jdem!
1. OBČAN Počkat! Kdo to je? 40
Vystoupí Menenius Agrippa.
2. OBČAN Vzácný Menenius Agrippa. Ten býval vždycky přítelem chudiny.
1. OBČAN Jo, to je slušnej člověk! Kéž by bylo víc takovejch!
- MENENIUS Přátelé, o co vám jde? Nač ty hole? Kam s nimi jdete? No tak? Mluvte! Prosím! 45
1. OBČAN Senát ví moc dobře, o co nám jde. Dva týdnů jsme dávali najevo, o co nám jde, ale bylo to, jako kdyby hrách na stěnu házel. A tak jsme vyrazili do ulic. Komu není rady, tomu není pomoci. 50
- MENENIUS Pánové, přátelé, krajané, chcete si uškodit?
1. OBČAN Hůř než teď na tom bejt stejně nemůžem.
- MENENIUS Přátelé, věřte mi, že město Řím má o vás velkou starost. Hrozit holí zástupcům města kvůli hladomoru je stejně marné jako hrozit nebi. Řím nepovolí, ani kdyby mu měla stát v cestě stokrát větší síla a tisícero těžších překážek, než je ta vaše vzpoura. Samo nebe, ne Řím, vás trápí hlad. Na kolena, k bohům se modlete. Ti pomohou. Ne zbraně. Z neštěstí ženete se do neštěstí, když lodivodům státu, kteří o vás 65

	The helms o' the state, who care for you like fathers, When you curse them as enemies.	
1. CITIZEN	Care for us! True, indeed! They ne'er cared for us yet: suffer us to famish, and their store-houses crammed with grain; make edicts for usury, to support usurers; repeal daily any wholesome act established against the rich, and provide more piercing statutes daily, to chain up and restrain the poor. If the wars eat us not up, they will; and there's all the love they bear us.	70 75
MENENIUS	Either you must Confess yourselves wondrous malicious, Or be accused of folly. I shall tell you A pretty tale: it may be you have heard it; But, since it serves my purpose, I will venture To stale 't a little more.	80
1. CITIZEN	Well, I'll hear it, sir: yet you must not think to fob off our disgrace with a tale: but, an't please you, deliver.	
MENENIUS	There was a time when all the body's members Rebell'd against the belly, thus accused it: That only like a gulf it did remain I' the midst o' the body, idle and unactive, Still cupboarding the viand, never bearing Like labour with the rest, where the other instruments Did see and hear, devise, instruct, walk, feel, And, mutually participate, did minister Unto the appetite and affection common Of the whole body. The belly answer'd –	85
1. CITIZEN	Well, sir, what answer made the belly?	95
MENENIUS	Sir, I shall tell you. With a kind of smile, Which ne'er came from the lungs, but even thus – For, look you, I may make the belly smile As well as speak – it tauntingly replied To the discontented members, the mutinous parts That envied his receipt; even so most fitly As you malign our senators for that They are not such as you.	100
1. CITIZEN	Your belly's answer? What! The kingly-crowned head, the vigilant eye, The counsellor heart, the arm our soldier, Our steed the leg, the tongue our trumpeter.	105

	otcovsky pečují, nadávají, jako by byli vaši nepřátelé.	
1. OBČAN	Pečují o nás! To tak! V životě pro nás nic dobrého neudělali. Nechávají nás hladovět a sami mají sýpky plný zrní. Uzákonomili neomezenou úrok, takže nás můžou lichváři sedřít z kůže. Denně vyhlašují nějaký nařízení, který jde těm bohatým na ruku, ale nás chudáky omezuje, okrádá a ničí. Jestli nás rovnou nepohlí váleka, vysajou nás oni. Taková je ta jejich péče.	70 75
MENENIUS	Buďte jste, pane, neuvěřitelně nespravedlivý, nebo, s prominutím, úplný hlupák. Já vám řeknu příběh, který jste možná mnozí slyšeli. Je ale poučný, a tak se hodí ho občas zopakovat.	80
1. OBČAN	Poslechnem si ho. Ale nemyslete si, pane, že se necháme krmit pohádkama. Těma hlad nezaženem. Mluvte.	
MENENIUS	Za dávných dob se různé části těla vzbouřily proti břichu. Žalovaly, že si jen hoví, líné, nečinné, uprostřed těla a jak do propasti do něho padá jídlo. Zatímco se břicho jenom cpe, ti ostatní vidí a slyší, myslí, chodí, cítí a prací společnou a usilovnou se účastní na prospěchu a blahu celého těla. Břicho odvětilo –	85 90
1. OBČAN	Co odvětilo břicho, pane?	95
MENENIUS	Hned vám to povím. Pousmálo se – jak, nevím, ústa sice nemá, ale když břicho mluví, proč by nemohlo se taky usmát – a jízlivě řeklo těm vzbouřencům, těm rozhněvaným údům, které mu záviděly jeho místo, jako vy závidíte senátorům to jejich...	100
1. OBČAN	Co jim břicho řeklo? Co? Co řeklo králi – hlavě, rádci – srdci, armádě – paži, strážci – oku, jízďě – noze, trubači – jazyku, a všemu,	105

	With other muniments and petty helps In this our fabric, if that they –	
MENENIUS	What then? 'Fore me, this fellow speaks! What then? What then?	
1. CITIZEN	Should by the cormorant belly be restrain'd, Who is the sink o' the body –	110
MENENIUS	Well, what then?	
1. CITIZEN	The former agents, if they did complain, What could the belly answer?	
MENENIUS	I will tell you If you'll bestow a small – of what you have little – Patience awhile, you'll hear the belly's answer.	115
1. CITIZEN	Ye're long about it.	
MENENIUS	Note me this, good friend; Your most grave belly was deliberate, Not rash like his accusers, and thus answer'd: 'True is it, my incorporate friends,' quoth he, 'That I receive the general food at first, Which you do live upon; and fit it is, Because I am the store-house and the shop Of the whole body: but, if you do remember, I send it through the rivers of your blood, Even to the court, the heart, to the seat o' the brain; And, through the cranks and offices of man, The strongest nerves and small inferior veins From me receive that natural competency Whereby they live: and though that all at once, You, my good friends,' – this says the belly, mark me –	120
1. CITIZEN	Ay, sir; well, well.	
MENENIUS	'Though all at once cannot See what I do deliver out to each, Yet I can make my audit up, that all From me do back receive the flour of all, And leave me but the bran.' What say you to't?	135
1. CITIZEN	It was an answer: how apply you this?	
MENENIUS	The senators of Rome are this good belly, And you the mutinous members; for examine Their counsels and their cares, digest things rightly Touching the weal o' the common, you shall find No public benefit which you receive But it proceeds or comes from them to you	140

	co tvoří naše já, co mohlo říct jiného než to, že je –	
MENENIUS	Že je co? No ty ses rozjel! Co řeklo, že je...?	
1. OBČAN	Vysává. Tyje z nich. Ta žumpa těla! Odporné panděro –	110
MENENIUS	No, pokračuj!	
1. OBČAN	Vy mluvte. Když si údy stěžovaly, co řeklo břicho?	
MENENIUS	Povím ti to. Věnuj mi trochu toho, čeho ti dost schází, trpělivosti, a břicho promluví.	115
1. OBČAN	Leze to z vás...	
MENENIUS	Všimni si, přáteli, že na rozdíl od zbrklých bouřliváků, břicho rozvázně váží slova. Řeklo: „Mí drazí rodní bratři, pravda je, že jídlo pro vás všechny dostávám já jako první. A je to tak dobře, protože já jsem sklad a spižárna celého těla. Jen si vzpomeňte, že zásobuji krevním řečištěm srdce – dvůr, na němž trůní mozek – král, a kuloáry těla rozesílám po nervech, svalech, drobných cévičkách životadárnou sílu pro všechny v tom království, a přestože vy, drazí přátelé,“ – praví břicho, a teď pozor!	120
1. OBČAN	Co je? Co je?	125
MENENIUS	„... přestože nevidíte, co komu posílám, mohu vám dát důkaz, že poté, co si vezmete každý svou porci, mně zůstanou jen zbytky a odpad.“ Nuže, co vy na to?	130
1. OBČAN	To byla odpověď? Jak to mám chápat?	
MENENIUS	To milé břicho, to jsou senátoři, a vy jste ty vzbouřené údy. Zkuste vychutnat jejich rady, strávit je, a zjistíte, že oni slouží vám, že všechnu smetanu slíznete vy, že všechno dobro proudí od nich k vám,	140

	And no way from yourselves. What do you think, You, the great toe of this assembly?	
1. CITIZEN	I the great toe! Why the great toe?	145
MENENIUS	For that, being one o' the lowest, basest, poorest, Of this most wise rebellion, thou go'st foremost: Thou rascal, that art worst in blood to run, Lead'st first to win some vantage. But make you ready your stiff bats and clubs:	150
	Rome and her rats are at the point of battle; The one side must have bale. <i>Enter Caius Marcius.</i>	
	Hail, noble Marcius!	
MARCIUS	Thanks. What's the matter, you dissentious rogues, That, rubbing the poor itch of your opinion, Make yourselves scabs?	
1. CITIZEN	We have ever your good word.	155
MARCIUS	He that will give good words to thee will flatter Beneath abhorring. What would you have, you curs, That like nor peace nor war? The one affrights you, The other makes you proud. He that trusts to you, Where he should find you lions, finds you hares;	160
	Where foxes, geese. You are no surer, no, Than is the coal of fire upon the ice, Or hailstone in the sun. Your virtue is To make him worthy whose offence subdues him And curse that justice did it. Who deserves greatness	165
	Deserves your hate; and your affections are A sick man's appetite, who desires most that Which would increase his evil. He that depends Upon your favours swims with fins of lead And hews down oaks with rushes. Hang ye! Trust Ye? With every minute you do change a mind, And call him noble that was now your hate, Him vile that was your garland. What's the matter, That in these several places of the city You cry against the noble Senate, who,	175
	Under the gods, keep you in awe, which else Would feed on one another? What's their seeking?	
MENENIUS	For corn at their own rates; whereof, they say, The city is well stored.	
MARCIUS	Hang 'em! They say!	

	ne od vás k nim. Tak co si o tom myslíš, ty, palče od nohy celé té tlupy?	
1. OBČAN	Já že jsem palec? Jak to, že jsem palec?	145
MENENIUS	Jsi nejnižší a nejbídnější ze všech těch zbojníků, a přece trčíš vpředu. Jsi nejmíň řádný, ale první v řadě, aby sis něco urval pro sebe. Chopte se holí. Schyluje se k bitce.	150
	Říman se vypravil na římské krysy. Kdo asi vyhraje? <i>Vystoupí Gaius Marcius.</i>	
	Zdar, Marcie!	
MARCIUS	Buď zdrav. Svrbí vás dobré bydlo, bando, že jste se v městě rozlezli jak svrab? Co je?	
1. OBČAN	Vy pro nás máte vždycky hezký slovo.	155
MARCIUS	Ten, kdo má pro vás hezký slovo, lže a maže vám med kolem huby. V boji jste zbabělí a v míru troufalí. Kdo by vám věřil? Každý jste jak lev, a když je zle, vezmete do zaječích.	160
	Jste ovce, slepice, a máte výdrž jak žhavý uhlík na ledu, či jako na slunci rampouch. U vás obstojí jen lotr, který dojel na svou špatnost a obviňuje soudce. K zásluhám chováte leda zášť. Zbožňujete to, co vám nejvíc škodí. Tím se cpete a je vám hůř a hůř. Kdo spoléhá se na vás, doufá, že se může vznést na křídlech z olova. Vám věřit? Pche!	170
	Měníte názor každou minutu, koho jste svrhli, brzy vynášíte a z hvězd děláte hnůj. Tak co se děje? Proč po všech koutech města spíláte vzácnému senátu, jenž spolu s bohy vás udržuje v bázni, abyste se navzájem nepožrali? Oč jim jde?	175
MENENIUS	O nižší ceny obilí. Prý ho má město dost.	
MARCIUS	Ať visí za ty řeči!	

	They'll sit by the fire, and presume to know What's done i' the Capitol; who's like to rise, Who thrives and who declines; side factions and give out Conjectural marriages; making parties strong And feebling such as stand not in their liking Below their cobbled shoes. They say there's grain enough! Would the nobility lay aside their ruth, And let me use my sword, I'll make a quarry With thousands of these quarter'd slaves, as high As I could pick my lance. 180	
MENENIUS	Nay, these are almost thoroughly persuaded; For though abundantly they lack discretion, Yet are they passing cowardly. But, I beseech you, What says the other troop? 190	
MARCIUS	They are dissolved: hang 'em! They said they were an-hungry; sigh'd forth proverbs, That hunger broke stone walls, that dogs must eat, That meat was made for mouths, that the gods sent not Corn for the rich men only: with these shreds They vented their complainings; which being answer'd, And a petition granted them, a strange one – To break the heart of generosity, And make bold power look pale – they threw their caps As they would hang them on the horns o' the moon, Shouting their emulation. 200	
MENENIUS	What is granted them?	
MARCIUS	Five tribunes to defend their vulgar wisdoms, Of their own choice: one's Junius Brutus, Sicinius Velutus, and I know not – 'Sdeath! The rabble should have first unroof'd the city, Ere so prevail'd with me: it will in time Win upon power and throw forth greater themes For insurrection's arguing. 205	
MENENIUS	This is strange. 210	
MARCIUS	Go, get you home, you fragments! <i>Enter a Messenger, hastily.</i>	
MESSENGER	Where's Caius Marcius?	
MARCIUS	Here: what's the matter?	
MESSENGER	The news is, sir, the Volsces are in arms.	
MARCIUS	I am glad on 't: then we shall ha' means to vent Our musty superfluity. See, our best elders. 215	

	Na to je užije, sedět si doma a rozumovat o politice. Kdo stoupá, padá, kdo se spojil s kým a proti komu. Kdo má navrch, koho by naopak nejradší odkopli svou sflikovanou botou. Prý je zrní dost? Kdyby mi senát dovolil, já bych je mečem srovnal. Po tisících bych ty otroky rozsekal a navršil z nich hromadu, co bych kopím nepřehodil. 185	
MENENIUS	Tihle už možná dají pokoj. Ne že by přišli k rozumu. Kde by ho vzali? K rozumu přivedl je leda strach. Co ti na druhém konci? 190	
MARCIUS	Rozešli se. Prý trpí hlad. V ústech mají průvan, v břiše jim kručí, huba jim jde šejdrem, i pes dostane žrát, však oni musí žébrat o skývu chleba. Takhle vzletně si postěžovali, a když jim senát přiznal, co chtěli – a co nevýslovně uškodí šlechtě, zlomí její moc –, začali vyhazovat čepice do výšky, divže ne až na měsíc, a řvali štěstím. 195	
MENENIUS	Co jim přiznal senát?	
MARCIUS	Pět tribunů dle jejich volby, kteří je budou zastupovat. Patří k nim Brutus a Sicinius, další neznám. Spíš bych tu verbež nechal spálit město, než tohle připustil. Namlsá je to, a aby se dál mohli bouřit, budou chtít pořád víc. 200	
MENENIUS	Nelíbí se mi to. 210	
MARCIUS	Táhněte domů, darebáci! <i>Vystoupí spěšně Posel.</i>	
POSEL	Není tu Gaius Marcius?	
MARCIUS	Co je?	
POSEL	Volskové, pane, zbrojí do války.	
MARCIUS	Skvělé! Válka je způsob, jak se zbavit zbytečných lidí. Jde sem velení. 215	

Enter Cominius, Titus Lartius, and other Senators; Junius Brutus and Sicinius Velutus.

1. SENATOR Marcius, 'tis true that you have lately told us;
The Volsces are in arms.
- MARCIUS They have a leader,
Tullus Aufidius, that will put you to 't.
I sin in envying his nobility,
And were I any thing but what I am, 220
I would wish me only he.
- COMINIUS You have fought together.
- MARCIUS Were half to half the world by the ears and he
Upon my party, I'd revolt to make
Only my wars with him: he is a lion
That I am proud to hunt.
1. SENATOR Then, worthy Marcius, 225
Attend upon Cominius to these wars.
- COMINIUS It is your former promise.
- MARCIUS Sir, it is;
And I am constant. Titus Lartius, thou
Shalt see me once more strike at Tullus' face.
What, art thou stiff? Stand'st out?
- TITUS No, Caius Marcius;
I'll lean upon one crutch and fight with t'other,
Ere stay behind this business.
- MENENIUS O, true-bred!
1. SENATOR Your company to the Capitol; where, I know,
Our greatest friends attend us.
- TITUS *(To Cominius)* Lead you on.
(To Marcius) Follow Cominius, we must follow you, 235
Right worthy you priority.
- COMINIUS Noble Marcius!
1. SENATOR *(To the citizens)*
Hence to your homes; be gone!
- MARCIUS Nay, let them follow:
The Volsces have much corn; take these rats thither
To gnaw their garners. Worshipful mutiners,
Your valour puts well forth: pray, follow. 240
Citizens steal away. Exeunt all but Sicinius and Brutus.
- SICINIUS Was ever man so proud as is this Marcius?

Vystoupí Cominius, Titus Larcus s dalšími senátory, Juniem Brutem a Siciniem Velutem.

1. SENÁTOR Marcie, měl jste pravdu. Volskové
vytáhli do pole.
- MARCIUS Ten, co je vede,
Tullus Aufidius, vám dá co proto.
Má předností, až mu je závidím,
a kdybych chtěl být jiný, než jsem, pak chci 220
být jako on.
- COMINIUS Bojovali jste spolu?
- MARCIUS Kdyby se půlka světa bila s druhou
a on byl na mé straně, zběhnul bych,
abych směl válčit s ním. Je lev a lovit
ho je mi ctí.
1. SENÁTOR Pak, vzácný pane, jistě 225
půjdete do té války s Cominiem.
- COMINIUS Slíbil jste to.
- MARCIUS Já svoje sliby plním.
A tentokrát mě, Tite, uvidíš,
jak srazím Aufidia do prachu.
Máš něco s nohou? Nejdeš s námi?
- TITUS Jdu. 230
Opřu se o berlu a druhou budu
bojovat. Doma nezůstanu.
- MENENIUS Pašák!
1. SENÁTOR Půjdeme na Kapitol. Už vás tam
čekají přátelé.
- TITUS *(Ke Cominiovi)* Vy jděte první
(K Marciovi) a ty hned za Cominiem. Ta čest 235
ti náleží.
- COMINIUS Vznešený Marcie!
1. SENÁTOR *(K občanům)*
Rozejděte se!
- MARCIUS Nech je, ať jdou s námi.
Volskové mají zrní. Tyhle krysy
se u nich nakrmí. Tak pojdte, bando!
Ukažte, jak vám sluší odvaha. 240
Občané se zvolna rozejdou. Zůstanou pouze Sicinius a Brutus.
- SICINIUS Může být někdo zpupnější než on?

BRUTUS He has no equal.
 SICINIUS When we were chosen tribunes for the people –
 BRUTUS Mark'd you his lip and eyes?
 SICINIUS Nay, but his taunts.
 BRUTUS Being moved, he will not spare to gird the gods. 245
 SICINIUS Bemock the modest moon.
 BRUTUS The present wars devour him: he is grown
 Too proud to be so valiant.
 SICINIUS Such a nature,
 Ticked with good success, disdains the shadow
 Which he treads on at noon. But I do wonder 250
 His insolence can brook to be commanded
 Under Cominius.
 BRUTUS Fame, at the which he aims,
 In whom already he's well graced, can not
 Better be held nor more attain'd than by 255
 A place below the first: for what miscarries
 Shall be the general's fault, though he perform
 To the utmost of a man, and giddy censure
 Will then cry out of Marcius 'O if he
 Had borne the business!'
 SICINIUS Besides, if things go well,
 Opinion that so sticks on Marcius shall 260
 Of his demerits rob Cominius.
 BRUTUS Come:
 Half all Cominius' honours are to Marcius.
 Though Marcius earned them not, and all his faults
 To Marcius shall be honours, though indeed
 In aught he merit not.
 SICINIUS Let's hence, and hear 265
 How the dispatch is made, and in what fashion,
 More than his singularity, he goes
 Upon this present action.
 BRUTUS Lets along.
Exeunt.

BRUTUS V tom na něj nikdo nemá.
 SICINIUS Lid si nás zvolil za tribuny, takže –
 BRUTUS Jak šklebil se a koukal!
 SICINIUS A ty řeči!
 BRUTUS V zlosti by sprostě vynadal i bohům. 245
 SICINIUS Měsíc by studem zčervenal.
 BRUTUS Válka ho zničí. Je až příliš smělý,
 nemůže přežít.
 SICINIUS Je tak nafoukaný,
 že shlíží na všechno jak na svůj stín,
 po němž si šlape v pravé poledne. 250
 Jenom se divím, že se podřizuje
 Cominiovi.
 BRUTUS To, že je až druhý,
 mu nijak neubírá na slávě,
 po které prahne a jíž oplývá,
 ba naopak. Pokud to skončí špatně, 255
 ponese vinu generál, i kdyby
 sám bil se jako lev. Lid bude reptat:
 „Kdyby byl v čele vojska Marcius,
 pak bychom zvítězili!“
 SICINIUS A když to
 dopadne dobře, všechnu slávu slízne 260
 zas pouze Marcius.
 BRUTUS Aniž hne prstem,
 půl zásluh Cominia přejde na něj,
 a na Cominiových nezdarech
 se povznese. Ať dělá cokoli,
 vždy na tom vydělá.
 SICINIUS Pojdme se podívat, 265
 s jakou se budou chystat a co si
 Marcius kromě vlastní nadutosti
 odveze s sebou.
 BRUTUS Dobře, pojdme tam.
Odejdou.

SCENE 2.
CORIOI. THE SENATE HOUSE.

Enter Tullus Aufidius and certain senators.

1. SENATOR So, your opinion is, Aufidius,
That they of Rome are entered in our counsels
And know how we proceed.
- AUFIDIUS Is it not yours?
What ever have been thought on in this state,
That could be brought to bodily act ere Rome 5
Had circumvention? 'Tis not four days gone
Since I heard thence; these are the words: I think
I have the letter here; yes, here it is.
(*Reads*) 'They have press'd a power, but it is not known
Whether for east or west: the dearth is great; 10
The people mutinous; and it is rumour'd,
Cominius, Marcius your old enemy,
Who is of Rome worse hated than of you,
And Titus Lartius, a most valiant Roman,
These three lead on this preparation 15
Whither 'tis bent: most likely 'tis for you:
Consider of it.'
1. SENATOR Our army's in the field
We never yet made doubt but Rome was ready
To answer us.
- AUFIDIUS Nor did you think it folly 20
To keep your great pretences veil'd till when
They needs must show themselves; which in the hatching,
It seem'd, appear'd to Rome. By the discovery.
We shall be shorten'd in our aim, which was
To take in many towns ere almost Rome
Should know we were afoot.
2. SENATOR Noble Aufidius, 25
Take your commission; hie you to your bands.
Let us alone to guard Corioli.
If they set down before 's, for the remove
Bring your army; but, I think, you'll find
They've not prepared for us.
- AUFIDIUS O, doubt not that; 30
I speak from certainties. Nay, more,
Some parcels of their power are forth already,
And only hitherward. I leave your honours.

SCÉNA 2.
CORIOI. SENÁT.

Vystoupí Tullus Aufidius a několik senátorů.

1. SENÁTOR Podle vás tedy, Aufidie, někdo
donáší Římu informace z našich
porad?
- AUFIDIUS Vy o tom pochybujete?
Vše, co jsme tady dohodli, nám Řím
zatrhl vředycky dřív, než byla možnost 5
s tím začít. Jsou to čtyři dny, co jsem
tam odtud dostal zprávu. Myslím, že mám
ten dopis s sebou. Ano, tady je to.
(*Čte*) „Sebrali vojsko, ale není zřejmé,
zda proti východu či západu. 10
Je hlad. Lidí se bouří. V čele stojí
Cominius a Marcius, váš dávný
nepřítel, jehož v Římě nenávidí
více než u vás, a též nejsmělejší
z Římanů Larcus. Cíl není znám. 15
Pravděpodobně jste jím ale vy.
Myslete na to.“
1. SENÁTOR Máme vojsko v poli.
Mohli jsme čekat, že nám Římané
patričně odpovědí.
- AUFIDIUS My jsme ale 20
své velké plány chtěli utajit
co nejdéle, jenže hned v zárodku,
jak vidno, Řím vše věděl. Proto naše
záměry obsadit co nejvíc měst,
než se Řím dozví, že jsme ve válce,
tím zcela padly.
2. SENÁTOR Vzácný Aufidie, 25
vraťte se k vojsku, s plánem pokračujte.
Obranu Coriol zvládneme sami.
Kdyby nás oblehli, vrátíte se
nám pomoci. Ale brzy zjistíte,
že na nás nejdou.
- AUFIDIUS Tomu nevěřte. 30
Já vím, co říkám. Navíc, některé
jejich oddíly už jsou nedaleko
a míří sem. Loučím se, pánové.

If we and Caius Marcius chance to meet,
'Tis sworn between us we shall ever strike 35
Till one can do no more.

ALL The gods assist you!

AUFIDIUS And keep your honours safe!

1. SENATOR Farewell.

2. SENATOR Farewell.

ALL Farewell.

Exeunt.

SCENE 3.

ROME. A ROOM IN MARCIUS' HOUSE.

*Enter Volumnia and Virgilia, mother and wife to Marcius.
They set them down on two low stools, and sew.*

VOLUMNIA I pray you, daughter, sing; or express yourself in
a more comfortable sort. If my son were my husband,
I should freelier rejoice in that absence wherein he won
honour than in the embracements of his bed where
he would show most love. When yet he was but 5
tender-bodied and the only son of my womb, when
youth with comeliness plucked all gaze his way, when
for a day of kings' entreaties a mother should not sell
him an hour from her beholding, I, considering how
honour would become such a person, that it was no
better than picture-like to hang by the wall, if renown
made it not stir, was pleased to let him seek danger
where he was like to find fame. To a cruel war I sent
him; from whence he returned, his brows bound with
oak. I tell thee, daughter, I sprang not more in joy 15
at first hearing he was a man-child than now in first
seeing he had proved himself a man.

VIRGILIA But had he died in the business, madam; how then?

VOLUMNIA Then his good report should have been my son; I
therein would have found issue. Hear me profess 20
sincerely: had I a dozen sons, each in my love
alike and none less dear than thine and my good
Marcius, I had rather had eleven die nobly for their
country than one voluptuously surfeit out of action.

Enter a Gentlewoman.

Jestli se střetnu s Gaiem Marciem,
bude to bitka do posledních sil, 35
to jsme si přísahali.

VŠICHNI Chraň vás nebe!

AUFIDIUS I vás, pánové!

1. SENÁTOR Sbohem.

2. SENÁTOR Sbohem.

VŠICHNI Sbohem.

Odejdou.

SCÉNA 3.

ŘÍM. POKOJ V MARCIOVĚ DOMĚ.

*Vystoupí Volumnie a Virgilie, Marciova matka a manželka.
Posadí se a začnou vyšívat.*

VOLUMNIE Prosím tě, dcero, zazpívej něco, nebo se aspoň
tvař trochu veseleji. Kdyby můj syn byl mým
manželem, žádná hodinka lásky v jeho objetí
by mě nepotěšila víc než vědomí, že se někde daleko 5
v boji obětuje za vlast. Když byl ještě mladý
a slabý a krásný tak, že na něm všichni mohli
oči nechat, už tehdy jsem ho, svého jediného syna,
jehož by jiná matka nepustila na krok z domu, ani
kdyby ji král na kolenu prosil, už tehdy jsem
ho já, která vím, jak lidské kráse sluší čest, protože 10
krása zbavená cti je jenom obraz na zdi, už tehdy
jsem ho ráda poslala pryč, aby si v nebezpečnosti
dobył cti a slávy. Poslala jsem ho do nelítostné války,
a on se vrátil s dubovým věncem na skráních. Řeknu
ti, dcerunko, že radost z toho, že se mi narodil 15
chlapec, nebyla nic proti tomu, když jsem se
doslechla, že se z něho stal muž.

VIRGILIE A co kdyby v boji zemřel? Co pak?

VOLUMNIE Pak by mou útěchou ve stáří, mým synem a dědicem
bylo dobré jméno, které po sobě zanechal. Upřímně 20
ti řeknu, že kdybych měla deset synů a všechny
milovala stejně vroucně jako tebe a Marcia, spíš bych
snesla, aby jich devět padlo hrdinně za svou zemi, než
aby jediný z nich se ulejal z vojny doma.

Vystoupí Komorná.

GENTLEWOM.	Madam, the Lady Valeria is come to visit you.	25
VIRGILIA	Beseech you, give me leave to retire myself.	
VOLUMNIA	Indeed, you shall not. Methinks I hear hither your husband's drum, See him pluck Aufidius down by the hair, As children from a bear, the Volsces shunning him.	30
	Methinks I see him stamp thus, and call thus: 'Come on, you cowards! You were got in fear, Though you were born in Rome.' His bloody brow With his mailed hand then wiping, forth he goes, Like to a harvest-man that's task'd to mow Or all or lose his hire.	35
VIRGILIA	His bloody brow! O Jupiter, no blood!	
VOLUMNIA	Away, you fool! It more becomes a man Than gilt his trophy. The breasts of Hecuba, When she did suckle Hector, look'd not lovelier Than Hector's forehead when it spit forth blood At Grecian sword, contemning. Tell Valeria, We are fit to bid her welcome.	40
	<i>Exit Gentlewoman.</i>	
VIRGILIA	Heavens bless my lord from fell Aufidius!	
VOLUMNIA	He'll beat Aufidius 'head below his knee And tread upon his neck.	45
	<i>Enter Valeria, with an Usher and Gentlewoman.</i>	
VALERIA	My ladies both, good day to you.	
VOLUMNIA	Sweet madam.	
VIRGILIA	I am glad to see your ladyship.	
VALERIA	How do you both? You are manifest house-keepers. What are you sewing here? A fine spot, in good faith. How does your little son?	50
VIRGILIA	I thank your ladyship; well, good madam.	
VOLUMNIA	He had rather see the swords, and hear a drum, than look upon his school-master.	55
VALERIA	O' my word, the father's son. I'll swear, 'tis a very pretty boy. O' my troth, I looked upon him o' Wednesday half an hour together: has such a confirmed countenance. I saw him run after a gilded butterfly: and when he caught it, he let it go again; and after it again; and over and over he comes, and again; caught it again; or whether his fall enraged him, or	60

KOMORNÁ	Madam, slečna Valerie vás přišla navštívit.	25
VIRGILIE	Prosím vás, dovolte mi odejít.	
VOLUMNIE	Nikam nepůjdeš. Jako bych teď v dálce slyšela buben. Vidím, jak tvůj muž za vlasy strhl Aufidia k zemi. Volskové před ním prchají jak děti před medvědem. On vztekle dupe, křičí: „Kupředu, skety. To jste Římané? Říman se nesmí bát!“ A jen co setře si z čela krev, vyrazí opět vpřed jak sekáč, který rozhodl se požnout celý lán, než si sedne k obědu.	30
VIRGILIE	Jakou krev? Bohové! O krvi nemluvte!	
VOLUMNIE	Mlč, hloupá! Muži sluší krev víc než kdejaký metál. Hekubin prs, z něhož sál Hektor, nebyl krásnější než čelo Hektorovo, když plně pohrdání plivalo krev na řecký meč. – Pošli sem Valerii. Že ji čekáme.	40
	<i>Odejde Komorná.</i>	
VIRGILIE	Bohové, chraňte ho před Aufidiem!	
VOLUMNIE	Hlavu mu srazí, Aufidioví, a pak mu šlápne na krk. <i>Vystoupí Valerie, její Sloužící a Komorná.</i>	45
VALERIE	Mé drahé dámy, přeji dobrý den.	
VOLUMNIE	Vítejte.	
VIRGILIE	Dobrý den, vzácná paní.	
VALERIE	Tak jak se máte? Jste pilné včeličky. Copak to vyžíváte? To je nádherný vzor, opravdu. Jak se daří synáčkovi?	50
VIRGILIE	Děkuji za optání. Dobře.	
VOLUMNIE	Radši by ale poslouchal rachot bubně a řinčení mečů než svého učitele.	55
VALERIE	Na mou věru, je po tatínkovi. Ale klučik je to moc pěkný. Zrovna minulou středu jsem se na něho vydržela koukat snad celou půlhodinu. Jaký on je sveřepý. Honil se za zlatým motýlkem, a když ho chytil, zase ho pustil, pak ho zase chytil a zase pustil a tak pořád dokola, chytne ho a pustí, chytne ho a pustí, a pak snad že zakopl nebo co, rozčilil se vám	60

	how 'twas, he did so set his teeth and tear it. O, I warrant it, how he mammock'd it!	
VOLUMNIA	One on 's father's moods.	65
VALERIA	Indeed, la, 'tis a noble child.	
VIRGILIA	A crack, madam.	
VALERIA	Come, lay aside your stitchery; I must have you play the idle husewife with me this afternoon.	
VIRGILIA	No, good madam; I will not out of doors.	70
VALERIA	Not out of doors!	
VOLUMNIA	She shall, she shall.	
VIRGILIA	Indeed, no, by your patience; I'll not over the threshold till my lord return from the wars.	
VALERIA	Fie, you confine yourself most unreasonably. Come, you must go visit the good lady that lies in.	75
VIRGILIA	I will wish her speedy strength, and visit her with my prayers; but I cannot go thither.	
VOLUMNIA	Why, I pray you?	
VIRGILIA	'Tis not to save labour, nor that I want love.	80
VALERIA	You would be another Penelope: yet, they say, all the yarn she spun in Ulysses' absence did but fill Ithaca full of moths. Come. I would your cambric were sensible as your finger, that you might leave pricking it for pity. Come, you shall go with us.	85
VIRGILIA	No, good madam, pardon me; indeed, I will not forth.	
VALERIA	In truth, la, go with me; and I'll tell you excellent news of your husband.	
VIRGILIA	O, good madam, there can be none yet.	
VALERIA	Verily, I do not jest with you; there came news from him last night.	90
VIRGILIA	Indeed, madam?	
VALERIA	In earnest, it's true; I heard a senator speak it. Thus it is: the Volsces have an army forth; against whom Cominius the general is gone, with one part of our Roman power. Your lord and Titus Lartius are set down before their city Corioli; they nothing doubt prevailing and to make it brief wars. This is true, on mine honour; and so, I pray, go with us.	95
VIRGILIA	Give me excuse, good madam; I will obey you in every thing hereafter.	100

	na něj, zatvářil se hrozně zle a rozcupoval motýlka na cimpr campr. Ten vám ho ale zřídil!	
VOLUMNIE	Tyhle nálady má po tátovi.	65
VALERIE	Je to čiperný klouček.	
VIRGILIE	Pacholek je to.	
VALERIE	Nechte šití, dámy, a pojdte se mnou. Zalenošíme si a uděláme si hezké odpoledne.	
VIRGILIE	Nezlobte se, ale já teď nikam nechodím.	70
VALERIE	Přece netrčíte pořád doma?	
VOLUMNIE	Ona půjde. Půjde.	
VIRGILIE	Opravdu ne, když dovolíte. Dokud se mi manžel nevrátí z té války, já z domu nevyjdu.	
VALERIE	No tak. Není rozumné se takhle zavírat mezi čtyřmi stěny. Chci vás zavést k jedné známé, co bude rodit.	75
VIRGILIE	Vyřídte jí, že jí přeju hodně štěstí a že se za ni budu modlit, ale jít tam nemůžu.	
VOLUMNIE	Proč ne?	
VIRGILIE	Není to z lenosti, ani že bych jí nechtěla udělat radost.	
VALERIE	Aby se z vás nestala druhá Penelopé. Víte, co se říká? Že ta spousta příze, co upředla v čekání na Odyssea, zamořila celou Ithaku moly. Pojdte. Ustrňte se nad tím šátkem a přestaňte do něho píchat. Co když ho to bolí stejně jako vaše prsty? Tak pojdte s námi, ano?	85
VIRGILIE	Ne, paní, omluvte mě. Ale nemůžu.	
VALERIE	Když se mnou půjdete, řeknu vám báječnou zprávu o vašem manželovi.	
VIRGILIE	Žádné zprávy přeče ještě nemohly přijít.	
VALERIE	Přišly. Já nežertuju. Dozvěděla jsem se je už včera večer.	90
VIRGILIE	Opravdu? A jaké?	
VALERIE	Na mou duši. Je to pravda. Říkal to jeden senátor. Jde o to, že Volskové mají všechny své vojáky v poli a že proti nim vyrazil generál Cominius s částí římských vojsk, zatímco váš pan manžel a Titus Larcus obléhají město Corioli, kde mají pochopitelně obrovskou převahu, takže co nevidět bude po válce. Na mou čest, říkám čistou pravdu. Prosim, pojdte s námi.	95
VIRGILIE	Nezlobte se na mě. Ve všem ostatním vám mileráda vyhovím, ale tohle po mně nechtějte.	100

VOLUMNIA Let her alone, lady: as she is now, she will but
disease our better mirth.
VALERIA In troth, I think she would. Fare you well, then.
Come, good sweet lady. Prithée, Virgilia, turn thy 105
solemnness out o' door, and go along with us.
VIRGILIA No, at a word, madam; indeed, I must not. I wish
you much mirth.
VALERIA Well, then, farewell.
Exeunt.

SCENE 4. BEFORE CORIOLI.

*Enter, with drum and colours, Marcius, Titus Lartius, captains and
soldiers. To them a Messenger.*

MARCIUS Yonder comes news. A wager they have met.
LARTIUS My horse to yours, no.
MARCIUS 'Tis done.
LARTIUS Agreed.
MARCIUS Say, has our general met the enemy?
MESSENGER They lie in view; but have not spoke as yet.
LARTIUS So, the good horse is mine.
MARCIUS I'll buy him of you. 5
LARTIUS No, I'll nor sell nor give him. Lend you him I will
For half a hundred years. – Summon the town.
MARCIUS How far off lie these armies?
MESSENGER Within this mile and half.
MARCIUS Then shall we hear their 'larum, and they ours.
Now, Mars, I prithee, make us quick in work, 10
That we with smoking swords may march from hence,
To help our fielded friends! Come, blow thy blast.
They sound a parley. Enter two senators with others on the walls.
Tulus Aufidius, is he within your walls?
1. SENATOR No, nor a man that fears you less than he,
That's lesser than a little.
Drums afar off.

VOLUMNIE Nechme ji být. Jak se tak tváří, moc velká švanda
by s ní stejně nebyla.
VALERIE To je pravda. Tak zatím sbohem, děvenko.
Pojďme, drahá. No tak, Virgilie, netvař se jako 105
kakabus a pojď s námi.
VIRGILIE Ne, madam, nemá to cenu. Já opravdu nemůžu. Přeji
vám hezkou zábavu.
VALERIE No dobře. Tak se tu měj.
Odejdou.

SCÉNA 4. PŘED MĚSTEM CORIOLI.

*Vystoupí s bubny a prapory Marcius, Titus Lartius, důstojníci
a vojáci. Za nimi Posel.*

MARCIUS Posel. Vsaď se, že bitva začala.
LARTIUS Můj kůň za tvého, že ne.
MARCIUS Dobře.
LARTIUS Platí.
MARCIUS Už se generál střetl s nepřítelem?
POSEL Jsou na dohled. Zatím je ale klid.
LARTIUS Tvůj kůň je můj.
MARCIUS Koupím ho od tebe. 5
LARTIUS Nedám ho, neprodám. Jen ti ho půjčím,
tak na sto let. – Trubači, trubte výzvu městu.
MARCIUS Jak daleko jsou vojska?
POSEL Míli odtud.
MARCIUS My uslyšíme je a oni nás.
Bohové, kéž to zvládneme ráz na ráz, 10
abychom mohli s kouřícími meči
jít našim na pomoc! Zatrubte výzvu.
Signál polnice. Na hradbách města vystoupí dva senátoři a další.
Je ve městě Tulus Aufidius?
1. SENÁTOR Není. Je tu však spousta takových,
co se vás bojí tak málo jak on.
Z dálky se ozývají bubny.

	Hark! Our drums	15
	Are bringing forth our youth. We'll break our walls, Rather than they shall pound us up. Our gates, Which yet seem shut, we, have but pinn'd with rushes; They'll open of themselves.	
	<i>Alarum afar off.</i>	
	Hark you, far off!	
	There is Aufidius. List, what work he makes	20
	Amongst your cloven army.	
MARCIUS	O, they are at it!	
LARTIUS	Their noise be our instruction. Ladders, ho!	
	<i>Enter the army of the Volsces.</i>	
MARCIUS	They fear us not, but issue forth their city. Now put your shields before your hearts, and fight With hearts more proof than shields. Advance, brave Titus. They do disdain us much beyond our thoughts, Which makes me sweat with wrath. Come on, my fellows. He that retires I'll take him for a Volsce, And he shall feel mine edge.	
	<i>Alarum. The Romans are beat back to their trenches. Re-enter Marcius, cursing.</i>	
MARCIUS	All the contagion of the south light on you,	30
	You shames of Rome! You herd of – Boils and plagues Plaster you o'er, that you may be abhorr'd Further than seen and one infect another Against the wind a mile! You souls of geese, That bear the shapes of men, how have you run	35
	From slaves that apes would beat! Pluto and hell! All hurt behind; backs red, and faces pale With flight and agued fear! Mend and charge home, Or, by the fires of heaven, I'll leave the foe And make my wars on you. Look to't. Come on;	40
	If you'll stand fast, we'll beat them to their wives, As they us to our trenches. Follow 's.	
	<i>Another alarum. The Volsces fly, and Marcius follows them to the gates.</i>	
	So, now the gates are ope. Now prove good seconds! 'Tis for the followers fortune widens them, Not for the fliers: mark me, and do the like.	45
	<i>Enters the gates.</i>	
1. SOLDIER	Fool-hardiness; not I.	
2. SOLDIER	Nor I.	

	Slyšíte?	15
	Naši se blíží. Pryč se zátarasy! Nezůstanem tu uvnitř jako v pasti. Brány jsou pevné, ale stačí málo a rozletí se samy.	
	<i>Z dálky se ozývá troubení a bitevní vřava.</i>	
	Slyšíte?	
	Aufidius se činí. Vklínil se mezi vaše a vás.	20
MARCIUS	Tak už to začalo!	
LARTIUS	Pozadu nezůstanem! Žebříky!	
	<i>Vystoupí vojsko Volsků.</i>	
MARCIUS	Nebojí se nás. Vyrázili z města. Svou ustrašenost skryjte štítem. Vpřed! Ať nad štít pevnější je vaše srdce.	25
	Kupředu, Tite! Troufají si víc, nežli jsem čekal. Až mě bere vztek. Hoši, kdo ustoupí, je pro mě Volsk a pocítí můj meč.	
	<i>Troubení, bitevní vřava. Římané jsou zahmáni zpět do zákopů. Do popředí vystoupí rozzuřený Marcius.</i>	
MARCIUS	Zostudili jste Řím. Mor na vás, vy – Vy stádo – Vředy, vyrážky ať vám vyráší po těle, ať si vás každý už z dálky oškliví. Nakazte se navzájem sněti. Napohled jste muži, v srdci jste baby. Utéct před otroky, které by zmlátily i opice!	35
	Ze zadu posekaní, zpředu bledí, zsinalí strachy. Vzchopte se a zpátky! Do nich, nebo se já dám k nepříteli a rozdám si to s vámi. Jdeme! Honem!	40
	Zaženeme je zpátky k jejich ženám. Vrátíme jim to. Vzchopte se a za mnou!	
	<i>Další troubení. Volskové prchají a Marcius je následuje až k bráně.</i>	
	Brána je dokořán. Dokažte, co jste. Odvážným otevřel ji osud, skety zůstanou stát. Půjdu vám příkladem.	45
	<i>Vstoupí do brány.</i>	
1. VOJÁK	Takový blázen nejsem.	
2. VOJÁK	Ani já.	

Marcius is shut in.

1. SOLDIER See, they have shut him in.
ALL To the pot, I warrant him.

Alarum continues.

Enter Titus Lartius.

- LARTIUS What is become of Marcius?
ALL Slain, sir, doubtless.
1. SOLDIER Following the fliers at the very heels,
With them he enters; who, upon the sudden, 50
Clapp'd to their gates: he is himself alone,
To answer all the city.

- LARTIUS O noble fellow!
Who sensibly outdares his senseless sword,
And, when it bows, stands up. Thou art left, Marcius:
A carbuncle entire, as big as thou art, 55
Were not so rich a jewel. Thou wast a soldier
Even to Cato's wish, not fierce and terrible
Only in strokes; but, with thy grim looks and
The thunder-like percussion of thy sounds,
Thou madst thine enemies shake, as if the world 60
Were feverous and did tremble.

Enter Marcius, bleeding, assaulted by the enemy.

1. SOLDIER Look, sir.
LARTIUS O, 'tis Marcius!
Let's fetch him off, or make remain alike.
They fight, and all enter the city.

SCENE 5. CORIOLI. A STREET.

Enter certain Romans, with spoils.

1. ROMAN This will I carry to Rome.
2. ROMAN And I this.
3. ROMAN A murrain on't! I took this for silver.
Alarum continues still afar off.
Enter Marcius and Titus Lartius with a trumpet.
MARCIOUS See here these movers that do prize their honours

Brána se zavře a Marcius zůstane uvnitř.

1. VOJÁK Marcius zůstal uvnitř.
VŠICHNI Je s ním konec.

Troubení.

Vystoupí Titus Lartius.

- LARCIUS Co je s Marcielem?
VŠICHNI Padl, pane, zemřel.
1. VOJÁK Pronásledoval prchající k bráně
a pak dál za ni, ale najednou 50
tu bránu zavřeli a on tam zůstal
sám proti všem.

- LARCIUS Vznešený bojovníku!
Hnán mečem neživým dals život všanc,
i když meč padl, ty ses nepoddal.
Drahokam velký jako ty by nebyl 55
vzácnější klenot. Tys byl voják, jehož
by ctil i Cato, zuřivý a strašný
ne pouze při seči. Stačilo, aby
tě spatřil nepřítel, slyšel tvůj hlas,
a už se chvěl, jako by svět se trásl 60
v základech.

Vystoupí Marcius, krvácející a bojující s přesilou nepřátel.

1. VOJÁK Sním, či bdím?
LARCIUS Marcius!
Pojďme ho vysekat, či padnem s ním.
Pustí se do boje a vstoupí do města.

SCÉNA 5. CORIOLI. NA ULICI.

Vystoupí několik Římanů s kořistí.

1. ŘÍMAN To se mi bude v Římě hodit.
2. ŘÍMAN Mně tohle taky.
3. ŘÍMAN Kruci! Já myslel, že je to stříbro.
V dálce se dál ozývá bitevní vráva.
Vystoupí Marcius a Titus Lartius s trubačem.
MARCIOUS Vidíte je, shánčlivce? Proдали by

	By interims and conveying gusts we have heard The charges of our friends. Ye Roman gods! Lead their successes as we wish our own, That both our powers, with smiling fronts encountering, May give you thankful sacrifice. <i>Enter a Messenger.</i>	5
	Thy news?	
MESSENGER	The citizens of Corioli have issued, And given to Lartius and to Marcius battle: I saw our party to their trenches driven, And then I came away.	10
COMINIUS	Though thou speak'st truth, Methinks thou speak'st not well. How long is't since?	
MESSENGER	Above an hour, my lord.	15
COMINIUS	'Tis not a mile; briefly we heard their drums. How couldst thou in a mile confound an hour, And bring thy news so late?	
MESSENGER	Spies of the Volsces Held me in chase, that I was forced to wheel Three or four miles about, else had I, sir, Half an hour since brought my report.	20
COMINIUS	Who's yonder, That does appear as he were flayed? O gods He has the stamp of Marcius; and I have Before-time seen him thus.	
MARCIUS	<i>(Within)</i> Come I too late?	
COMINIUS	The shepherd knows not thunder from a tabour More than I know the sound of Marcius' tongue From every meaner man. <i>Enter Marcius.</i>	25
MARCIUS	Come I too late?	
COMINIUS	Ay, if you come not in the blood of others, But mantled in your own.	
MARCIUS	O, let me clip ye In arms as sound as when I woo'd, in heart As merry as when our nuptial day was done, And tapers burned to bedward!	30
COMINIUS	Flower of warriors, How is it with Titus Lartius?	
MARCIUS	As with a man busied about decrees:	

	Po větru doléhal k nám halas boje a útočný křik našich. Bohové, kéž obě naše vojska mají úspěch, abychom mohli s radostí vám vzdát společnou oběť za vítězství. <i>Vystoupí Posel.</i>	5
	Co je?	
POSEL	Coriolané udělali výpad a Marcia s Larcielem zahnali zpět do zákopů. Hned jak jsem to viděl, jsem vyrazil sem k vám.	10
COMINIUS	Říkáš-li pravdu, nemluvíš dobře. Kdy to asi bylo?	
POSEL	Zhruba tak před hodinou, vzácný pane.	15
COMINIUS	Jsou míli odtud. Před chvílí jsem slyšel hlas našich bubnů. S touhle zprávou ses k nám loudal hodinu?	
POSEL	Honili mě Volskové. Zašel jsem si, pane, nejmíň tři čtyři míle. Jinak bych tu byl už před půlhodinou.	20
COMINIUS	Kdo to sem jde? Na těle nemá kousek zdravé kůže. Bohové, připomíná Marcia. Už jsem ho takhle viděl.	
MARCIUS	<i>(Za scénou)</i> Nejdu pozdě?	
COMINIUS	Spíš by si ovčák spletl hřmění hromu s bubnováním, než abych nepoznal Marciov hlas od jiných. <i>Vystoupí Marcius.</i>	25
MARCIUS	Nejdu pozdě?	
COMINIUS	Je-li krev na tobě krev z tebe, pak jdeš příliš pozdě, chlape.	
MARCIUS	Obejmu vás pevně, jako jsem holky objímal, a vroucně, jako když jsem po svatbě objal svou ženu!	30
COMINIUS	Chrabrý vojáku! A jak je na tom Titus Larcieus?	
MARCIUS	Ten má teď spoustu práce. Odsuzuje	

	Condemning some to death, and some to exile; Ransoming him, or pitying, threatening the other; Holding Corioli in the name of Rome, Even like a fawning greyhound in the leash, To let him slip at will.	35
COMINIUS	Where is that slave Which told me they had beat you to your trenches? Where is he? Call him hither.	40
MARCIUS	Let him alone; He did inform the truth. But for our gentlemen, The common file – a plague! Tribunes for them! – The mouse ne'er shunn'd the cat as they did budge From rascals worse than they.	
COMINIUS	But how prevailed you?	45
MARCIUS	Will the time serve to tell? I do not think. Where is the enemy? Are you lords o' the field? If not, why cease you till you are so?	
COMINIUS	Marcus, We have at disadvantage fought and did Retire to win our purpose.	50
MARCIUS	How lies their battle? Know you on which side They have placed their men of trust?	
COMINIUS	As I guess, Marcus, Their bands i' the vaward are the Antiates, Of their best trust; o'er them Aufidius, Their very heart of hope.	
MARCIUS	I do beseech you, By all the battles wherein we have fought, By the blood we have shed together, by the vows We have made to endure friends, that you directly Set me against Aufidius and his Antiates; And that you not delay the present, but, Filling the air with swords advanced and darts, We prove this very hour.	55 60
COMINIUS	Though I could wish You were conducted to a gentle bath And balms applied to, you, yet dare I never Deny your asking: take your choice of those That best can aid your action.	65
MARCIUS	Those are they That most are willing. If any such be here –	

	některé na smrt, jiné do vyhnanství, udílí kauce, milosti i důtky. Zabírá Corioli jménem Říma a celé město drží na vodítku jak vzpurné štěně.	35
COMINIUS	Kam zmizel ten lotr, který mi řekl, že jste ustoupili? Zavolejte ho. Kde je?	40
MARCIUS	Nechte ho. Říkal vám pravdu. Ale pokud jde o pány vojáky, tu chamrad' – tribuny to chce –, myš před kočkou se netřese strachy jak oni.	
COMINIUS	Jak jste zvítězili?	45
MARCIUS	Copak je teď čas o tom mluvit? Ne. Kde je nepřítel? Rozprášili jste je? Když ne, nač čekáte?	
COMINIUS	Jich bylo víc. Museli jsme se stáhnout, abychom nabrali síly pro vítězný výpad.	50
MARCIUS	Jak mají rozložené šiky? Které křídlo je nejsilnější?	
COMINIUS	Zdá se, že v čele jsou spolehliví Anciané, jimž velí nejlepší z nich, Aufidius. Na něho sázejí.	
MARCIUS	Prosím vás, při všech bitvách, které jsme bok po boku svedli, při společně prolité krvi, slibech přátelství mezi námi, postavte mě proti Aufidioví a Ancianům. Neodkládejme nic a pojďme rovnou mávajícími meči zvířít vzduch a dorazit je.	55 60
COMINIUS	I když bych tě radši poslal tam, kde tě něžně omyjí a ošetří tvé rány, netroufám si tvé přání nesplnit. Vem si ty, kteří ti nejvíc vyhovují.	65
MARCIUS	To jsou ti, kteří se mnou jít chtějí. Pokud někdo z vás	

As it were sin to doubt – that love this painting
Wherein you see me smear'd; if any fear
Lesser his person than an ill report; 70
If any think brave death outweighs bad life
And that his country's dearer than himself;
Let him alone, or so many so minded,
Wave thus, to express his disposition,
And follow Marcus. 75

*They all shout and wave their swords, take him up in their arms,
and cast up their caps.*

O, me alone! Make you a sword of me?
If these shows be not outward, which of you
But is four Volsces? None of you but is
Able to bear against the great Aufidius
A shield as hard as his. A certain number, 80
Though thanks to all, must I select from all. The rest
Shall bear the business in some other fight,
As cause will be obey'd. Please you to march;
And four shall quickly draw out my command,
Which men are best inclined.

COMINIUS March on, my fellows. 85
Make good this ostentation, and you shall
Divide in all with us.
Exeunt.

SCENE 7. THE GATES OF CORIOLI.

*Titus Lartius, having set a guard upon Corioli, going with drum and
trumpet toward Cominius and Caius Marcus, enters with
Lieutenant, other soldiers, and a Scout.*

LARTIUS So, let the ports be guarded: keep your duties,
As I have set them down. If I do send, dispatch
Those centuries to our aid: the rest will serve
For a short holding: if we lose the field,
We cannot keep the town.

LIEUTENANT Fear not our care, sir. 5

LARTIUS Hence, and shut your gates upon's.
Our guider, come; to the Roman camp conduct us.
Exeunt.

– a bylo by hřích o tom pochybovat –
se neštítí lícidla na mém těle,
má strach míň o sebe než o svou čest, 70
nad bídný život klade hrdou smrt
a za svou vlast je připraven i zemřít,
ať zvedne takhle ruku nad hlavu,
aby dal najevo své odhodlání
bojovat Marciovi po boku. 75

*Všichni křičí a mávají meči nad hlavou, pak Marcia vyzvednou do
výšky a nesou nad hlavami, jini vybazují do vzduchu čepice.*

Já, jenom já? Jen já mám být váš meč?
Dost toho tyátru. Každý z vás stačí
na čtyři Volsky! Každý z vás má štít
stejně tak pevný jako Aufidius
a může se s ním měřit. Dík vám všem. 80
Vzít s sebou ale můžu jen pár z vás,
ostatní budou dobře bojovat
na jiných postech. Prosím, seřadte se,
a vy čtyři vyberte nejlepší,
co půjdou se mnou.

COMINIUS Pojdte, přátelé. 85
Ať vám to odhodlání vydrží,
a všichni z toho budeme mít zisk.
Odejdou.

SCÉNA 7. U CORIOLSKÝCH BRAN.

*Titus Larcus postaví ve městě Corioli hlídku a poté jde s bubny
a trubkami vstříc Cominiovi a Gaiu Marciovi, Coriolanovu
pobočnickovi, dalším vojákům a Průzkumníkovi.*

LARCIUS Hlídejte brány, a jak náleží,
splňte mé rozkazy. Když vám dám zprávu,
pošlete posily a se zbytkem
udržte město. Pouze prohrajem-li,
budem ho muset pustit.

POBOČNÍK Žádný strach. 5

LARCIUS Jdeme. Ty brány dobře zavřete.
A ty nás veď k římskému ležení.
Odejdou.

SCENE 8.

A FIELD OF BATTLE.

Alarum as in battle. Enter, from opposite sides, Marcius and Aufidius.

- MARCIUS I'll fight with none but thee; for I do hate thee
Worse than a promise-breaker.
- AUFIDIUS We hate alike:
Not Afric owns a serpent I abhor
More than thy fame and envy. Fix thy foot.
- MARCIUS Let the first budger die the other's slave, 5
And the gods doom him after!
- AUFIDIUS If I fly, Marcius,
Holloa me like a hare.
- MARCIUS Within these three hours, Tullus,
Alone I fought in your Corioli walls,
And made what work I pleased: 'tis not my blood
Wherein thou seest me mask'd; for thy revenge 10
Wrench up thy power to the highest.
- AUFIDIUS Wert thou the Hector
That was the whip of your bragg'd progeny,
Thou shouldst not scape me here.
They fight, and certain Volsces come to the aid of Aufidius. Marcius fights till they be driven in breathless.
Officious, and not valiant, you have shamed me
In your condemned seconds. 15
Exeunt.

SCENE 9.

THE ROMAN CAMP.

Flourish. Alarum. A retreat is sounded. Flourish. Enter, from one side, Cominius with the Romans; from the other side, Marcius, with his arm in a scarf.

- COMINIUS If I should tell thee o'er this thy day's work,
Thou'ldst not believe thy deeds. But I'll report it
Where senators shall mingle tears with smiles,
Where great patricians shall attend and shrug,
I' the end admire, where ladies shall be frightened, 5

SCÉNA 8.

BITEVNÍ POLE.

Hlas polnice a bitevní vřava. Vystoupí z jedné strany Marcius, z druhé strany Aufidius.

- MARCIUS Už se chci bít jen s tebou: Nenávidím
tě jak zlé svědomí.
- AUFIDIUS Nápodobně.
V Africe není had, co by mně byl
odpornější než ty. Dobře se braň.
- MARCIUS Kdo couvne dřív, ať umře jako otrok 5
k posměchu bohů!
- AUFIDIUS Kdybych já měl couvnout,
nadej mi do zajíců.
- MARCIUS Před hodinou
jsem sám bojoval uvnitř Coriol
a dělal si, co chtěl. Krev na mé tváři
není má. Musíš napnout všechny síly, 10
jestli chceš pomstít mrtvé.
- AUFIDIUS Ani kdybys
byl stejný borec jak váš předek Hektor,
mně neutečeš.
Bojují spolu, ale za chvíli přispěchají Volskové Aufidiovi na pomoc. Marcius je všechny vyžene ze scény.
Snaživci, vaše nevíтанá pomoc
mě zahanbila jako zbabělce. 15
Odejdou.

SCÉNA 9.

ŘÍMSKÉ LEŽENÍ.

Hlas polnice. Bitevní vřava. Troubení k návratu z boje. Tuš. Z jedné strany vystoupí Cominius s římskými vojáky, z druhé strany vystoupí Marcius, který má ruku v šátku.

- COMINIUS Kdybych ti vyprávěl, cos dokázal,
sám bys mi nevěřil. Však pošlu zprávu,
jež senátory pohne k slzám štěstí,
měšťany překvapí a oslní,
přinutí dámy děsit se a trást 5

And, gladly quaked, hear more; where the dull tribunes,
That, with the fusty plebeians, hate thine honours,
Shall say against their hearts 'We thank the gods
Our Rome hath such a soldier.'
Yet camest thou to a morsel of this feast, 10
Having fully dined before.

Enter Titus Lartius, with his power, from the pursuit.

LARTIUS O general,
Here is the steed, we the caparison:
Hadst thou beheld –

MARCIUS Pray now, no more: my mother,
Who has a charter to extol her blood,
When she does praise me grieves me. I have done 15
As you have done; that's what I can; induced
As you have been; that's for my country:
He that has but effected his good will
Hath overta'en mine act.

COMINIUS You shall not be
The grave of your deserving; Rome must know 20
The value of her own. 'Twere a concealment
Worse than a theft, no less than a traducement,
To hide your doings; and to silence that,
Which, to the spire and top of praises vouch'd,
Would seem but modest. Therefore, I beseech you 25
In sign of what you are, not to reward
What you have done – before our army hear me.

MARCIUS I have some wounds upon me, and they smart
To hear themselves remembered.

COMINIUS Should they not,
Well might they fester 'gainst ingratitude, 30
And tent themselves with death. Of all the horses,
Whereof we have ta'en good and good store, of all
The treasure in this field achieved and city,
We render you the tenth, to be ta'en forth,
Before the common distribution, at 35
Your only choice.

MARCIUS I thank you, general;
But cannot make my heart consent to take
A bribe to pay my sword. I do refuse it;
And stand upon my common part with those
That have beheld the doing. 40

na každé další slovo. Tribunové
a spodina, kterým jsi solí v očích,
proti své vůli budou muset říct:
„Bohové, díky za toho vojáka!“
Však pro tebe ty hody statečnosti 10
byly jen zákusek.

Vystoupí Titus Larcus s vojáky po pronásledování nepřítele.

LARCIUS Generále,
tohle je tahoun, my se jenom vezlí.
Kdybyste viděl –

MARCIUS Prosím, dost! Mně není
po chuti ani chvála od matky,
která má výsadu se ve mně vidět. 15
Já dělal, jak vy, co bylo v mých silách,
neboť mě, jak vás, povolala vlast.
Kdo z vás se řídil pevným odhodláním,
udělal víc než já.

COMINIUS Nesmíš být hrobem
svých zásluh. Řím se musí dozvědět, 20
jakou má v tobě oporu. Vždyť by
to byla hanebnost, zakrývat činy,
které jsi dokázal a vedle nichž
největší chvalo zpěv zní příliš skromně.
Proto, dovol, abych tě před vojskem 25
vyznamenal, nikoli s díky za vše,
cos vykonal, ale za to, že jsi.

MARCIUS Mám po těle pár šrámů. Bolí je,
když o nich mluvíte.

COMINIUS Ať je to bolí.
Kdybych mlčel, byl by to nevděk, jenž je 30
vražednější než meč. Z koní a všeho,
co získali jsme jak na bojišti,
tak ve městě, včetně všech cenností,
desetina dle tvého výběru
připadá tobě, dřív než přistoupí se 35
k dalšímu dělení.

MARCIUS Dík, generále,
mně by se ale přičilo brát bakšiš
za odvalu. Odměnu odmítám
a z kořisti si vezmu jenom tolik
co všichni ostatní. 40

A long flourish. They all cry 'Marcius! Marcius!' cast up their caps and lances. Cominius and Lartius stand bare.

May these same instruments, which you profane,
Never sound more! When drums and trumpets shall
I' the field prove flatterers, let courts and cities be
Made all of false-faced soothing!

When steel grows soft as the parasite's silk, 45
Let him be made a coverture for the wars!
No more, I say! For that I have not wash'd
My nose that bled, or foil'd some debile wretch. –
Which, without note, here's many else have done –
You shout me forth 50
In acclamations hyperbolical;
As if I loved my little should be dieted
In praises sauced with lies.

COMINIUS Too modest are you;
More cruel to your good report than grateful
To us that give you truly. By your patience, 55
If 'gainst yourself you be incensed, we'll put you,
Like one that means his proper harm, in manacles,
Then reason safely with you. Therefore, be it known,
As to us, to all the world, that Caius Marcus
Wears this war's garland: in token of the which, 60
My noble steed, known to the camp, I give him,
With all his trim belonging; and from this time,
For what he did before Corioli, call him,
With all the applause and clamour of the host,
Caius Marcus Coriolanus! 65
Bear the addition nobly ever!

Flourish. Trumpets sound, and drums.

ALL Caius Marcus Coriolanus!

CORIOLANUS I will go wash;
And when my face is fair, you shall perceive
Whether I blush or no: howbeit, I thank you. 70
I mean to stride your steed, and at all times
To undercrest your good addition
To the fairness of my power.

COMINIUS So, to our tent;
Where, ere we do repose us, we will write
To Rome of our success. You, Titus Lartius, 75
Must to Corioli back: send us to Rome

Dlouhý tuš polnic a bubnů. Všichni křičí: „Marcius! Marcius!“ a vyhazují do vzduchu čepice a kopí. Cominius a Larcus stojí prostovlasí.

Ty nástroje jste znesvětili. Ticho,
ať zmlknou. Jestli začneme už v poli
falesně troubit k vlastní slávě, potom
ve městě nám to uši utrhne!

Když ocel obalíme do hedvábí, 45
pak válčit může každý lokaj! Dost!
Za to, že se mi spustila krev z nosu
a já ji neutřel, anebo že jsem
ztrestal nějakou nulu jako mnozí,
mě nadneseně, hlučně velebíte, 50
jako bych toužil po tom, aby má
maličkost byla zveličována
chválou věnčenou lží.

COMINIUS Jsi příliš skromný.
Krutý sám k sobě a nevděčný k nám,
kteří o tobě říkáme jen pravdu. 55
Však aby sis víc neublížoval,
nejdřív tě odzbrojíme a pak v klidu
se můžem dohodnout. A proto zde
před světem předávám ti, Marcie,
dubový věnec, k němuž přidávám 60
svého věrného hřebce s postrojem.
Navíc pak za to vše, co tento muž
ve městě Corioli dokázal,
budiž od této chvíle hrdě zván
Gaius Marcus Coriolanus! 65
Se ctí to jméno nos. Vy vzdejte hold.
Tuš fanfár a bubnů.

VŠICHNI Gaius Marcus Coriolanus!

CORIOLANUS Půjdu se umýt.
Až budu čistý, sami uvidíte,
jestli se červenám. Děkuju pěkně. 70
Vašeho koně přijmu rád a budu
se snažit ze všech sil, abych byl hoden
vzácného titulu.

COMINIUS Jdem do stanu.
A než si odpočinu, napíšu
do Říma o vítězství. Larcie, 75
ty se vrať do Coriol. Domluv s Volsky,

	The best, with whom we may articulate, For their own good and ours.	
LARTIUS	I shall, my lord.	
CORIOLANUS	The gods begin to mock me. I, that now Refused most princely gifts, am bound to beg Of my lord general.	80
COMINIUS	Take't; 'tis yours. What is't?	
CORIOLANUS	I sometime lay here in Corioli At a poor man's house; he used me kindly; He cried to me; I saw him prisoner; But then Aufidius was with in my view, And wrath o'erwhelm'd my pity: I request you To give my poor host freedom.	85
COMINIUS	O, well begg'd! Were he the butcher of my son, he should Be free as is the wind. Deliver him, Titus.	
LARTIUS	Marcus, his name?	
CORIOLANUS	By Jupiter! forgot. I am weary; yea, my memory is tired. Have we no wine here?	90
COMINIUS	Go we to our tent: The blood upon your visage dries; 'tis time It should be look'd to: come.	
	<i>Exeunt.</i>	

SCENE 10.**THE CAMP OF THE VOLSCES.**

A flourish. Enter Tullus Aufidius, bloody, with two or three soldiers.

AUFIDIUS	The town is ta'en!	
1. SOLDIER	'Twill be deliver'd back on good condition.	
AUFIDIUS	Condition! I would I were a Roman; for I cannot, Being a Volse, be that I am. Condition! What good condition can a treaty find I' the part that is at mercy? Five times, Marcus, I have fought with thee; so often hast thou beat me, And wouldst do so, I think, should we encounter	5

	ať pošlou do Říma emisary k sepsání příměří.	
LARCIUS	Jak poručíte.	
CORIOLANUS	Bohové se mi vysmívají. Já, který jsem odmítl tak štědré dary, teď musím žebrať.	80
COMINIUS	Co chceš? Je to tvoje!	
CORIOLANUS	Kdysi jsem tady v Coriolech bydlel u jednoho chudáse. Byl moc hodný. Dnes na mě volal, když ho zajali. Ale já se hnál za Aufidiem a hněv převážil lítost. Prosím vás, dejte mu svobodu.	85
COMINIUS	Moc vlídná prosba! I kdyby zabil mého syna, je volný jak vítr. Tite, propusť ho.	
LARCIUS	Marcie, jak se jmenuje?	
CORIOLANUS	Já nevím. Jsem unavený, a už neslouží mi ani paměť. Je tu víno?	90
COMINIUS	Pojďme. Všude máš zaschlou krev. Nejvyšší čas s tím něco udělat. Jdem do stanu.	
	<i>Odejdou.</i>	

SCÉNA 10.**V LEŽENÍ VOLSKŮ.**

Tuš. Vystoupí Tullus Aufidius, celý od krve, a s ním dva tři vojáci.

AUFIDIUS	Město je obsazené!	
1. VOJÁK	Vrátí nám ho, když podepíšem smlouvu.	
AUFIDIUS	Když podepíšem smlouvu! Kéž bych byl Říman, když už nemůžu být jako Volsk sám sebou. Jakou smlouvu? Jak může smlouvat, kdo je odkázaný na milost druhého? Pětkrát jsem se, Marcie, s tebou bil a vždycky prohrál. I kdybychom se bili třikrát denně	5

	As often as we eat. By the elements,	10
	If e'er again I meet him beard to beard,	
	He's mine, or I am his. Mine emulation	
	Hath not that honour in't it had; for where	
	I thought to crush him in an equal force,	
	True sword to sword, I'll potch at him some way	15
	Or wrath or craft may get him.	
1. SOLDIER	He's the devil.	
AUFIDIUS	Bolder, though not so subtle. My valour's poison'd	
	With only suffering stain by him; for him	
	Shall fly out of itself. Nor sleep nor sanctuary,	
	Being naked, sick, nor fane nor Capitol,	20
	The prayers of priests nor times of sacrifice,	
	Embarquements all of fury, shall lift up	
	Their rotten privilege and custom 'gainst	
	My hate to Marcius. Where I find him, were it	
	At home, upon my brother's guard, even there,	25
	Against the hospitable canon, would I	
	Wash my fierce hand in's heart. Go you to the city;	
	Learn how 'tis held; and what they are that must	
	Be hostages for Rome.	
1. SOLDIER	Will not you go?	
AUFIDIUS	I am attended at the cypress grove: I pray you –	30
	'Tis south the city mills – bring me word thither	
	How the world goes, that to the pace of it	
	I may spur on my journey.	
1. SOLDIER	I shall, sir.	
	<i>Exeunt.</i>	

	namísto jídla, stejně prohraju.	10
	Příště to bude naposled. Buď padneš	
	ty, nebo já. Už nebudu tak dbát	
	na čest jak dřív. A jestli nedokážu	
	tě rozdrtit v poctivém rovném boji,	
	meč proti meči, najdu jiný způsob,	15
	abych tě dostal.	
1. VOJÁK	On je prostě ďábel.	
AUFIDIUS	Víc odvážný než rozvázný. Však mě	
	tak ponízuje, že raději zapřu	
	sám sebe, abych se ho zbavil. Kdyby	
	byl beze zbraně, nemocný či spal,	20
	byl v kostele anebo v senátu,	
	nic, žádné zábrany, co udržují	
	na uzdě zlost, mi nezabrání, abych	
	Marcia zničil. I kdybych ho našel	
	pod vlastní střechou, v domě svého bratra,	25
	nedbal bych zvyků pohostinnosti	
	a zabil ho. Jdi do města a zjisti,	
	co dohodli a jací rukojmí	
	musí jít do Říma.	
1. VOJÁK	Vy nepůjdete?	
AUFIDIUS	Čekají na mě v cypřišovém háji	30
	jižně od mlýna. Tam mi přines zprávu,	
	jak věci probíhají, abych se	
	zařídil, jak je třeba.	
1. VOJÁK	Dobře, pane.	
	<i>Odejdou.</i>	

ACT II.

SCENE 1.

ROME. A PUBLIC PLACE.

Enter Menenius with the two tribunes of the people, Sicinius and Brutus.

MENENIUS The augurer tells me we shall have news tonight.
BRUTUS Good or bad?
MENENIUS Not according to the prayer of the people, for they love not Marcus.
SICINIUS Nature teaches beasts to know their friends. 5
MENENIUS Pray you, who does the wolf love?
SICINIUS The lamb.
MENENIUS Ay, to devour him; as the hungry plebeians would the noble Marcus.
BRUTUS He's a lamb indeed, that baes like a bear. 10
MENENIUS He's a bear indeed, that lives like a lamb. You two are old men: tell me one thing that I shall ask you.
BOTH Well, sir.
MENENIUS In what enormity is Marcus poor in, that you two have not in abundance? 15
BRUTUS He's poor in no one fault, but stored with all.
SICINIUS Especially in pride.
BRUTUS And topping all others in boasting.
MENENIUS This is strange now: do you two know how you are censured here in the city, I mean of us o' the right-hand file? Do you? 20
BOTH Why, how are we censured?
MENENIUS Because you talk of pride now – will you not be angry?
BOTH Well, well, sir, well.
MENENIUS Why, 'tis no great matter; for a very little thief of25 occasion will rob you of a great deal of patience: give your dispositions the reins, and be angry at your

---

JEDNÁNÍ II.

SCÉNA 1.

ŘÍM. NA NÁMĚSTÍ.

Vystoupí Menenius se dvěma tribuny zastupujícími lid, Siciniem a Brutem.

MENENIUS Věštec mi říkal, že se dneska dočkáme nových zpráv.
BRUTUS Dobrých, nebo špatných?
MENENIUS Lidem po chuti nebudou, protože ti nemají rádi Marcia.
SICINIUS Příroda učí i němé zvíře rozeznat přítele od nepřítele. 5
MENENIUS A co učí vlka? Koho ten má rád?
SICINIUS Beránka.
MENENIUS Ano, toho miluje přímo k sežrání. Právě tak, jako hladoví lidé milují Marcia. Taky by ho rádi zakousli.
BRUTUS Jenže tenhle váš beránek je spíš medvěd. 10
MENENIUS Vypadá jako medvěd, ale chová se jako beránek. Vy dva jste už v letech. Řekněte mi něco.
OBA Co chcete slyšet?
MENENIUS Najděte mi jedinou Marciovu chybu, kterou vy sami nemáte. 15
BRUTUS Chyby mu nechybí, spíš přebývají.
SICINIUS Jeho pýcha.
BRUTUS Arogance a zpupnost.
MENENIUS To je ale zvláštní. Víte, co se o vás po městě říká? Myslím aspoň mezi těmi z nás, kteří patříme 20 k vyšší vrstvě. Víte to?
OBA Co se o nás říká?
MENENIUS Když mluvíte o té pýše – A nebudete se na mě zlobit?
OBA Mluvte, pane. O co jde?
MENENIUS Koneckonců, je to jedno, protože vám když něco 25 jen trošku nevoní, hned byste řezali ostatním nosy. A tak se zlobte, s gusem a po libosti.

pleasures; at the least if you take it as a pleasure to you in being so. You blame Marcius for being proud?

- BRUTUS We do it not alone, sir. 30
- MENENIUS I know you can do very little alone; for your helps are many, or else your actions would grow wondrous single: your abilities are too infantlike for doing much alone. You talk of pride. O that you could turn your eyes toward the napes of your necks, and make but an interior survey of your good selves! O that you could!
- BRUTUS What then, sir?
- MENENIUS Why, then you should discover a brace of unmeriting, proud, violent, testy magistrates, alias fools, as any in Rome. 40
- SICINIUS Menenius, you are known well enough too.
- MENENIUS I am known to be a humorous patrician, and one that loves a cup of hot wine with not a drop of allaying Tiber in't; said to be something imperfect in favouring the first complaint; hasty and tinderlike upon too⁴⁵ trivial motion; one that converses more with the buttock of the night than with the forehead of the morning: what I think I utter, and spend my malice in my breath. Meeting two such wealmen as you are – I cannot call you Lycurguses – if the drink you give 50 me touch my palate adversely, I make a crooked face at it. I can't say your worships have delivered the matter well, when I find the ass in compound with the major part of your syllables: and though I must be content to bear with those that say you are reverend grave men,⁵⁵ yet they lie deadly that tell you you have good faces. If you see this in the map of my microcosm, follows it that I am known well enough too? What harm can your bisson conspectuities glean out of this character, if I be known well enough too? 60
- BRUTUS Come, sir, come, we know you well enough.
- MENENIUS You know neither me, yourselves nor any thing. You are ambitious for poor knaves' caps and legs: you wear out a good wholesome forenoon in hearing a cause between an orange-wife and a fosset-seller; and then⁶⁵ rejoin the controversy of three pence to a second day of audience. When you are hearing a matter between party and party, if you chance to be pinched with the colic, you make faces like mummers; set up the bloody

Vždyť zloba je stejně vaše jediná radost na světě. Vy tedy tvrdíte, že Marcius je pyšný?

- BRUTUS A nemyslíme si to jenom my sami. 30
- MENENIUS Já vím, že na všechno máte lidi, spoustu lidí. Sami byste se na nic nezmohli. Vaše vlastní schopnosti jsou nepatrné. Vy mi mluvte o pýše! Kdybyste se dokázali podívat na sebe, nebo byli dokonce schopni nahlédnout do vlastního nitra, pak byste mluvili jinak! 35
- BRUTUS Jak, pane?
- MENENIUS Pak byste přiznali, že nejste nic víc než párek nanicovatých, nadutých, náladových hulvátů alias ouřadů alias pitomců, jakým v Římě není rovno. 40
- SICINIUS Menenie, o vás se toho taky hodně ví.
- MENENIUS O mně se může vědět leda to, že jsem člověk, co si rád zavdá dobrého vínečka nekřtěného Tiberou, co má tu nectnost, že když se ukvapeně chytí nějakého názoru, už se ho nepustí, co má 45 sklony nechat se vytočit kdejakou pitomostí, co raději kouká do zadku noci než na orosené čelo dne, co mluví bez obalu a zlost v sobě nedusí, ale jde s ní rovnou na trh. Takže když potkám takové dva stádníky, jako jste vy, kteří nad stát staví stádo, je 50 mi z vás nanic a musím křivit hubu. Vaše disputace nemůžu brát vážně, když z každého vašeho slova číší prázdnota, a pokud vás někteří pokládají za politiky, myslím si své a mlčím, ale lháři ulhanými nazvu ty, co mi budou tvrdit, že jste poctivci, 55 kteří to s lidmi myslí dobře. Jestli mi to všechno, co jsem vám o sobě řekl, lze přechíst na nose, pak věru se toho o mně hodně ví. A když už jste mi to, vy negramotní mudrlanti, z nosu přečetli, pak mi taky řekněte, co je na tom zlého. 60
- BRUTUS Jen se nedělejte, pane. My vás moc dobře známe.
- MENENIUS Vy neznáte ani mě, ani sebe, vy neznáte vůbec nic. Vy se třesete jen na to, aby se lidi třáslí před vámi a klaněli se vám. Celé odpoledne dokážete řešit spor o tři groše mezi zelinářkou a povozníkem, a nakonec⁶⁵ stejně odročíte soud na druhý den. Vždycky když vyslýcháte sporné strany, se vám rozbouří střeva a vy se s přemáháním kroutíte a šklebíte jako kašpaři, až to vzdáte, zařvete, ať vám přinesou nočník, a celá

- flag against all patience; and, in roaring for
a chamber-pot, dismiss the controversy bleeding the
more entangled by your hearing: all the peace you
make in their cause is, calling both the parties knaves.
You are a pair of strange ones. 70
- BRUTUS Come, come, you are well understood to be
a perfecter giber for the table than a necessary
bencher in the Capitol. 75
- MENENIUS Our very priests must become mockers, if they shall
encounter such ridiculous subjects as you are. When
you speak best unto the purpose, it is not worth the⁸⁰
wagging of your beards; and your beards deserve not
so honourable a grave as to stuff a botcher's cushion,
or to be entombed in an ass's pack-saddle. Yet you
must be saying, Marcius is proud; who in a cheap
estimation, is worth predecessors since Deucalion,⁸⁵
though peradventure some of the best of 'em were
hereditary hangmen. God-den to your worships: more
of your conversation would infect my brain, being the
herdsmen of the beastly plebeians: I will be bold to
take my leave of you. 90
Brutus and Sicinius go aside.
Enter Volumnia, Virgilia, and Valeria.
How now, my as fair as noble ladies – and the moon,
were she earthly, no nobler – whither do you follow
your eyes so fast?
- VOLUMNIA Honourable Menenius, my boy Marcius approaches;
for the love of Juno, let's go. 95
- MENENIUS Ha! Marcius coming home!
- VOLUMNIA Ay, worthy Menenius; and with most prosperous
approbation.
- MENENIUS Take my cap, Jupiter, and I thank thee. Hoo! Marcius
coming home! 100
- VOLUMNIA,
VIRGILIA Nay, 'tis true.
- VOLUMNIA Look, here's a letter from him: the state hath another,
his wife another; and, I think, there's one at home for
you.
- MENENIUS I will make my very house reel tonight: a letter for me!
- VIRGILIA Yes, certain, there's a letter for you; I saw't.

- ta kauza vašim přičiněním zůstane ještě zamotanější 70
a nesmyslnější, než byla. Jediné, v čem dokážete
měřit oběma stranám rovným dílem, je počet nadávek,
jimiž je zahrnete. Vy jste mi, pánové, povedený párek
vykuků.
- BRUTUS Vy nám tak máte co povídat. O vás se moc dobře ví, 75
že radši zahříváte židli v hospodě a bavíte společnost,
než abyste pracoval pro společnost v senátu.
- MENENIUS Pánové, vy jste tak směšní kašpaři, že by i kněz ve vaší
přítomnosti začal klít jako pohan. I když mluvíte nejvíc
k věci, je to světu stejně užitečné, jako když se drbete⁸⁰
na bradě. Ani ty vaše brady nestojí za víc, než aby
se z nich dělaly vycpávky u obnošené vesty nebo se
jimi futrovala oslí sedla. Vy máte co říkat, že je Marcius
pyšný a zpupný! On, který je, a to nepřeháním, větší
formát než všichni slavní předkové, co jich bylo od⁸⁵
potopy světa, a to byli mezi nimi, připouštím, i kati
a hrdlořezové s dědičným glejtem. Loučím se s vámi,
páni, neboť z dalšího pobytu v blízkosti takových
ochránců lidského stáda by mi mohl zméknout mozek.
Má poklona. 90
Brutus a Sicinius odejdou stranou.
Vystoupí Volumnie, Virgilie a Valerie.
Kampak, mé krásné dámy – kdyby sama Luna
sestoupila na zem, vy ji svou vznešeností zastíníte –,
kampak vás ladné nožky nesou?
- VOLUMNIE Drahý Menenie, Marcius se mi vrací domů. Tak nás
moc nezdržujte. 95
- MENENIUS Cože? Marcius už je zpátky?
- VOLUMNIE Ano, vzácný pane, vrací se s velkou slávou a jako
vítěz.
- MENENIUS Bohové, smekám před vámi. Ohó! Marcius se vrací
domů! 100
- VOLUMNIE,
VIRGILIE Ano, je to pravda.
- VOLUMNIE Podívejte se, tady mám od něho dopis. Senát dostal
další, jeho žena taky, a řekla bych, že na vás doma
taky jeden čeká.
- MENENIUS To bude dnes u nás doma svátek. Dopis pro mě? 105
- VIRGILIE Určitě vám napsal. Já ten dopis viděla.

- MENENIUS A letter for me! It gives me an estate of seven years' health; in which time I will make a lip at the physician: the most sovereign prescription in Galen is but empiricitic, and, to this preservative, of no better¹¹⁰ report than a horse-drench. Is he not wounded? He was wont to come home wounded.
- VIRGILIA O, no, no, no.
- VOLUMNIA O, he is wounded; I thank the gods for't.
- MENENIUS So do I too, if it be not too much: brings a' victory ¹¹⁵ in his pocket? The wounds become him.
- VOLUMNIA On's brows: Menenius, he comes the third time home with the oaken garland.
- MENENIUS Has he disciplined Aufidius soundly?
- VOLUMNIA Titus Lartius writes, they fought together, ¹²⁰ but Aufidius got off.
- MENENIUS And 'twas time for him too, I'll warrant him that. An he had stayed by him, I would not have been so fidiused for all the chests in Corioli, and the gold that's in them. Is the Senate possessed of this? ¹²⁵
- VOLUMNIA Good ladies, let's go. Yes, yes, yes; the Senate has letters from the general, wherein he gives my son the whole name of the war: he hath in this action outdone his former deeds doubly.
- VALERIA In troth, there's wondrous things spoke of him. ¹³⁰
- MENENIUS Wondrous! Ay, I warrant you, and not without his true purchasing.
- VIRGILIA The gods grant them true!
- VOLUMNIA True! pow, wow.
- MENENIUS True! I'll be sworn they are true. Where is he ¹³⁵ wounded? (*To the Tribunes*) God save your good worships! Marcius is coming home: he has more cause to be proud. – Where is he wounded?
- VOLUMNIA I' the shoulder and i' the left arm there will be large cicatrices to show the people, when he shall stand for his place. He received in the repulse of Tarquin seven hurts i' the body. ¹⁴⁰
- MENENIUS One i' the neck, and two i' the thigh – there's nine that I know.
- VOLUMNIA He had, before this last expedition, twenty-five ¹⁴⁵ wounds upon him.

- MENENIUS Dopis pro mě! To mi vrátilo sedm let života. Teď můžu na doktory dělat dlouhý nos. I ta nejfajnovější medicína pana doktora Galéna je proti tomuhle životabudiči šunt a šmejd. Což mi¹¹⁰ připomíná... Je raněný? Předpokládám, že má nějaký ten šrám.
- VIRGILIE Ach ne, ne!
- VOLUMNIE Ano, je raněný. A díky bohům za to.
- MENENIUS Proč ne, pokud to není vážné. Takže vítězství máme ¹¹⁵ v kapse? Šrámy mu vždycky slušely.
- VOLUMNIE Byl ověncen dubovým věncem, Menenie. Už potřetí se vrací domů s věncem na skráních.
- MENENIUS Takže to Aufidiovi zase nandal!
- VOLUMNIE Titus Larcus píše, že s Aufidiem bojoval a Aufidius¹²⁰ před ním utekl.
- MENENIUS A dobře udělal, to vám povím. Ani za všechny truhly zlata, co jich je v Coriolech, bych nechtěl být na Aufidiově místě, kdyby býval neutek. V senátu o tom vědí? ¹²⁵
- VOLUMNIE Pospěšme si, dámy. Ano, ano. Generál Cominius poslal senátorům dopis a v něm mého syna označil za hlavního strůjce vítězství. Svými činy prý dvojnásob překonal všechna svá předchozí hrdinství.
- VALERIE Opravdu o něm píše úžasné věci. ¹³⁰
- MENENIUS Aby ne! Nemám nejmenší pochybnosti o tom, že oprávněně.
- VIRGILIE Kéž je to všechno pravda!
- VOLUMNIE Pravda? To se ví, že je!
- MENENIUS Je to pravda! Vsadím se, že ano. Kde je raněn? ¹³⁵ (*K tribunům*) Chraňte vás bohové. Marcius se vrací domů a má o důvod víc být pyšný. – Kde je raněn?
- VOLUMNIE Na rameni a na levé paži. Bude tam mít obrovskou jizvu. Až se bude ucházet o místo v senátu, bude ¹⁴⁰ mít co ukázat. Z boje s Tarquiniem si odnesl sedm ran na hrudi.
- MENENIUS A ještě jednu na krku a jednu na stehně – dohromady tedy devět, pokud si dobře pamatuju.
- VOLUMNIE Před touhle výpravou měl na těle rovných ¹⁴⁵ pětadvacet jizev.

MENENIUS	Now it's twenty-seven: every gash was an enemy's grave. <i>A shout and flourish.</i> Hark! The trumpets.	
VOLUMNIA	These are the ushers of Marcius. Before him he carries noise, and behind him he leaves tears. Death, that dark spirit, in 's nery arm doth lie; Which, being advanced, declines, and then men die. <i>A sennet. Trumpets sound. Enter Cominius the general, and Titus Lartius; between them, Coriolanus, crowned with an oaken garland; with captains and soldiers, and a Herald.</i>	150
HERALD	Know, Rome, that all alone Marcius did fight Within Corioli gates, where he hath won, With fame, a name to Caius Marcius; these In honour follows Coriolanus. Welcome to Rome, renowned Coriolanus! <i>Flourish.</i>	155
ALL	Welcome to Rome, renowned Coriolanus!	
CORIO LANUS	No more of this; it does offend my heart: Pray now, no more.	160
COMINIUS	Look, sir, your mother!	
CORIO LANUS	O, You have, I know, petition'd all the gods For my prosperity! <i>Kneels.</i>	
VOLUMNIA	Nay, my good soldier, up; My gentle Marcius, worthy Caius, and By deed-achieving honour newly named – What is it? – Coriolanus must I call thee? – But, O, thy wife!	165
CORIO LANUS	My gracious silence, hail! Wouldst thou have laugh'd had I come coffin'd home, That weep'st to see me triumph? Ay, my dear, Such eyes the widows in Corioli wear, And mothers that lack sons.	170
MENENIUS	Now, the gods crown thee!	
CORIO LANUS	And live you yet? <i>(To Valeria)</i> O my sweet lady, pardon.	
VOLUMNIA	I know not where to turn: O, welcome home: And welcome, general, and ye're welcome all.	

MENENIUS	Teď jich má dvacet sedm. A každá z nich je hrobem jednoho nepřítele. <i>Jásot a tuš.</i> Slyšíte? Troubí.	
VOLUMNIE	To bude Marcius. Před ním jde vždycky jásot. Za ním zůstává srdceryvný pláč. Temnou smrt ve své pravé paži skrývá. Kam napřáhne ji, tam nic nepřežívá. <i>Znělka. Tuš polnic. Vystoupí generál Cominius a Titus Larcus, mezi nimi jde Coriolanus, s dubovým věncem na hlavě, následují důstojníci, vojáci a Herold.</i>	150
HEROLD	Římané, vězte, že Marcius sám bojoval za branami Coriol, kde slavně zvítězil a vybojoval si hrdé jméno Coriolanus. Buď vítán v Římě, Coriolane! <i>Tuš.</i>	155
VŠICHNI	Buď vítán v Římě, Coriolane!	
CORIO LANUS	Už dost, prosím vás. To se nehodí. Prosím, už dost.	160
COMINIUS	Tvá matka, hrdino!	
CORIO LANUS	Ó, vím, že ses modlila a vymodlila mi vítězství! <i>Poklekne.</i>	
VOLUMNIE	Vstaň, vojáku, tak vstaň. Můj drahý Marcie, můj Gaie, jak že ti teď mám po zásluze říkat? Jak? Coriolane? Tak tě musím zvat? Zde je tvá žena!	165
CORIO LANUS	Moje tichá vodo! Smála by ses, kdybych se vrátil v rakvi, že živého mě oplakáváš? Lásko, takové oči mají v Coriolech vdovy a matky mrtvých.	170
MENENIUS	Sláva tobě!	
CORIO LANUS	Moc rád vás vidím! <i>(K Valerii)</i> I vás, promiňte.	
VOLUMNIE	Nevím, kam obrátit se dřív. Vás taky moc zdravím, generále. Všechny zdravím.	

MENENIUS	A hundred thousand welcomes. I could weep And I could laugh, I am light and heavy. Welcome. A curse begin at very root on's heart, That is not glad to see thee! You are three That Rome should dote on. Yet, by the faith of men, We have some old crab-trees here at home that will not Be grafted to your relish. Yet welcome, warriors. We call a nettle but a nettle and The faults of fools but folly.	175
COMINIUS	Ever right.	
CORIOLANUS	Menenius ever, ever.	
HERALD	Give way there, and go on!	185
CORIOLANUS	<i>(To Volumnia and Virgilia)</i> Your hand, and yours! Ere in our own house I do shade my head, The good patricians must be visited; From whom I have received not only greetings, But with them change of honours.	
VOLUMNIA	I have lived	190
	To see inherited my very wishes And the buildings of my fancy. Only There's one thing wanting, which I doubt not but Our Rome will cast upon thee.	
CORIOLANUS	Know, good mother, I had rather be their servant in my way, Than sway with them in theirs.	195
COMINIUS	On, to the Capitol!	
	<i>Flourish. Cornets. Exeunt in state, as before. Brutus and Sicinius come forward.</i>	
BRUTUS	All tongues speak of him, and the bleared sights Are spectacled to see him. Your prattling nurse Into a rapture lets her baby cry While she chats him. The kitchen malkin pins Her richest lockram 'bout her reechy neck, Clambering the walls to eye him. Stalls, bulks, windows, Are smother'd up, leads fill'd, and ridges horsed With variable complexions, all agreeing In earnestness to see him. Seld-shown flamens Do press among the popular throngs and puff To win a vulgar station. Or veil'd dames Commit the war of white and damask in Their nicely-gawded cheeks to the wanton spoil	200 205

MENENIUS	Tisíckrát vítejte. Hned mám chuť brečet, hned zase smát se. Všechno dohromady. Ať srdce ztvrdne tomu, kdo vás teď nevítá s radostí! Vás tři by Řím měl nosit na rukou, a přece vím, že je tu párek starých kořenů, do kterých radost nenaroubuješ. Tak jako z bejlí vyroste jen bejlí, hlupák zůstane hlupákem.	175 180
COMINIUS	Máš pravdu.	
CORIOLANUS	Pořád ten starý dobrý Menenius.	
HEROLD	Místo pro průvod!	185
CORIOLANUS	<i>(K Volumnii a Virgílii)</i> Tvou ruku, a tvou. Než složím hlavu doma, budu muset navštívit ze slušnosti přátele, kteří mi poslali svá blahopřání a vzdali hold.	
VOLUMNIE	Dožila jsem se téměř všeho, co jsem si vysnila a přála. K plnému štěstí zbývá jedině, a nepochybuju o tom, že Řím ti dá i to.	190
CORIOLANUS	Po pravdě, drahá máti, radši bych sloužil státu o své vůli, než vládl po jejich.	195
COMINIUS	Jdem na Kapitol!	
	<i>Tuš. Odejdou všichni ve stejném pořadí, v jakém přišli. Brutus a Sicinius vystoupí do popředí.</i>	
BRUTUS	Všichni teď o něm mluví. Krátkozrací si kvůli němu pořídili brýle. Dítě se řevem ztrhá, ale chuva dál žvaní o něm. Cuchta z kuchyně si na smradlavý krk pověsí šperk a leze na zeď vyhlížet ho. Okna, žebříky, stánky, vozy přetékají čumily všeho druhu, kteří ho zoufale touží spatřit. Poustevníci vylézají a mačkají se v davu, aby líp viděli. I vzácné dámy, pyšné na svoje bledé líce, čučí zpod závojų a odkrývají se	200 205

Of Phoebus' burning kisses. Such a pother 210
 As if that whatsoever god who leads him
 Were slily crept into his human powers
 And gave him graceful posture.

SICINIUS On the sudden,
 I warrant him consul.

BRUTUS Then our office may,
 During his power, go sleep. 215

SICINIUS He cannot temperately transport his honours
 From where he should begin and end, but will
 Lose those he hath won.

BRUTUS In that there's comfort.

SICINIUS Doubt not
 The commoners, for whom we stand, but they
 Upon their ancient malice will forget 220
 With the least cause these his new honours, which
 That he will give them make I as little question
 As he is proud to do't.

BRUTUS I heard him swear,
 Were he to stand for consul, never would he
 Appear i' the market-place nor on him put 225
 The napless vesture of humility;
 Nor showing, as the manner is, his wounds
 To the people, beg their stinking breaths.

SICINIUS 'Tis right.

BRUTUS It was his word. O, he would miss it rather
 Than carry it but by the suit of the gentry to him, 230
 And the desire of the nobles.

SICINIUS I wish no better
 Than have him hold that purpose and to put it
 In execution.

BRUTUS 'Tis most like he will.

SICINIUS It shall be to him then as our good wills,
 A sure destruction.

BRUTUS So it must fall out 235
 To him or our authorities. For an end,
 We must suggest the people in what hatred
 He still hath held them; that to 's power he would
 Have made them mules, silenced their pleaders and
 Dispropertied their freedoms, holding them, 240
 In human action and capacity,

spalujícím polibkům slunce. Jako 210
 by nějaký bůh pomáhal mu tím,
 že mu vlez pod kůži a dělá z něj
 nebeské stvoření.

SICINIUS Než nadějem se,
 bude z něj konzul.

BRUTUS A náš úřad přijde
 za jeho vlády o svůj vliv a moc. 215

SICINIUS On ale nedokáže nést své pocty
 uměřeně, a jak je rychle získal,
 tak je i ztratí.

BRUTUS Kéž by!

SICINIUS Věřte tomu.
 Lid, který zastupujem, zapomene
 na jeho zásluhy a vybaví si 220
 svou starou zášť, jen co jim k tomu on
 dá příležitost. Což se jistě stane
 při jeho pýše.

BRUTUS Slyšel jsem, jak řekl,
 že on by nikdy nešel na náměstí
 prosit se lid o místo konzula, 225
 aby v hadrech a cárech, polonahý,
 jak velí zvyk, ukazoval své rány
 smradlavým nuzákům.

SICINIUS Tak vidíte.

BRUTUS Takhle to řekl. Prý se raději
 té funkce vzdá. Dělá to stejně jen 230
 na přání patricijů.

SICINIUS To je skvělé.
 Jen aby v tomhle odhodlání taky
 vytrval.

BRUTUS Je to pravděpodobné.

SICINIUS Potom je jisté, že si takhle sám
 vykope hrob.

BRUTUS Takhle to musí skončit. 235
 Buď on, anebo my. A proto lidem
 budeme připomínat, jak je vždycky
 nenáviděl. Že jako konzul by je
 držel u huby, umlčoval je,
 okleštil jejich práva, pokládal je 240
 ne za svébytné lidské bytosti,

- flattered the people, who ne'er loved them; and there
be many that they have loved, they know not
wherefore: so that, if they love they know not why, 10
they hate upon no better a ground: therefore, for
Coriolanus neither to care whether they love or hate
him manifests the true knowledge he has in their
disposition; and out of his noble carelessness lets
them plainly see't. 15
1. OFFICER If he did not care whether he had their love or no,
he waved indifferently 'twixt doing them neither
good nor harm: but he seeks their hate with greater
devotion than can render it him; and leaves
nothing undone that may fully discover him their 20
opposite. Now, to seem to affect the malice and
displeasure of the people is as bad as that which he
dislikes, to flatter them for their love.
2. OFFICER He hath deserved worthily of his country: and his
ascent is not by such easy degrees as those who, 25
having been supple and courteous to the people,
bonneted, without any further deed to have them at
an into their estimation and report: but he hath so
planted his honours in their eyes, and his actions
in their hearts, that for their tongues to be 30
silent, and not confess so much, were a kind of
ingrateful injury; to report otherwise, were a
malice, that, giving itself the lie, would pluck
reproof and rebuke from every ear that heard it.
1. OFFICER No more of him; he is a worthy man: make way, 35
they are coming.
- A sennet. Enter, with lictors before them, Cominius the consul,
Menenius, Coriolanus, senators, Sicinius and Brutus. The senators
take their places; the tribunes take their places by themselves.*
- MENENIUS Having determined of the Volsces and
To send for Titus Lartius, it remains,
As the main point of this our after-meeting,
To gratify his noble service that 40
Hath thus stood for his country: therefore, please you,
Most reverend and grave elders, to desire
The present consul, and last general
In our well-found successes, to report
A little of that worthy work perform'd 45
By Caius Marcius Coriolanus, whom

- podkuřovali, ale lidi je neměli rádi. Jiný potentáty zase
lidi strašně milovali, i když nevěděli proč. Takže jestli 10
můžou lidi jedny milovat a nevědět proč, druhý
můžou ze stejné nezbadatelných důvodů nenávidět.
Pročež tím, že se tenhle Coriolanus houby stará o to,
jestli je u lidu oblíbený nebo ne, projevuje hlubokou
znalost lidské povahy a svou povznesenou
nevšímavostí jim to dává najevo. 15
1. ZŘÍZENEC Kdyby mu bylo jedno, jestli ho mají rádi nebo ne,
choval by se k nim neutrálně, ani dobře, ani špatně,
jenže on nevynechá příležitost, aby jim ukázal,
že jsou pro něho ten nejhorší póvl, a usiluje
o jejich nenávisť s takovým zápallem, že mu ji 20
v odpovídající míře nemůžou nikdy poskytnout.
Řekl bych ale, že ucházet se takhle okatě o nepřízeň
lidu je stejně špatné jako to, co se mu tak zjevně přičí,
a sice dožebřávat se jejich lásky.
2. ZŘÍZENEC Pravda je, že se zasloužil o vlast a povznesl se za 25
cenu větší námahy než ti, kteří se vyšvihli jen
proto, že se k lidem chovali slušně a mile, ba přímo
podlézavě, a nadto neučinili vůbec nic, co by
ospravedlňovalo jejich pověst a postavení. Zatímco
on se vepsal svými hrdinskými skutky do jejich 30
srdcí tak, že pokud by jejich ústa zůstala němá
a nepřiznala mu, co jeho jest, byl by to nevděk
hraničící s urážkou. Tvrdit cokoli jiného by mohl jen
škodolibec a lhář, jehož je po právu třeba odsoudit.
1. ZŘÍZENEC Už o něm nemluvme. Je to vzácný člověk. 35
A pojďme stranou. Právě přicházejí.
- Tuš. Vystoupí, s liktory v čele, Cominius, Menenius, Coriolanus,
senátoři, Sicinius a Brutus.
Senátoři usednou na svá místa, tribunové stranou od nich.*
- MENENIUS Poté, co rozhodli jsme o Volscích
a dali poslat pro Larcia, zbývá
co hlavní bod dnešního zasedání
uctění zásluh toho, jenž se bil 40
za vlast jak lev. A proto, vážení
a ctění senátoři, chtěl bych za vás
požádat toho, jenž stál v čele naší
úspěšné výpravy, aby nám řekl
něco o skutcích, které vykonal 45
Gaius Marcius Coriolanus,

	We met here both to thank and to remember With honours like himself.	
1. SENATOR	Speak, good Cominius: Leave nothing out for length, and make us think Rather our state's defective for requital Than we to stretch it out. <i>(To the Tribunes)</i> Masters o' the people, We do request your kindest ears, and after, Your loving motion toward the common body, To yield what passes here.	50
SICINIUS	We are convented Upon a pleasing treaty, and have hearts Inclinable to honour and advance The theme of our assembly.	55
BRUTUS	Which the rather We shall be blest to do, if he remember A kinder value of the people than He hath hereto prized them at.	
MENENIUS	That's off, that's off; I would you rather had been silent. Please you To hear Cominius speak?	60
BRUTUS	Most willingly; But yet my caution was more pertinent Than the rebuke you give it.	
MENENIUS	He loves your people But tie him not to be their bedfellow. Worthy Cominius, speak. <i>Coriolanus rises and offers to go away.</i>	65
	Nay, keep your place.	
1. SENATOR	Sit, Coriolanus; never shame to hear What you have nobly done.	
CORIOLANUS	Your honour's pardon, I had rather have my wounds to heal again Than hear say how I got them.	
BRUTUS	Sir, I hope My words disbench'd you not.	70
CORIOLANUS	No, sir. Yet oft, When blows have made me stay, I fled from words. You soothed not, therefore hurt not. But your people, I love them as they weigh.	

	jemuž tu společně chcem poděkovat a vzdát hold.	
1. SENÁTOR	Mluvte, Cominie. Nic nevynechte a přesvědčte nás, že je v Římě míň bohatství, než v nás je chuti zásluhy odměnit. <i>(K tribunům)</i> Zástupci lidu, laskavě poslouchejte a pak, prosím, seznamte veřejnost s návrhy, které z jednání vzejdou.	50
SICINIUS	Jsmo tu od toho je vyslechnout a jsmo též připraveni přát účelu a cílům, pro které jsmo se tady sešli.	55
BRUTUS	K jejich naplnění by ovšem prospělo, kdyby ten pán projevil větší úctu k lidu, než jak činil doposud.	
MENENIUS	To stačí, stačí. Teď radši mlčte, ano? Nechte mluvit laskavě Cominia.	60
BRUTUS	Velmi rádi. Má poznámka však byla více k věci než vaše okřiknutí.	
MENENIUS	Má rád lid. Nenuťte ho však, aby s ním i spával. Mluvte, Cominie. <i>Coriolanus vstane a chystá se k odchodu.</i>	65
	Vy zůstaňte.	
1. SENÁTOR	Coriolane, sed'te. Není hanba slyšet o sobě chválu.	
CORIOLANUS	Nezlobte se, radši bych ale snesl nové rány, než poslouchal, jak přišel jsem k těm starým.	
BRUTUS	Doufám, že nevyhání vás má řeč.	
CORIOLANUS	Mě řeči děsí, ale ta vaše se mě netkne. Když nechválíte, nebolí mě to. Lid mám rád, jak si zasluhuje.	

MENENIUS	Pray now, sit down.	
CORIOLANUS	I had rather have one scratch my head i' the sun When the alarum were struck than idly sit To hear my nothings monster'd. <i>Exit.</i>	75
MENENIUS	Masters of the people, Your multiplying spawn how can he flatter – That's thousand to one good one – when you now see He had rather venture all his limbs for honour Than one on's ears to hear it? Proceed, Cominius.	80
COMINIUS	I shall lack voice. The deeds of Coriolanus Should not be utter'd feebly. It is held That valour is the chiefest virtue, and Most dignifies the haver. If it be, The man I speak of cannot in the world Be singly counterpoised. At sixteen years, When Tarquin made a head for Rome, he fought Beyond the mark of others. Our then dictator, Whom with all praise I point at, saw him fight, When with his Amazonian chin he drove The bristled lips before him. He bestrid An o'erpress'd Roman and i' the consul's view Slew three opposers; Tarquin's self he met, And struck him on his knee. In that day's feats, When he might act the woman in the scene, He proved best man i' the field, and for his meed Was brow-bound with the oak. His pupil age Man-enter'd thus, he waxed like a sea, And in the brunt of seventeen battles since He lurch'd all swords of the garland. For this last, Before and in Corioli, let me say, I cannot speak him home. He stopped the fliers; And by his rare example made the coward Turn terror into sport; as weeds before A vessel under sail, so men obey'd And fell below his stem. His sword, death's stamp, Where it did mark, it took; from face to foot He was a thing of blood, whose every motion Was timed with dying cries. Alone he enter'd The mortal gate of the city, which he painted With shunless destiny; aidless came off, And with a sudden reinforcement struck Corioli like a planet. Now all's his,	85 90 95 100 105 110

MENENIUS	Sedněte si.	
CORIOLANUS	Radši se nechám vstoje při útoku pošimrat mečem po hlavě než vsedě se nechat opěvovat. <i>Odejde.</i>	75
MENENIUS	(<i>K tribunům</i>) Pánové, mohl by davům, v nichž je dobrý jeden z tisíce, poklonkovat ten, kdo spíš nasadí život k poctivému boji než ucho k vlastní chvále? Cominie.	80
COMINIUS	Mám slabý hlas. Nehodný vylíčit Coriolanovy skutky. Říká se, že odvaha je nejvzácnější ctnost. Je-li to tak, muž, o němž promluví, nemá na celém světě sobě rovna. Bylo mu šestnáct let, když při útoku Tarquinia na Řím se vyznamenal v boji nad jiné. Římský diktátor, na něhož s úctou vzpomínám, si všiml holobrádka, který hnal před sebou vousaté borce. Konzul viděl, jak vysekal Římana, na nějž šli tři, a on je zabil. I s Tarquiniem se střetl, srazil ho na kolena. V době, kdy mohl hrát na divadle ženské role, bojoval nejlíp ze všech mužů a byl ověnčen vínkem z dubů. Završil tak učňovský věk a jako muž pak v ohni hned sedmnácti bitev za sebou svým mečem slávu vzal všem ostatním. Pokud jde o Corioli, pak věru jsou všechna slova málo. Zastavil zbabělý útěk a svým příkladem proměnil hrůzu v hru. Jak rákosí pod kýlem korábu se káceli všichni pod jeho mečem, kterýmrazil smrt jako mince. Krví zbrocený šel kupředu a v rytmu jeho kroků zněly smrtelné skřeky. Sám pak vstoupil za brány města, které vymaloval krvavou barvou zkázy. Vrátil se ke svým, zburcoval je a spolu s nimi pak město dobyl. Mohl oslavovat,	85 90 95 100 105 110

	When, by and by, the din of war gan pierce His ready sense; then straight his doubled spirit Re-quicken'd what in flesh was fatigate, And to the battle came he; where he did Run reeking o'er the lives of men, as if 'Twere a perpetual spoil: and till we call'd Both field and city ours, he never stood To ease his breast with panting.	115
MENENIUS	Worthy man!	
1. SENATOR	He cannot but with measure fit the honours Which we devise him.	
COMINIUS	Our spoils he kick'd at, And look'd upon things precious as they were The common muck of the world. He covets less Than misery itself would give; rewards His deeds with doing them, and is content To spend the time to end it.	125
MENENIUS	He's right noble.	
	Let him be call'd for.	
1. SENATOR	Call Coriolanus.	130
1. OFFICER	He doth appear. <i>Enter Coriolanus.</i>	
MENENIUS	The Senate, Coriolanus, are well pleased To make thee consul.	
CORIOLANUS	I do owe them still My life and services.	
MENENIUS	It then remains That you do speak to the people.	
CORIOLANUS	I do beseech you, Let me o'erleap that custom, for I cannot Put on the gown, stand naked and entreat them, For my wounds' sake, to give their suffrage: please you That I may pass this doing.	135
SICINIUS	Sir, the people Must have their voices; neither will they bate One jot of ceremony.	140
MENENIUS	Put them not to't: Pray you, go fit you to the custom and Take to you, as your predecessors have, Your honour with your form.	
CORIOLANUS	It is a part	

	ale tu náhle slyší z dálky zvuk dalšího boje. Plný odhodlání setřese z těla těžkou únavu a pospíchá do nové bitvy, kde horečně kosí další životy jak anděl hrůzy. Dokud nebylo město i pole naše, nepolevil, ani co by se nadechl.	115
MENENIUS	Je skvělý!	
1. SENÁTOR	Je beze sporu hoden každé pocty, kterou mu udělíme.	
COMINIUS	Kořist nechtěl. Největší vzácnosti považuje za pouhou veteš. Jako mzda mu stačí to, co by žebrák nevezal. Nejbohatší odměnou je mu příležitost konat hrdinské skutky.	125
MENENIUS	Je to vzácný člověk.	
	Ať sem jde.	
1. SENÁTOR	Přiveďte Coriolana.	130
1. ZŘÍZENEC	Přichází Coriolanus. <i>Vystoupí Coriolanus.</i>	
MENENIUS	Coriolane, senát s potěšením tě zvolil konzulem.	
CORIOLANUS	Svůj život dávám do služeb vlasti.	
MENENIUS	Ted' už zbývá jen získat hlas lidu.	
CORIOLANUS	Velice vás žádám, vynechme tento zvyk. Neuměl bych stát nahý před nimi a žebrat, aby mi za mé rány dali hlas. To po mně, prosím vás, nechtějte.	135
SICINIUS	Pane, lid má právo se vyslovit a z obřadu nesleví v ničem.	140
MENENIUS	Nedrážděte je. Vyhovte zvyklostem a jděte, prosím, jak vaši předkové svou hodnost přijmout žádaným způsobem.	
CORIOLANUS	V téhleté roli	

	That I shall blush in acting, and might well Be taken from the people.	145
BRUTUS	<i>(To Sicinius)</i> Mark you that?	
CORIOLANUS	To brag unto them, thus I did, and thus; Show them the unaching scars which I should hide, As if I had received them for the hire Of their breath only!	
MENENIUS	Do not stand upon't. We recommend to you, tribunes of the people, Our purpose to them: and to our noble consul Wish we all joy and honour.	150
SENATORS	To Coriolanus come all joy and honour! <i>Flourish of cornets. Exeunt all but Sicinius and Brutus.</i>	
BRUTUS	You see how he intends to use the people.	155
SICINIUS	May they perceive's intent! He will require them, As if he did contemn what he requested Should be in them to give.	
BRUTUS	Come, we'll inform them Of our proceedings here: on the market-place, I know, they do attend us. <i>Exeunt.</i>	160

SCENE 3.**ROME. A PUBLIC PLACE.***Enter seven or eight citizens.*

1. CITIZEN Once if he do require our voices, we ought not to deny him.
2. CITIZEN We may, sir, if we will.
3. CITIZEN We have power in ourselves to do it, but it is a power that we have no power to do; for if he show us his wounds and tell us his deeds, we are to put our tongues into those wounds and speak for them; so, if he tell us his noble deeds, we must also tell him our noble acceptance of them. Ingratitude is monstrous, and for the multitude to be ingrateful, were to make a monster of the multitude: of the which we being members, should bring ourselves to be monstrous members.

	se budu červenat. Lidu by se měl tenhle obřad vzít.	145
BRUTUS	<i>(K Sicinioví)</i> Slyšel jste to?	
CORIOLANUS	Vychloubat se jim, co a jak jsem dělal. A jizvy, které bych měl schovávat, jim strkat pod nos, jako bych je získal jen kvůli jejich hlasům!	
MENENIUS	Mírněte se. Páni tribunové, oznamte, prosím, naš návrh lidu. Panu konzulovi pak popřejeme všichni zdar a sílu.	150
SENÁTOŘI	Ať žije Coriolanus! Sláva mu! Sláva! <i>Tuž. Odejdou všichni kromě Sicinia and Bruta.</i>	
BRUTUS	Viděl jste to, jak hodlá jednat s lidem?	155
SICINIUS	Sami to uvidí! Bude je prosit tak, jako by nanejvýš pohrdal tím, oč je prosí.	
BRUTUS	Pojďme, řekneme jim, jak to tu proběhlo. Určitě nás už čekají na náměstí. <i>Odejdou.</i>	160

SCÉNA 3.**ŘÍM. NA NÁMĚSTÍ.***Vystoupí sedm až osm občanů.*

1. OBČAN Jestli nás požádá o hlasy, odmítnout mu je dost dobře nemůžem.
2. OBČAN A co by ne, když budem chtít.
3. OBČAN Máme právo to udělat, ale, kruci, na to, abysme to udělali, přece nemáme právo. Jestli nám ukáže svý rány a promluví o svých hrdinských činech, budem muset ty rány zohlednit a dát jim svůj hlas. Když nám řekne, jak hrdinsky se zachoval, musíme to hrdinsky přijmout. Nevděk je potvora, a kdyby měl lid projevit nevděk, pak by i lid byl potvora, a protože každej z nás, co jsme tady, je součástí toho lidu, pak by byl každej z nás částečně potvora.

1. CITIZEN And to make us no better thought of, a little help
will serve; for once we stood up about the corn, he 15
himself stuck not to call us the many-headed multitude.
3. CITIZEN We have been called so of many; not that our heads
are some brown, some black, some auburn, some bald,
but that our wits are so diversely coloured: and
truly I think if all our wits were to issue out of 20
one skull, they would fly east, west, north, south,
and their consent of one direct way should be at
once to all the points o' the compass.
2. CITIZEN Think you so? Which way do you judge my wit would
fly? 25
3. CITIZEN Nay, your wit will not so soon out as another man's
will;'tis strongly wedged up in a block-head, but
if it were at liberty, 'twould, sure, southward.
2. CITIZEN Why that way?
3. CITIZEN To lose itself in a fog, where being three parts melted 30
away with rotten dews, the fourth would return for
conscience sake, to help to get thee a wife.
2. CITIZEN You are never without your tricks: you may, you may.
3. CITIZEN Are you all resolved to give your voices? But hat's
no matter, the greater part carries it. I say, if he 35
would incline to the people, there was never a worthier
man.
- Enter Coriolanus in a gown of humility, with Menenius.*
Here he comes, and in the gown of humility: mark his
behavior. We are not to stay all together, but to come
by him where he stands, by ones, by twos, and by 40
threes. He's to make his requests by particulars;
wherein every one of us has a single honour, in giving
him our own voices with our own tongues: therefore
follow me, and I direct you how you shall go by him.
- ALL Content, content. 45
Exeunt citizens.
- MENENIUS O sir, you are not right: have you not known
The worthiest men have done't?
- CORIOLANUS What must I say?
'I Pray, sir' – Plague upon't! I cannot bring
My tongue to such a pace: – 'Look, sir, my wounds!
I got them in my country's service, when 50

1. OBČAN Aby o nás smýšlel líp, to se nám stejně nepodaří.
Jen jednou jsme se mu postavili ohledně obilí 15
a rovnou nás nazval svéhlavým stádem.
3. OBČAN To už o nás řekl leckdo. A nemyslel tím, že někdo
má hlavu černou, jinej blond, ten kaštanovou, ten zas
holou, ale že nám to uvnitř hlavy hraje všema barvama.
Vážně si myslím, že kdyby se všechny naše myšlenky 20
měly zrodit v jedný lebce, rozlétly by se na východ,
na západ, na sever, na jih, a jako jedinej rozumnej směr
by se ukázala cesta kolem dokola kompasu.
2. OBČAN Myslíte? Jakou cestu by si podle vás zvolil můj
rozum? 25
3. OBČAN Po pravdě řečeno, váš rozum by na rozdíl od jinejch
zůstal pozadu, protože si na něm tak trochu sedíte.
Ale kdyby mohl, poletí na jih.
2. OBČAN Proč tam?
3. OBČAN Aby se ohřál, protože ho máte poněkud zastydlej. 30
A pokud by vám neuletěl a ohřátej se vám vrátil,
poradil by vám, jak si opatřit ženu.
2. OBČAN Tyhle vaše vtípky. Prosím vás, nechte toho.
3. OBČAN Kdo všechno je pro to, abysme mu dali hlas?
Na tom nezáleží, rozhoduje stejně většina. 35
Něco vám povím, kdyby měl trochu víc uznání
k lidem, tak nad něho není.
- Vystoupí Coriolanus v rouše pokory a Menenius.*
Už jde a má na sobě roucho pokory. Sledujte,
jak se chová. Nemůžeme tu stát všichni pohromadě.
Rozejděte se po dvou, po třech, a jděte za ním 40
postupně, aby musel každýho poprosit zvlášť.
Každej z nás má totiž právo mu dát svůj hlas sám za
sebe. Tak pojdte za mnou, já vám ukážu, jak před něho
předstoupit.
- VŠICHNI Tak dobře, dobře. 45
Odejdou občané.
- MENENIUS Mýlíte se. I nejvzácnější lidé
to takhle dělali.
- CORIOLANUS Co musím říct?
„Prosím, pane!“ – Mor na ně. Tohle mi
nepůjde přes jazyk – „Koukněte, moje rány!
Utržil jsem je v boji, zatímco 50

Some certain of your brethren roar'd and ran
From the noise of our own drums.'

MENENIUS O me, the gods!
You must not speak of that. You must desire them
To think upon you.

CORIOLANUS Think upon me! Hang 'em!
I would they would forget me, like the virtues 55
Which our divines lose by 'em.

MENENIUS You'll mar all:
I'll leave you. Pray you, speak to 'em, I pray you,
In wholesome manner.
Exit.

CORIOLANUS Bid them wash their faces
And keep their teeth clean.
Enter three of the citizens.

So, here comes a brace.
You know the cause, sir, of my standing here. 60

3. CITIZEN We do, sir; tell us what hath brought you to't.

CORIOLANUS Mine own desert.

2. CITIZEN Your own desert!

CORIOLANUS Ay, but not mine own desire.

3. CITIZEN How not your own desire? 65

CORIOLANUS No, sir, 'twas never my desire yet to trouble the
poor with begging.

3. CITIZEN You must think, if we give you any thing, we hope to
gain by you.

CORIOLANUS Well then, I pray, your price o' the consulship? 70

1. CITIZEN The price is to ask it kindly.

CORIOLANUS Kindly! Sir, I pray, let me ha't. I have wounds to
show you, which shall be yours in private. Your
good voice, sir; what say you?

2. CITIZEN You shall ha't, worthy sir. 75

CORIOLANUS A match, sir. There's in all two worthy voices
begged. I have your alms. Adieu.

3. CITIZEN But this is something odd.

2. CITIZEN An 'twere to give again – but 'tis no matter.
Exeunt the three citizens.

vám podobní se lekli bubnování
a prchli s brekem.“

MENENIUS Takhle nesmíte!
Na tohle zapomeňte. Proste je,
ať na vás myslí v dobrém.

CORIOLANUS Na to kašlu!
Nechci jim podkuřovat. Stejně bych 55
házel jen perly sviním.

MENENIUS Všecko zkažíte.
Nechám vás tady. Prosím pěkně, buďte
k nim milý.
Odejde.

CORIOLANUS Řeknu jim, aby se myli
za ušima a čistili si zuby.
Vystoupí tři občané.

Už jdou.
Vy znáte důvod, proč jsem tady takhle. 60

3. OBČAN Ano. Ale řekněte nám sám, co vás přivádí.

CORIOLANUS Mé zásluhy.

2. OBČAN Vaše zásluhy?

CORIOLANUS Ano, ne moje přání.

3. OBČAN Vaše přání ne? 65

CORIOLANUS Ne, nikdy jsem netoužil po tom, abych obtěžoval
chudé žebráním.

3. OBČAN Ale pochopte, abysme vám něco dali, musíme od vás
nejdřív něco dostat.

CORIOLANUS No dobře, tak kolik u vás stojí jedno místo konzula? 70

1. OBČAN Nestojí víc, než abyste o ně slušně požádal.

CORIOLANUS Slušně! Tedy, pane, já vás o ně žádám. Mám po těle
rány, které bych vám mohl ukázat, ale raději někde
v soukromí. Tak co, dostanu váš hlas?

2. OBČAN Dostanete, vzácný pane. 75

CORIOLANUS Výborně. To bychom měli dva vzácné vyžebrané hlasy.
Mám, co jsem chtěl. Sbohem.

3. OBČAN To se mi nějak nelíbí.

2. OBČAN Příště bych si to asi rozmyslel – teď už je to jedno.
Odejdou tři občané.

Enter two other citizens.

CORIO LANUS Pray you now, if it may stand with the tune of your⁸⁰ voices that I may be consul, I have here the customary gown.

4. CITIZEN You have deserved nobly of your country, and you have not deserved nobly.

CORIO LANUS Your enigma? 85

4. CITIZEN You have been a scourge to her enemies, you have been a rod to her friends; you have not indeed loved the common people.

CORIO LANUS You should account me the more virtuous that I have not been common in my love. I will, sir, flatter my⁹⁰ sworn brother, the people, to earn a dearer estimation of them; 'tis a condition they account gentle. And since the wisdom of their choice is rather to have my hat than my heart, I will practise the insinuating nod and be off to them most counterfeitly; that is, sir, 95 I will counterfeit the bewitchment of some popular man and give it bountiful to the desirers. Therefore, beseech you, I may be consul.

5. CITIZEN We hope to find you our friend; and therefore give you our voices heartily. 100

4. CITIZEN You have received many wounds for your country.

CORIO LANUS I will not seal your knowledge with showing them. I will make much of your voices, and so trouble you no further.

2 CITIZENS The gods give you joy, sir, heartily! 105

Exeunt.

CORIO LANUS Most sweet voices!
Better it is to die, better to starve,
Than crave the hire which first we do deserve.
Why in this woolvish toge should I stand here,
To beg of Hob and Dick, that do appear, 110
Their needless vouches? Custom calls me to't:
What custom wills, in all things should we do't,
The dust on antique time would lie unswept,
And mountainous error be too highly heapt
For truth to o'erpeer. Rather than fool it so, 115
Let the high office and the honour go
To one that would do thus. I am half through;
The one part suffer'd, the other will I do.

Vystoupí dva jiní občané.

CORIO LANUS Jestli proti tomu nic nemáte, dejte mi, prosím, hlasy,⁸⁰ abych se stal konzulem. Jak vidíte, oblékl jsem se podle obyčeje.

4. OBČAN Svě vlasti jste hodně pomohl, to je pravda, ale také jste jí hodně uškodil.

CORIO LANUS Co tím chcete říct? 85

4. OBČAN Pro nepřátele vlasti jste bič, ale pro její přátele jste metla, protože nás, obyčejný lidi, nemáte rád.

CORIO LANUS To byste mi měl spíš připsat k dobru, pane, že svou lásku nerozdávám na potkání. Ale lid je jako můj 90 rodný bratr, lidu musím nadbíhat, abych si u něj šplhnul, protože tak se to lidu líbí. Lid si vždycky spíš všímá toho, co nosím na hlavě, než co nosím v srdci, a proto se budu lidu jak se patří klanět a smekat před ním, a když se budu hodně snažit, třeba se mi 95 podaří napodobit chování nějaké oblíbené osobnosti a konečně budu vrchovatě podle lidového gusta. Proto vás snažně prosím, udělejte ze mě konzula.

5. OBČAN My věříme, že to s náma myslíte dobře, a tak vám upřímně své hlasy dáme. 100

4. OBČAN Hodně těžkých ran jste utržil pro vlast.

CORIO LANUS Snad není nutné, abych vám je na důkaz ukazoval. Vaše hlasy mě opravdu velice těší, takže vás už nebudu zdržovat.

OBA OBČANÉ Buďte zdrav, pane! Bohové s vámi. 105

Odejdou.

CORIO LANUS Milounek hlasy!
Horší než hlad a vleklé umírání
je poníženež prosit o uznání.
Proč mám tu stát, na sobě nuzný hábit,
a z troubů, co se trousí kolem, mámit 110
bezcenné hlasy? Prý tak velí zvyk.
Dodneška poroučí nám nebožtík.
Prach času vrší se a zpod hromady
omylů už se nedobereš pravdy.
Raději ať ten úřad získá ten, 115
kdo bude víc, než já jsem, ochoten
jim dělat blázna. Už jich přešlo pět,
ještě pár dalších musím přetrpět.

Enter three citizens more.
 Here come more voices.
 Your voices! For your voices I have fought; 120
 Watch'd for your voices; for your voices bear
 Of wounds two dozen odd; battles thrice six
 I have seen and heard of; for your voices have
 Done many things, some less, some more. Your voices!
 Indeed I would be consul. 125

6. CITIZEN He has done nobly, and cannot go without any honest man's voice.

7. CITIZEN Therefore let him be consul. The gods give him joy, and make him good friend to the people!

ALL CITIZENS Amen, amen. God save thee, noble consul! 130

Exeunt.
 CORIOLANUS Worthy voices!

Enter Menenius, with Brutus and Sicinius.
 MENENIUS You have stood your limitation; and the tribunes Endue you with the people's voice. Remains That, in the official marks invested, you Anon do meet the Senate.

CORIOLANUS Is this done? 135

SICINIUS The custom of request you have discharged: The people do admit you, and are summon'd To meet anon, upon your approbation.

CORIOLANUS Where? at the Senate House?

SICINIUS There, Coriolanus.

CORIOLANUS May I change these garments?

SICINIUS You may, sir. 140

CORIOLANUS That I'll straight do; and, knowing myself again, Repair to the Senate House.

MENENIUS I'll keep you company. Will you along?

BRUTUS We stay here for the people.

SICINIUS Fare you well.

Exeunt Coriolanus and Menenius.
 He has it now, and by his looks methink 145
 'Tis warm at 's heart.

BRUTUS With a proud heart
 He wore his humble weeds. Will you dismiss the people?

Vystoupí tři další občané.
 Tady jdou moje hlasy.
 Dejte mi hlasy! Bojoval jsem za ně, 120
 za ně jsem utřil dva tucty ran,
 na stráži stál jsem, osmnácti bitev
 se zúčastnil, anebo o nich slyšel,
 pro vaše hlasy dělal jsem vše možné.
 Tak mi je dejte. Chci být konzulem. 125

6. OBČAN Zachoval se opravdu moc statečně a každý poctivý člověk mu ten hlas musí dát.

7. OBČAN Ať je konzulem. Ať mu nebe štěstí přeje a z něho je opravdový přítel lidu!

VŠICHNI Správně! Ať žije nový konzul! Ať žije nový konzul! 130

Odejdou.
 CORIOLANUS Vzácné hlasy!

Vystoupí Menenius, s ním Brutus a Sicinius.
 MENENIUS Učinil jste zadost svým povinnostem. Tribunové vám předají hlas lidu. Pak zbývá už jen v šatu konzula předstoupit před senát.

CORIOLANUS A tím to končí? 135

SICINIUS Rituál žádosti jste vykonal. Lid vaši volbu schválil a teď před ním budete slavnostně jmenován konzulem.

CORIOLANUS Kde? V senátu?

SICINIUS Právě tam, pane.

CORIOLANUS Můžu se převléknout?

SICINIUS Samozřejmě. 140

CORIOLANUS Jdu to shodit, a jakmile zas poznám sám sebe, přijdu do senátu.

MENENIUS Doprovodím vás. Nepůjdete s námi?

BRUTUS My přijdeme společně s lidem.

SICINIUS Sbohem.

Odejdou Coriolanus a Menenius.
 Dosáhl svého, i když ho to stálo 145
 dost přemáhání.

BRUTUS Jak se napařoval
 v tom rouše pokory. Co řeknem lidem?

Enter citizens.

SICINIUS How now, my masters! Have you chose this man?

1. CITIZEN He has our voices, sir.

BRUTUS We pray the gods he may deserve your loves. 150

2. CITIZEN Amen, sir: to my poor unworthy notice,
He mock'd us when he begg'd our voices.

3. CITIZEN Certainly
He flouted us downright.

1. CITIZEN No, 'tis his kind of speech: he did not mock us.

2. CITIZEN Not one amongst us, save yourself, but says 155
He used us scornfully. He should have show'd us
His marks of merit, wounds received for's country.

SICINIUS Why, so he did, I am sure.

CITIZENS No, no; no man saw 'em.

3. CITIZEN He said he had wounds, which he could show in private;
And with his hat, thus waving it in scorn,
'I would be consul,' says he: 'aged custom,
But by your voices, will not so permit me;
Your voices therefore.' When we granted that,
Here was 'I thank you for your voices. Thank you, 165
Your most sweet voices. Now you have left your voices,
I have no further with you.' Was not this mockery?

SICINIUS Why either were you ignorant to see't,
Or, seeing it, of such childish friendliness
To yield your voices?

BRUTUS Could you not have told him 170
As you were lesson'd, when he had no power,
But was a petty servant to the state,
He was your enemy, ever spake against
Your liberties and the charters that you bear
I' the body of the weal; and now, arriving 175
A place of potency and sway o' the state,
If he should still malignantly remain
Fast foe to the plebeii, your voices might
Be curses to yourselves? You should have said
That as his worthy deeds did claim no less 180
Than what he stood for, so his gracious nature
Would think upon you for your voices and
Translate his malice towards you into love,
Standing your friendly lord.

Vystoupí občané.

SICINIUS Tak jak, přátelé? Dali jste mu hlas?

1. OBČAN Má naše hlasy, pane.

BRUTUS Kéž zaslouží si vaši důvěru. 150

2. OBČAN Kéž by. Já bych řek, že v tom, jak nás prosil,
byl trochu výsměch.

3. OBČAN Samozřejmě. Dělal
z nás hlupáky a pitomce.

1. OBČAN Ne, nesmál se nám. On už takhle mluví.

2. OBČAN Podle všech, co jsme tady – kromě tebe –, 155
každý v tom viděl výsměch. Navíc nám
nepředved rány, co utřil v boji.

SICINIUS Není možná. To jistě udělal.

OBČANĚ Ne, neudělal. Nikdo je neviděl.

3. OBČAN Prý, že je ukáže jen v soukromí. 160
Pak s pohrdavým gestem povídá:
„Chci být konzulem, ale staré zvyky
vyžadují váš souhlas, proto mi
ty hlasy dejte.“ Když jsme mu je dali,
řekl: „Dík za hlasy, moc se mi hodí 165
ty vaše hlasy, a teď, když je mám,
můžete jít.“ Copak to není výsměch?

SICINIUS Buďte vám to z hlouposti nedošlo,
nebo vás zaslepila dětinská
důvěřivost.

BRUTUS Proč jste s ním nemluvili, 170
jak jsme vám řekli? Že když nebyl nikým
a pouze sloužil státu, k vám se choval
jak nepřítel, chtěl vám brát svobodu
a všechna práva, co vám náleží?
Proč jste mu nezdůraznili, že dnes, 175
získá-li moc a postavení, pro vás
by mohlo být prokletím dát mu hlas,
pokud by lid nenáviděl jak dřív?
Proč jste mu neřekli, že stejně tak,
jak zaslouží si on za svoje skutky 180
ten úřad, vy zas po něm můžete
chtít za své hlasy vlídné zacházení.
Aby zášť vůči vám proměnil v lásku
a byl vám přítelem.

SICINIUS	Thus to have said, As you were fore-advised, had touch'd his spirit And tried his inclination; from him pluck'd Either his gracious promise, which you might, As cause had call'd you up, have held him to Or else it would have gall'd his surly nature, Which easily endures not article Tying him to aught; so putting him to rage, You should have ta'en the advantage of his choler And pass'd him unelected.	185
BRUTUS	Did you perceive He did solicit you in free contempt When he did need your loves, and do you think That his contempt shall not be bruising to you, When he hath power to crush? Why, had your bodies No heart among you? Or had you tongues to cry Against the rectorship of judgment?	195
SICINIUS	Have you Ere now denied the asker? And now again Of him that did not ask, but mock, bestow Your sued-for tongues?	200
3. CITIZEN	He's not confirm'd; we may deny him yet.	
2. CITIZEN	And will deny him. I'll have five hundred voices of that sound.	205
1. CITIZEN	I twice five hundred and their friends to piece 'em.	
BRUTUS	Get you hence instantly, and tell those friends, They have chose a consul that will from them take Their liberties; make them of no more voice Than dogs that are as often beat for barking As therefore kept to do so.	210
SICINIUS	Let them assemble, And on a safer judgment all revoke Your ignorant election; enforce his pride, And his old hate unto you; besides, forget not With what contempt he wore the humble weed, How in his suit he scorn'd you; but your loves, Thinking upon his services, took from you The apprehension of his present portance, Which most gibingly, ungravely, he did fashion After the inveterate hate he bears you.	215
BRUTUS	Lay	220

SICINIUS	Kdybyste takto dle našich rad s ním promluvili, hned by se musel projevit. Buď by vám slíbil, že stojí za vámi, a na tom slibu byste, až na to přijde, mohli stavět, nebo by mu to jako člověku, který si od nikoho nedá říct, patričně hnulo žlučí. Zuřil by a vy byste pak měli důvod ho co zuřivce nezvolit.	185
BRUTUS	Viděli jste, že otevřeně vámi pohrdá, i když vás potřebuje. Jak se asi zachová, až mu sami umožníte, aby vás zničil? Copak nikdo z vás nemá kus rozumu? Chcete jít na jatka jak tupé ovce?	195
SICINIUS	Už jste odmítli několikrát dát hlas i jiným, kteří vás o něj žádali, a teď ho dáte tomu, kdo se vám pustě vysmívá?	200
3. OBČAN	Jmenován ještě není. Můžem to vzít zpátky.	
2. OBČAN	Odmítnem ho. Seženu pět set hlasů proti němu.	205
1. OBČAN	Já dvakrát pět set a k nim jejich známé.	
BRUTUS	Sežeňte je a řekněte jim, že takový konzul by je připravil o všechna práva, ponížil je na psy, kteří jsou dobří leda na štěkání a i za ně jsou bití.	210
SICINIUS	Přiveďte je, ať můžem po rozumném uvážení zvrátit tu nerozvážnou volbu. Všem zdůrazněte, jak zpupně jedná s lidem, jak svěřepě se tvářil při obřadu a posmíval se vám. Že pouze vděčnost za jeho služby státu bránila vám vidět, jak v jeho zpupném, zvilém, posměšném, přezíravém chování se zračí zášť, kterou k vám cítí.	215
BRUTUS	Svedte	220

	A fault on us, your tribunes; that we laboured, No impediment between, but that you must Cast your election on him.	
SICINIUS	Say, you chose him More after our commandment than as guided By your own true affections, and that your minds, Preoccupied with what you rather must do Than what you should, made you against the grain To voice him consul. Lay the fault on us.	225
BRUTUS	Ay, spare us not. Say we read lectures to you. How youngly he began to serve his country, How long continued, and what stock he springs of, The noble house o' the Marcians, from whence came That Ancus Marcius, Numa's daughter's son, Who, after great Hostilius, here was king; Of the same house Publius and Quintus were, That our best water brought by conduits hither; And Censorinus, nobly named so, Twice being by the people chosen censor, Was his great ancestor.	230 235
SICINIUS	One thus descended, That hath beside well in his person wrought To be set high in place, we did commend To your remembrances. But you have found, Scaling his present bearing with his past, That he's your fixed enemy, and revoke Your sudden approbation.	240
BRUTUS	Say, you ne'er had done't – Harp on that still – but by our putting on; And presently, when you have drawn your number, Repair to the Capitol.	
ALL	We will so: almost all Repent in their election. <i>Exeunt citizens.</i>	
BRUTUS	Let them go on; This mutiny were better put in hazard, Than stay, past doubt, for greater. If, as his nature is, he fall in rage With their refusal, both observe and answer The vantage of his anger.	250
SICINIUS	To the Capitol, come.	

	to na nás, na své tribuny, že jsme vás vyzývali k tomu, abyste ho zvolili.	
SICINIUS	Řekněte, že ta volba byla spíš z donucení, a ne vedena upřímným přesvědčením. Že jste ho zvolili konzulem proti své vůli, jen z povinnosti, jak vám nařídili. A vinu za to klidně svedte na nás.	225
BRUTUS	Nijak nás nešetřte. Řekněte, že jsme vás školili o jeho životě, odkdy a jak slouží své vlasti, že má vznešený původ, neboť jeho praděd byl Ancus Marcius, vnuk krále Numa, jenž vládl Římu po Hostiliovi. Je z rodu Publia a Quinta, kteří vybudovali v Římě vodovod, a Censoria, jenž byl pojmenován po slavném otci, jehož si lid dvakrát za sebou zvolil cenzorem.	230 235
SICINIUS	Ten původ a jeho vlastní zásluhy jsme vám předhazovali, abyste je vzali v úvahu při volbě. Vy jste však z toho, jak choval se k vám dneska a jak dřív, pochopili, že je váš nepřítel, a volbu odvolali.	240
BRUTUS	Volbu, již jsme – a na tom trvejte – vám vnutili. Až bude vás dost takto smýšlejících, přijďte na Kapitol.	245
VŠICHNI	Přijdem. Vždyť všichni, skoro všichni, té volby litujou. <i>Odejdou občané.</i>	
BRUTUS	Ať jdou. Lepší je riskovat nejistou vzpourou než očekávat jistou pohromu. Jestli ho, jak lze čekat, rozčilí, že volbu odvolali, jeho zloba nám bude k užítku.	250
SICINIUS	Jdem na Kapitol.	

We will be there before the stream o' the people; 255
And this shall seem, as partly 'tis, their own,
Which we have goaded onward.

Exeunt.

Musíme tam dorazit dřív než dav, 255
ať zdá se, že ta vzpoura vzešla z nich
a ne z nás, což je přece zčásti pravda.

Odejdou.

ACT III.

SCENE 1.

ROME. A STREET.

Cornets. Enter Coriolanus, Menenius, all the Gentry, Cominius, Titus Lartius, and other senators.

- CORIOLANUS Tullus Aufidius then had made new head?
 LARTIUS He had, my lord; and that it was which caused
 Our swifter composition.
- CORIOLANUS So then the Volsces stand but as at first,
 Ready, when time shall prompt them, to make road 5
 Upon's again.
- COMINIUS They are worn, lord consul, so,
 That we shall hardly in our ages see
 Their banners wave again.
- CORIOLANUS Saw you Aufidius?
 LARTIUS On safeguard he came to me; and did curse
 Against the Volsces, for they had so vilely 10
 Yielded the town. He is retired to Antium.
- CORIOLANUS Spoke he of me?
 LARTIUS He did, my lord.
- CORIOLANUS How? What?
 LARTIUS How often he had met you, sword to sword;
 That of all things upon the earth he hated
 Your person most, that he would pawn his fortunes 15
 To hopeless restitution, so he might
 Be call'd your vanquisher.
- CORIOLANUS At Antium lives he?
 LARTIUS At Antium.
- CORIOLANUS I wish I had a cause to seek him there,
 To oppose his hatred fully. Welcome home. 20
Enter Sicinius and Brutus.
 Behold, these are the tribunes of the people,

JEDNÁNÍ III.

SCÉNA 1.

ŘÍM. NA ULICI.

Tuž. Vystoupí Coriolanus, Menenius, šlechtici, Cominius, Titus Larcus a další senátoři.

- CORIOLANUS Tullus Aufidius zas sbírá vojsko?
 LARCIUS Ano. A možná proto přistoupil
 na všechny podmínky a podepsal je.
- CORIOLANUS Tak Volskové jsou zase jako dřív
 připraveni nás napadnout, až budou 5
 chtít?
- COMINIUS Ale, konzule, jsou vyčerpaní.
 Jejich korouhve tu už nikdo z nás
 neuvidí.
- CORIOLANUS S Aufidiem jsi mluvil?
 LARCIUS Sám za mnou přišel. Zuřil, nadával
 na své, jak zbaběle se vzdali města. 10
 Právě se přestěhoval do Ancie.
- CORIOLANUS Mluvil o mně?
 LARCIUS Mluvil.
- CORIOLANUS Jak? Co ti řekl?
 LARCIUS Jak často jste se spolu potýkali.
 A že tě nenávidí ze všeho 15
 na světě nejvíc. Že by vše, co má,
 dal za to, aby on byl tím, kdo tě
 připraví o život.
- CORIOLANUS Je v Anciu?
 LARCIUS V Anciu.
- CORIOLANUS Kéž bych měl důvod se tam za ním vydat
 a říct mu, ať to zkusí. Vítej doma. 20
Vystoupí Sicinius a Brutus.
 No vida, už jdou tribunové lidu,

	The tongues o' the common mouth. I do despise them; For they do prank them in authority, Against all noble sufferance.	
SICINIUS	Pass no further.	
CORIOLANUS	Ha! What is that?	25
BRUTUS	It will be dangerous to go on: no further.	
CORIOLANUS	What makes this change?	
MENENIUS	The matter?	
COMINIUS	Hath he not pass'd the noble and the common?	
BRUTUS	Cominius, no.	
CORIOLANUS	Have I had children's voices?	30
1. SENATOR	Tribunes, give way; he shall to the market-place.	
BRUTUS	The people are incensed against him.	
SICINIUS	Stop, Or all will fall in broil.	
CORIOLANUS	Are these your herd? Must these have voices, that can yield them now And straight disclaim their tongues? What are your offices? You being their mouths, why rule you not their teeth? Have you not set them on?	
MENENIUS	Be calm, be calm.	
CORIOLANUS	It is a purposed thing, and grows by plot, To curb the will of the nobility: Suffer't, and live with such as cannot rule Nor ever will be ruled.	40
BRUTUS	Call't not a plot: The people cry you mock'd them, and of late, When corn was given them gratis, you repined; Scandal'd the suppliants for the people, call'd them Time-pleasers, flatterers, foes to nobleness.	45
CORIOLANUS	Why, this was known before.	
BRUTUS	Not to them all.	
CORIOLANUS	Have you inform'd them sithence?	
BRUTUS	How! I inform them!	
CORIOLANUS	You are like to do such business.	
BRUTUS	Not unlike, Each way, to better yours.	

	ty hlásné trouby davu. Nesnáším je. Tváří se důležitě, že se to už nedá vydržet.	
SICINIUS	Dál nechodte.	
CORIOLANUS	Cože? A co se děje?	25
BRUTUS	Dál jít by bylo nebezpečné. Stůjte.	
CORIOLANUS	Stalo se něco?	
MENENIUS	O co jde?	
COMINIUS	Senát ho zvolil a lid schválil, ne?	
BRUTUS	Ne, Cominie.	
CORIOLANUS	A kdo mě schvaloval? To byly děti?	30
1. SENÁTOR	Pusťte nás, páni. Jdeme na náměstí.	
BRUTUS	Lidé jsou na něj rozzuřeni.	
SICINIUS	Stůjte, nebo poteče krev.	
CORIOLANUS	To vaše stádo! Ti mají rozhodovat? Když jsou schopni dát hlas a hned ho vzít? K čemu jste vy?	35
MENENIUS	Mluvíte za ně! Zavřete jim hubu. Že jste je navedli?	
MENENIUS	Klid, prosím vás.	
CORIOLANUS	Tohle je spiknutí a vzpoura proti vrchnosti. Jestli tohle strpíme, budou nám vládnout ti, co nejsou schopni poslouchat ani vládnout.	40
BRUTUS	Spiknutí to není. Lidé se bouří, protože když jim stát rozdal obilí, vy jste jim spílal a urážel je, že jsou darmožrouti, povaleči a nepřátelé Říma.	45
CORIOLANUS	To věděli už dřív.	
BRUTUS	Ale ne všichni.	
CORIOLANUS	A vy jste jim to prásk?	
BRUTUS	Copak jsem práskač?	
CORIOLANUS	Jen v mezích svého úřadu.	
BRUTUS	Svůj úřad jsem schopen zastávat líp nežli vy.	

CORIOLANUS	Why then should I be consul? By yond clouds, Let me deserve so ill as you, and make me Your fellow tribune.	50
SICINIUS	You show too much of that For which the people stir. If you will pass To where you are bound, you must inquire your way, Which you are out of, with a gentler spirit, Or never be so noble as a consul, Nor yoke with him for tribune.	55
MENENIUS	Let's be calm.	
COMINIUS	The people are abused; set on. This paltering Becomes not Rome, nor has Coriolanus Deserved this so dishonour'd rub, laid falsely I' the plain way of his merit.	60
CORIOLANUS	Tell me of corn! This was my speech, and I will speak't again –	
MENENIUS	Not now, not now.	
1. SENATOR	Not in this heat, sir, now.	
CORIOLANUS	Now, as I live, I will. My nobler friends, I crave their pardons. For the mutable, rank-scented many, let them Regard me as I do not flatter, and Therein behold themselves. I say again, In soothing them, we nourish 'gainst our Senate The cockle of rebellion, insolence, sedition, Which we ourselves have plough'd for, sow'd, and scatter'd, By mingling them with us, the honour'd number, Who lack not virtue, no, nor power, but that Which they have given to beggars.	65 70
MENENIUS	Well, no more.	
1. SENATOR	No more words, we beseech you.	
CORIOLANUS	How! No more! As for my country I have shed my blood, Not fearing outward force, so shall my lungs Coin words till their decay against those measles, Which we disdain should tatter us, yet sought The very way to catch them.	75
BRUTUS	You speak o' the people, As if you were a god to punish, not A man of their infirmity.	80

CORIOLANUS	Já nemusím být konzul! Kdybych byl tak zbytečný jak vy, mohl bych být jako vy tribunem.	50
SICINIUS	Provokujete lidi svým arogantním chováním. Kdo chce jít za svým cílem, musí se slušně ptát na cestu. Jenže z té cesty jste vy už sešel, takže konzul z vás nebude, ani tribun lidu.	55
MENENIUS	Klid.	
COMINIUS	Lidé jsou zmatení a navedení. Tak s Římem jednat nelze. Coriolanus si taky nezaslouží takové zákeřné obvinění.	60
CORIOLANUS	Co jsem řekl o obilí, vám klidně zopakují –	
MENENIUS	Teď ne.	
1. SENÁTOR	Jste příliš rozčilený, pane.	
CORIOLANUS	Při všem, co je mi svaté, trvám na tom. Vám, ctění přátelé, se omlouvám, ale před vrtkavou, odpornou chátrou si žádné servítky brát nebudu a řeknu jim, co jsou. Opakuji, tím, že je chráníme, zaseli jsme v senátu plevel intrik, zla a vzpoury, a teď mu hnojíme, kypříme půdu a ještě ho zvelebujeme tím, že necháme ho bujet mezi námi urozenými, kteří žebrákům odevzdali svou moc a čest.	65 70
MENENIUS	To stačí.	
1. SENÁTOR	Už mlčte, prosím vás.	
CORIOLANUS	Já abych mlčel? Tak jak jsem beze strachu před cizáky proléval za vlast krev, teď ztrhám si plíce ražením slov proti té hnusné nákaze, jež nás děsí, ale kterou my sami šíříme.	75
BRUTUS	Spíláte lidem jak trestající bůh, a ne jak člověk, křehký jak oni.	80

SICINIUS	'Twere well	
	We let the people know't.	
MENENIUS	What, what? His choler?	
CORIOLANUS	Choler!	
	Were I as patient as the midnight sleep,	85
	By Jove, 'twould be my mind!	
SICINIUS	It is a mind	
	That shall remain a poison where it is,	
	Not poison any further.	
CORIOLANUS	Shall remain!	
	Hear you this Triton of the minnows? Mark you	
	His absolute 'shall'?	
COMINIUS	'Twas from the canon.	
CORIOLANUS	'Shall'!	90
	O good but most unwise patricians! Why,	
	You grave but reckless senators, have you thus	
	Given Hydra here to choose an officer,	
	That with his peremptory 'shall,' being but	
	The horn and noise o' the monster's, wants not spirit	
	To say he'll turn your current in a ditch,	
	And make your channel his? If he have power	
	Then vail your ignorance; if none, awake	
	Your dangerous lenity. If you are learn'd,	
	Be not as common fools; if you are not,	100
	Let them have cushions by you. You are plebeians,	
	If they be senators: and they are no less,	
	When, both your voices blended, the great'st taste	
	Most palates theirs. They choose their magistrate,	
	And such a one as he, who puts his 'shall,'	105
	His popular 'shall' against a graver bench	
	Than ever frown in Greece. By Jove himself!	
	It makes the consuls base; and my soul aches	
	To know, when two authorities are up,	
	Neither supreme, how soon confusion	110
	May enter 'twixt the gap of both and take	
	The one by the other.	
COMINIUS	Well, on to the market-place.	
CORIOLANUS	Whoever gave that counsel, to give forth	
	The corn o' the storehouse gratis, as 'twas used	
	Sometime in Greece –	
MENENIUS	Well, well, no more of that.	115

SICINIUS	Řekneme jim, zač	
	je pokládáte.	
MENENIUS	Ne! Mluví z něj zlost.	
CORIOLANUS	Jaká zlost?	
	Kdybych byl klidný jako půlnoční	85
	spánek, svůj názor nezměním!	
SICINIUS	Ten názor	
	je jed a musí zůstat izolován,	
	aby se nešířil.	
CORIOLANUS	Prý musí zůstat!	
	Slyšte, jak herold mřenek vyhlašuje,	
	co musí být!	
COMINIUS	To právo nemá.	
CORIOLANUS	„Musí!“	90
	Ctění, ale nemoudří měšťané,	
	vážení, ale zbrklí senátoři,	
	proč dali jste té hydře lidu možnost	
	zvolit si šíbra, jehož tvrdé „musí“	95
	je pouhý pšouk, ale on přesto má	
	kuráž tok dějin strhnout do stoky	
	a nutit vás plout s ním? Má-li tu moc,	
	klaňte se vlastní hlouposti, když nemá,	
	potom se vzpamatujte. Jste-li moudří,	100
	tak myslíte. A jste-li hloupí, nechte	
	je řídit zemi. Z pánů budou kmáni,	
	když tohle dopustíte. Stačí, když je	
	pustíte mezi sebe. Hrubší chuť	
	vždy přebije tu jemnou. Vyberou	
	si ouřady, jako je tenhle „Musil“,	105
	a jejich plytké „musí“ převáží	
	nejváženější radu starších. Tohle	
	z konzulů dělá nuly a já trpím,	
	protože vím, že když se sdílí moc,	
	nevládne nikdo a v nastalém zmatku	110
	se brzy rozpoutá vražedná bitva	
	každého proti všem.	
COMINIUS	Jdem na náměstí.	
CORIOLANUS	Kdo nařídil dát lidem zadarmo	
	ze sýpek obilí, jako to kdysi	
	provedli v Řecku –	
MENENIUS	Dost už. Dost už o tom.	115

CORIOLANUS	Though there the people had more absolute power, I say, they nourish'd disobedience, fed The ruin of the state.	
BRUTUS	Why, shall the people give One that speaks thus their voice?	
CORIOLANUS	I'll give my reasons, More worthier than their voices. They know the corn Was not our recompense, resting well assured That ne'er did service for't. Being pressed to the war, Even when the navel of the state was touched, They would not thread the gates. This kind of service Did not deserve corn gratis. Being i' the war Their mutinies and revolts, wherein they show'd Most valour, spoke not for them. The accusation Which they have often made against the Senate, All cause unborn, could never be the motive Of our so frank donation. Well, what then? How shall this bisson multitude digest The Senate's courtesy? Let deeds express What's like to be their words: 'We did request it; We are the greater poll, and in true fear They gave us our demands.' Thus we debase The nature of our seats and make the rabble Call our cares fears; which will in time Break ope the locks o' the Senate and bring in The crows to peck the eagles.	125 130 135
MENENIUS	Come, enough.	
BRUTUS	Enough, with over-measure.	
CORIOLANUS	No, take more. What may be sworn by, both divine and human, Seal what I end withal! This double worship, Where one part does disdain with cause, the other Insult without all reason, where gentry, title, wisdom, Cannot conclude but by the yea and no Of general ignorance – it must omit Real necessities, and give way the while To unstable slightness. Purpose so barred, it follows, Nothing is done to purpose. Therefore, beseech you – You that will be less fearful than discreet, That love the fundamental part of state More than you doubt the change on't, that prefer A noble life before a long, and wish	140 145 150

CORIOLANUS	– kde ovšem lid měl ještě větší moc –, ten první zavelel ke vzpouře lidu proti státu.	
BRUTUS	Proč by měl lid dát hlas tomu, kdo smýšlí takhle?	
CORIOLANUS	Řeknu proč. A věřte tomu víc než jejich hlasům. Za co by měli dostat obilí? Za službu vlasti? Žádnou neposkytli. Vlast byla napadena, ale oni zůstali za pecí. Za tuhle službu se zrní nedává. A ve válce těch vzpour! Jedině při nich projevíli kus odvahy. A za to něco chtějí? Jak si pak stěžovali senátu bezdůvodně na všechno možné. Za to by chtěli odměnu? Tak za co tedy? Jak může tenhle tupý, slepý dav pochopit velkorysost? Přeložme si do slov jejich skutky: „Chceme to a je nás víc, a tudíž se nás bojíte, a co chceme, nám dají.“ Autorita státu je vepsí, když si lůza může vykládat naši péči jako strach. Ze senátu se stává holubník, v němž vrány smějí klovat orly.	120 125 130 135
MENENIUS	Dost už.	
BRUTUS	To už je příliš.	
CORIOLANUS	Ne, řeknu vám víc. A stvrdím svoje slova přísahou bohům i lidem! Tohle dvojvládí, při kterém jedni tvoří, druzí boří, při němž je původ, titul, moudrost na nic a o ničem se nesmí rozhodnout, dokud to ignoranti nedovolí, to vede k tomu, že vše podstatné jde stranou, řeší se jen podružnosti a všechno ztrácí smysl. Proto prosím vás, které strach nezbavil rozumu, vás, kteří máte více úcty k státu než obav před změnou, kdo nechcete živořit, ale žít a dáte přednost	140 145 150

	To jump a body with a dangerous physic That's sure of death without it, at once pluck out The multitudinous tongue; let them not lick The sweet which is their poison. Your dishonour Mangles true judgment and bereaves the state Of that integrity which should become't, Not having the power to do the good it would, For the in which doth control't.	155
BRUTUS	Has said enough.	
SICINIUS	Has spoken like a traitor, and shall answer As traitors do.	
CORIOLANUS	Thou wretch, despite o'erwhelm thee! What should the people do with these bald tribunes, On whom depending, their obedience fails To the greater bench? In a rebellion, When what's not meet, but what must be, was law, Then were they chosen; in a better hour, Let what is meet be said it must be meet, And throw their power i' the dust.	165 170
BRUTUS	Manifest treason!	
SICINIUS	This a consul? No.	
BRUTUS	The aediles, ho! <i>Enter an Aedile.</i>	
	Let him be apprehended.	
SICINIUS	Go, call the people, <i>Exit Aedile.</i>	
	in whose name myself Attach thee as a traitorous innovator, A foe to the public weal. Obey, I charge thee, And follow to thine answer.	175
CORIOLANUS	Hence, old goat!	
SENATORS	We'll surety him.	
COMINIUS	Aged sir, hands off.	
CORIOLANUS	Hence, rotten thing, or I shall shake thy bones Out of thy garments. <i>(He beats Sicinius)</i>	
SICINIUS	Help, ye citizens! <i>Enter a rabble of citizens, with the aediles.</i>	
MENENIUS	On both sides more respect.	180
SICINIUS	Here's he that would take from you all your power.	

	nebezpečnému léku před jistotou pomalé smrti, vytrhněme rázně té hydře jazyk, nedovolme jí se sladce opájet tím jedem, který jí zahubí. Překrucujete pravdu a licoměrně zbavujete stát schopnosti jednat ku prospěchu všech, o které by měl dbát.	155
BRUTUS	Řekl jste dost.	
SICINIUS	To byla slova zrádce, za něž musí co zrádce pykat.	
CORIOLANUS	Jdi se bodnout, moulo! K čemu jsou lidem tyhle duté hlavy? Lidi se za ně schovávají, aby nedbali vyšší moci. Jmenování získali v době bouří, kdy se zákon podřídil nutnosti. Dnes, v době klidu, je nutné udělat to, co je správné, a vzít jim jejich samozvanou moc.	165 170
BRUTUS	Promluvil zrádce!	
SICINIUS	Ten, a konzul? Nikdy!	
BRUTUS	Stráž, pojdte sem! <i>Vystoupí Edil.</i>	
	Chopte se ho.	
SICINIUS	Jdi. Přivolej lid. <i>Odejde Edil.</i>	
	Jménem Říma tě zatýkám jako rozvraceče státu a nepřítele lidu. Odlož zbraň a odevzdej se právu.	175
CORIOLANUS	Zmiz, ty kozle!	
SENÁTOŘI	Zaručíme se za něj.	
COMINIUS	Pane, klid.	
CORIOLANUS	Ztrať se, ty prašivino, nebo ti vytřepu kosti z těla. <i>(Bije Sicinia)</i>	
SICINIUS	Lidé, pomoc! <i>Vystoupí občané a edilové.</i>	
MENENIUS	Na obou stranách zachovejte klid.	180
SICINIUS	Ten muž vám chce vzít všechna vaše práva.	

BRUTUS	Seize him, aediles!	
CITIZENS	Down with him! Down with him!	
SENATORS	Weapons, weapons, weapons!	
	<i>They all bustle about Coriolanus, crying.</i>	
ALL	‘Tribunes!’ ‘Patricians!’ ‘Citizens!’ ‘What, ho!’ ‘Sicinius!’ ‘Brutus!’ ‘Coriolanus!’ ‘Citizens!’ ‘Peace, peace, peace!’ ‘Stay, hold, peace!’	185
MENENIUS	What is about to be? I am out of breath; Confusion’s near; I cannot speak. You, tribunes To the people! Coriolanus, patience! Speak, good Sicinius.	190
SICINIUS	Hear me, people; peace!	
CITIZENS	Let’s hear our tribune. Peace! Speak, speak, speak.	
SICINIUS	You are at point to lose your liberties: Marcius would have all from you; Marcius, Whom late you have named for consul.	
MENENIUS	Fie, fie, fie!	195
	This is the way to kindle, not to quench.	
1. SENATOR	To unbuild the city and to lay all flat.	
SICINIUS	What is the city but the people?	
CITIZENS	True, The people are the city.	
BRUTUS	By the consent of all, we were establish’d The people’s magistrates.	200
CITIZENS	You so remain.	
MENENIUS	And so are like to do.	
COMINIUS	That is the way to lay the city flat; To bring the roof to the foundation, And bury all, which yet distinctly ranges, In heaps and piles of ruin.	205
SICINIUS	This deserves death.	
BRUTUS	Or let us stand to our authority, Or let us lose it. We do here pronounce, Upon the part o’ the people, in whose power We were elected theirs, Marcius is worthy Of present death.	210
SICINIUS	Therefore lay hold of him; Bear him to the rock Tarpeian, and from thence Into destruction cast him.	

BRUTUS	Chopte se ho!	
OBČANÉ	Pryč s ním! Pryč s ním!	
SENÁTOŘI	Do zbraně! Do zbraně!	
	<i>Všichni se nahnou kolem Coriolana a křičí.</i>	
VŠICHNI	„Tribuni!“ „Římané!“ „Občané!“ „Do nich!“ „Ať žije Sicinius!“ „Brutus!“ „Coriolanus!“ „Občané, stůjte!“ „Zachovejte klid!“	185
MENENIUS	Jak tohle všechno skončí? Ztrácím dech. Nemůžu mluvit. To je rozvrat. Páni, promluvte k lidu. Coriolane, klid! Mluvte, Sicinie.	190
SICINIUS	Ticho, klid!	
OBČANÉ	Ať promluví náš tribun! Ticho! Mluv!	
SICINIUS	Chtěl by vás připravit o svobodu. O všechna práva. Tenhle Marcius, kterého jste zvolili konzulem.	
MENENIUS	Fuj!	195
	Takhle se rozdmýchává požár, a ne hasí.	
1. SENÁTOR	Chcete dát celé město lidu v plen?	
SICINIUS	A co je město, když ne lid?	
OBČANÉ	Tak. Správně!	
	Město je lid.	
BRUTUS	Z vůle lidu jsme byli jmenováni zástupci občanů.	200
OBČANÉ	Nedáme vás!	
MENENIUS	Vždyť vám je nikdo nebere!	
COMINIUS	Tohle je způsob, jak podkopat stát. Když střecha strhne se až k základům, pod ruinami zůstane pohřbeno nakonec všechno.	205
SICINIUS	Zaslouží si smrt!	
BRUTUS	Bud’to svůj úřad budem vykonávat, anebo nám ho vemte. Jménem lidu, z jehož vůle jsme byli zvoleni, prohlašuji, že Marcius je zrádce a bude popraven.	210
SICINIUS	Chopte se ho, potom ho odvedte k Tarpejské skále a z ní ho svrhnete.	

BRUTUS	Aediles, seize him!	
CITIZENS	Yield, Marcius, yield!	
MENENIUS	Hear me one word; Beseech you, tribunes, hear me but a word.	215
AEDILE	Peace, peace!	
MENENIUS	<i>(To Brutus)</i> Be that you seem, truly your country's friend, And temperately proceed to what you would Thus violently redress.	
BRUTUS	Sir, those cold ways, That seem like prudent helps, are very poisonous Where the disease is violent. Lay hands upon him, And bear him to the rock.	220
CORIOLANUS	No, I'll die here. <i>Drawing his sword.</i> There's some among you have beheld me fighting. Come, try upon yourselves what you have seen me.	
MENENIUS	Down with that sword! Tribunes, withdraw awhile.	225
BRUTUS	Lay hands upon him.	
COMINIUS	Help Marcius, help, You that be noble; help him, young and old!	
CITIZENS	Down with him, down with him! <i>In this mutiny, the tribunes, the aediles, and the people, are beat in.</i>	
MENENIUS	<i>(To Coriolanus)</i> Go, get you to your house; be gone, away! All will be naught else.	
2. SENATOR	Get you gone.	
COMINIUS	Stand fast;	230
	We have as many friends as enemies.	
MENENIUS	Shall it be put to that?	
1. SENATOR	The gods forbid! I prithee, noble friend, home to thy house; Leave us to cure this cause.	
MENENIUS	For 'tis a sore upon us, You cannot tent yourself. Be gone, beseech you.	235
COMINIUS	Come, sir, along with us.	
CORIOLANUS	I would they were barbarians, as they are, Though in Rome litter'd; not Romans, as they are not, Though calved i' the porch o' the Capitol.	

BRUTUS	Chopte se ho!	
OBČANÉ	Vzdej se, Marcie!	
MENENIUS	Dopřejte mi slovo. Prosím vás, páni tribuni. Chci něco říct.	215
EDIL	Ticho!	
MENENIUS	<i>(K Brutovi)</i> Nejste-li vlastenci jen naoko, zvolíte mírnější prostředky, než je krvavé násilí.	
BRUTUS	Tahle ta moudrá umírněnost je zhoubná, když má léčit tak prudkou nemoc. Stráž! Odzbrojte ho a půjdem ke skále.	220
CORIOLANUS	Ne, zemřu tady. <i>Vytasí meč.</i> Mnozí z vás vědí, jak se umím bít. Pojďte si pro to, co jste viděli.	
MENENIUS	Ne, meč, ne! Pánové, na chvíli odejděte.	225
BRUTUS	Chopte se ho.	
COMINIUS	Pomozte Marciovi! Šlechtní lidé! Mladí, staří, všichni!	
OBČANÉ	Pryč s Marciem! Pryč s Marciem! <i>V nastalé bitce jsou tribuni, edilové i občané vytlačeni.</i>	
MENENIUS	<i>(Ke Coriolanovi)</i> Teď jděte domů. Rychle. Prosím vás. Nebo je všechno ztraceno.	
2. SENÁTOR	Pryč.	
COMINIUS	Klid.	230
	Máme přátele. Ubráníme se.	
MENENIUS	Chcete občanskou válku?	
1. SENÁTOR	Chraňte bozi! Prosím tě, chlapče. Jdi teď pěkně domů a my to spravíme.	
MENENIUS	Tu ránu byste sám nezacelil. Jděte, prosím vás.	235
COMINIUS	Pojďte, doprovodíme vás.	
CORIOLANUS	Kéž by to byli cizáci! A přece tak zamořili Řím, že cizí jsou, i když je matka vrhla u Kapitolu.	

MENENIUS	Be gone.	
	Put not your worthy rage into your tongue; One time will owe another.	240
CORIOLANUS	On fair ground	
	I could beat forty of them.	
COMINIUS	I could myself	
	Take up a brace o' the best of them; yea, the two tribunes.	
	But now 'tis odds beyond arithmetic; And manhood is call'd foolery, when it stands Against a falling fabric. Will you hence, Before the tag return? Whose rage doth rend Like interrupted waters and o'erbear What they are used to bear.	245
MENENIUS	Pray you, be gone.	
	I'll try whether my old wit be in request With those that have but little. This must be patch'd With cloth of any colour.	250
COMINIUS	Nay, come away.	
	<i>Exeunt Coriolanus, Cominius, and others.</i>	
1. PATRICIAN	This man has marr'd his fortune.	
MENENIUS	His nature is too noble for the world. He would not flatter Neptune for his trident, Or Jove for's power to thunder. His heart's his mouth. What his breast forges, that his tongue must vent; And, being angry, does forget that ever He heard the name of death.	255
	<i>A noise within.</i>	
	Here's goodly work!	
2. PATRICIAN	I would they were abed!	260
MENENIUS	I would they were in Tiber! What the vengeance! Could he not speak 'em fair?	
	<i>Enter Brutus and Sicinius with the rabble.</i>	
SICINIUS	Where is this viper That would depopulate the city and Be every man himself?	
MENENIUS	You worthy tribunes –	
SICINIUS	He shall be thrown down the Tarpeian rock With rigorous hands. He hath resisted law,	265

MENENIUS	Už jděte.	
	Hněvat se pouze slovy pro vás není. Najdete lepší způsob.	240
CORIOLANUS	Dokázal bych	
	jich srovnat čtyřicet.	
COMINIUS	I já bych pár	
	těch nejlepších vzal s sebou. Nejradši tamty dva tribuny.	
	Ale teď už je sotva stačím sčítat. Když na hlavu vám padá dům, jen blázen by ho chtěl podepírat. Nechtěl byste přece jen odejít před další vlnou, která se co nevidět přihrne a smete všechno z cesty?	245
MENENIUS	Prosím, jděte.	
	Zkusím, jestli můj starý rozum s těmi nerozumy co svede. Na tenhle pytel se hodí každá záplata.	250
COMINIUS	Tak pojďme.	
	<i>Odejdou Coriolanus, Cominius a další.</i>	
1. MĚŠŤAN	Takhle se sám připravit o štěstí!	
MENENIUS	Pro tenhle svět je on až příliš čestný a není schopen dělat ze sebe něco, co není. Co si myslí, řekne. Srdce má na jazyku. A když zuří, úplně zapomene, že kdy slyšel slovo smrt.	255
	<i>Halas za scénou.</i>	
	Už se to sem hrne!	
2. MĚŠŤAN	Proč radši nezůstali v posteli!	260
MENENIUS	Spláchnout je do Tibery! Mstivá chamrad'! Mohl být mírnější!	
	<i>Vystoupí Brutus a Sicinius s davem.</i>	
SICINIUS	Kde je ten lump, který chce celé město pro sebe a lidi mu v něm vadí?	
MENENIUS	Pánové –	
SICINIUS	Svrhneme ho z Tarpejské skály. Tvrdě ho potrestáme. On popírá zákon,	265

	And therefore law shall scorn him further trial Than the severity of the public power Which he so sets at nought.	
1. CITIZEN	He shall well know The noble tribunes are the people's mouths, And we their hands.	270
CITIZENS	He shall, sure on't.	
MENENIUS	Sir, sir –	
SICINIUS	Peace!	
MENENIUS	Do not cry havoc, where you should but hunt With modest warrant.	
SICINIUS	Sir, how comes't that you Have help to make this rescue?	
MENENIUS	Hear me speak: As I do know the consul's worthiness, So can I name his faults –	275
SICINIUS	Consul! What consul?	
MENENIUS	The consul Coriolanus.	
BRUTUS	He consul!	
CITIZENS	No, no, no, no, no.	
MENENIUS	If, by the tribunes' leave, and yours, good people, I may be heard, I would crave a word or two; The which shall turn you to no further harm Than so much loss of time.	280
SICINIUS	Speak briefly then; For we are peremptory to dispatch This viperous traitor: to eject him hence Were but our danger, and to keep him here Our certain death: therefore it is decreed He dies tonight.	285
MENENIUS	Now the good gods forbid That our renowned Rome, whose gratitude Towards her deserved children is enroll'd In Jove's own book, like an unnatural dam Should now eat up her own!	290
SICINIUS	He's a disease that must be cut away.	
MENENIUS	O, he's a limb that has but a disease; Mortal, to cut it off; to cure it, easy. What has he done to Rome that's worthy death?	295

	a proto my mu zákon upřeme a předáme ho k potrestání lidu, kterým tak pohrdá.	
1. OBČAN	At' ví, že jako jsou tribunové hlasem lidu, my jsme jeho paží.	270
OBČANÉ	Správně!	
MENENIUS	Pánové –	
SICINIUS	Ticho!	
MENENIUS	Proč spouštíte hned hrůzu, když je možné věc řešit mírně.	
SICINIUS	Že vy jste mu, pane, pomohl k útěku?	
MENENIUS	Vyslyšte mě. Přestože vím, jaké má konzul ctnosti, znám taky jeho chyby –	275
SICINIUS	Jaký konzul?	
MENENIUS	Konzul Coriolanus.	
BRUTUS	Ten že je konzul?	
OBČANÉ	Nikdy! Nikdy!	
MENENIUS	Když páni tribunové dovolí, rád bych vám, přátelé, řekl pár slov, jež pro vás mohou přinejhorším být jen ztrátou času.	280
SICINIUS	Mluvte tedy. Stručně. Je rozhodnuto, že ta zrádná zmije nebude žít. Bylo by nebezpečné ho vyhostit, bylo by pro všechny smrtné mít ho tady. Proto ještě dnes večer zemře.	285
MENENIUS	Nebe, nedopuť, aby se naše římská republika nejzasloužilejšímu ze svých synů za jeho pomoc odvděčila tím, že zavrhne ho nebo zahubí!	290
SICINIUS	Je to vřed. Musíme ho vyříznout.	
MENENIUS	Je to jen zánět, který se dá léčit a který nemusí být smrtelný. Co spáchal, že by za to měl být zabit?	295

	Killing our enemies, the blood he hath lost – Which, I dare vouch, is more than that he hath, By many an ounce – he dropp'd it for his country; And what is left, to lose it by his country, Were to us all, that do't and suffer it, A brand to the end o' the world.	300
SICINIUS	This is clean kam.	
BRUTUS	Merely awry: when he did love his country, It honour'd him.	
MENENIUS	The service of the foot Being once gangrened, is not then respected For what before it was.	305
BRUTUS	We'll hear no more. Pursue him to his house, and pluck him thence: Lest his infection, being of catching nature, Spread further.	
MENENIUS	One word more, one word. This tiger-footed rage, when it shall find The harm of unscann'd swiftnes, will too late Tie leaden pounds to's heels. Proceed by process; Lest parties, as he is beloved, break out, And sack great Rome with Romans.	310
BRUTUS	If it were so –	
SICINIUS	What do ye talk? Have we not had a taste of his obedience? Our aediles smote? Ourselves resisted? Come.	315
MENENIUS	Consider this: he has been bred i' the wars Since he could draw a sword, and is ill school'd In bolted language; meal and bran together He throws without distinction. Give me leave, I'll go to him, and undertake to bring him Where he shall answer, by a lawful form, In peace, to his utmost peril.	320
1. SENATOR	Noble tribunes, It is the humane way: the other course Will prove too bloody, and the end of it Unknown to the beginning.	325
SICINIUS	Noble Menenius, Be you then as the people's officer. Masters, lay down your weapons.	
BRUTUS	Go not home.	

	Porazil nepřítele, při tom prolil za vlast víc krve, než mu proudí v žilách nyní. A za to mu vlast vezme i poslední kapku krve? To by bylo pro všechny z nás, co by to připustili, pohanou do skonání světa.	300
SICINIUS	Žvásty.	
BRUTUS	Omyl. Dokud vlast miloval, měl od ní veškeré pocty.	
MENENIUS	Když vás bolí noha, pomínáte vše dobré, co kdy pro vás ta noha udělala?	305
BRUTUS	Dost už o tom. Jdem k jeho domu. Tam ho seberem. Ta nákaza je příliš nebezpečná. Je třeba zničit zdroj.	
MENENIUS	Poslední slovo. Zlost vede ke zbrklému jednání s nedozírnými následky a pak je příliš pozdě honit bycha. Držte se zákona, jinak nám jeho věrní, kterých má dost, rozvrátí Řím.	310
BRUTUS	To ne –	
SICINIUS	Proč tolik řečí? Neprojevili dost zatvrzelosti? Nevzepřel se stráží? A na nás neútočil? Jdem si pro něj!	315
MENENIUS	Pochopte, on je dítě války. Co uzvedl meč, jen bojuje a nezná vybranou řeč. On řekne, co mu slina přinese na jazyk. Dovolte mi, abych s ním promluvil a přivedl ho tam, kde ho bude možno v klidu soudit a vyměřit mu trest.	320
1. SENÁTOR	Vážení pánové, tohle je lidský přístup. Jednat jinak by bylo kruté a mohlo by vést k nechtěným koncům.	325
SICINIUS	Vzácný Menenie, lid pověřuje vás tím úkolem. Odložte zbraně.	
BRUTUS	Domů nechoďte.	

SICINIUS	Meet on the market-place. We'll attend you there, Where, if you bring not Marcius, we'll proceed In our first way.	330
MENENIUS	I'll bring him to you. <i>(To the Senators)</i> Let me desire your company. He must come, Or what is worst will follow.	
1. SENATOR	Pray you, let's to him. <i>Exeunt.</i>	

SCENE 2.

ROME. THE HOUSE OF CORIOLANUS.

Enter Coriolanus with patricians.

CORIOLANUS	Let them puff all about mine ears, present me Death on the wheel or at wild horses' heels, Or pile ten hills on the Tarpeian rock, That the precipitation might down stretch Below the beam of sight, yet will I still Be thus to them.	5
PATRICIAN	You do the nobler.	
CORIOLANUS	I muse my mother Does not approve me further, who was wont To call them woollen vassals, things created To buy and sell with groats, to show bare heads In congregations, to yawn, be still and wonder, When one but of my ordinance stood up To speak of peace or war. <i>Enter Volumnia.</i>	10
	I talk of you: Why did you wish me milder? Would you have me False to my nature? Rather say I play The man I am.	15
VOLUMNIA	O, sir, sir, sir, I would have had you put your power well on, Before you had worn it out.	
CORIOLANUS	Let go.	
VOLUMNIA	You might have been enough the man you are, With striving less to be so; lesser had been	20

SICINIUS	Sejdem se na náměstí. Přiveďte Marcia tam. A nepřijde-li s vámi, dojdem si pro něho.	330
MENENIUS	Přivedu ho. <i>(K senátorům)</i> Pánové, pojdte se mnou. Musíme ho přesvědčit, jinak je konec.	
1. SENÁTOR	Jdeme. <i>Odejdou.</i>	

SCÉNA 2.

ŘÍM. V CORIOLANOVĚ DOMĚ.

Vystoupí Coriolanus s měšťany.

CORIOLANUS	Ať na mě křičí, že mě vpletou v kolo, že nechají mě roznést na kopytech, svrhnou mě z hory, jejíž paty nelze z té výšky dohlédnout, desetkrát vyšší, než je Tarpejská skála, já k nim budu stejný jak dopsud.	5
MĚŠŤAN	A to vás šlechtí.	
CORIOLANUS	Nechápu ale, že se nelíbí můj postoj matce. Vždycky tvrdila, že to jsou trhani, ubožáci s děravou kapsou, kteří mohou leda smeknout a s otevřenou pusou civět a poslouchat, když někdo jako já jim káže o válce či míru. <i>Vystoupí Volumnie.</i>	10
	Mluvím o tobě. Mám se krotit, říkáš? Proč? Mám sebe zradit? Hrát si na někoho, kdo nejsem?	15
VOLUMNIE	Chlapče, chlapče. Škoda že jsi obnosil svoji moc dřív, než sis ji alespoň vyzkoušel.	
CORIOLANUS	Ne, neříkej to.	
VOLUMNIE	Mohl jsi být muž na svém místě, kdybys neukázal, jak moc to místo chceš.	20

	The crossings of your dispositions, if You had not show'd them how ye were disposed Ere they lack'd power to cross you.	
CORIOLANUS	Let them hang.	
PATRICIAN	Ay, and burn too.	
	<i>Enter Menenius and senators.</i>	
MENENIUS	Come, come, you have been too rough, something too rough;	
	You must return and mend it.	
1. SENATOR	There's no remedy; Unless, by not so doing, our good city Cleave in the midst, and perish.	
VOLUMNIA	Pray, be counsell'd: I have a heart as little apt as yours, But yet a brain that leads my use of anger To better vantage.	30
MENENIUS	Well said, noble woman! Before he should thus stoop to the herd, but that The violent fit o' the time craves it as physic For the whole state, I would put mine armour on, Which I can scarcely bear.	
CORIOLANUS	What must I do?	35
MENENIUS	Return to the tribunes.	
CORIOLANUS	Well, what then? What then?	
MENENIUS	Repent what you have spoke.	
CORIOLANUS	For them! I cannot do it to the gods; Must I then do't to them?	
VOLUMNIA	You are too absolute; Though therein you can never be too noble, But when extremities speak. I have heard you say, Honour and policy, like unsever'd friends, I' the war do grow together: grant that, and tell me, In peace what each of them by the other lose, That they combine not there.	40
CORIOLANUS	Tush, tush!	
MENENIUS	A good demand.	
VOLUMNIA	If it be honour in your wars to seem The same you are not, which, for your best ends, You adopt your policy, how is it less or worse,	

	Mohl jsi potlačit svou povahu a vzít jim vládu dřív, než oni tebe odstavili a sebrali ti vše.	
CORIOLANUS	Ať visí, lumpové!	
MĚŠŤAN	Ať shoří na troud.	
	<i>Vystoupí Menenius a senátoři.</i>	
MENENIUS	Přehnal jste to, až příliš jste to přehnal. Pojďte zpátky,	25
	napravte, co se dá.	
1. SENÁTOR	Už toho mnoho nespravíte, ale když nepůjdete, Řím čeká zkáza.	
VOLUMNIE	Prosím, poslechni je. Jsem stejně málo smírlivá jak ty, však rozum nabádá mě počkat s hněvem na jinou příležitost.	30
MENENIUS	Zlatá slova. Než tomu stádu ustupovat, kdyby to nebylo jediné východisko, jak zemi zachránit, taky bych tasil, i když už sotva zvednu meč.	
CORIOLANUS	Tak co mám dělat?	35
MENENIUS	Vrátit se k tribunům.	
CORIOLANUS	A pak? Co potom?	
MENENIUS	Omluvit se jim za to, co jste řekl.	
CORIOLANUS	Jim? Ani před bohy se nepokojím, natož před nimi!	
VOLUMNIE	Jsi až příliš hrdý. A přestože je hrdost vzácná vlastnost, ne vždy je na místě. Ty sám jsi říkal, že když je válka, čest a lest jdou vždycky ruku v ruce. Vzpomínáš? Neplatí to i v době míru? Čím se vylučují? V čem neladí?	40
CORIOLANUS	Dost!	
MENENIUS	Správná otázka.	45
VOLUMNIE	Když ve válce je čestné v zájmu věci těm druhým něco lstivě předstírat, proč stejná taktika by v době míru	

	That it shall hold companionship in peace With honour, as in war, since that to both It stands in like request?	50
CORIOLANUS	Why force you this?	
VOLUMNIA	Because that now it lies you on to speak To the people; not by your own instruction, Nor by the matter which your heart prompts you, But with such words that are but roted in Your tongue, though but bastards and syllables Of no allowance to your bosom's truth. Now, this no more dishonours you at all Than to take in a town with gentle words, Which else would put you to your fortune and The hazard of much blood. I would dissemble with my nature where My fortunes and my friends at stake required I should do so in honour. I am in this, Your wife, your son, these senators, the nobles; And you will rather show our general louts How you can frown than spend a fawn upon 'em, For the inheritance of their loves and safeguard Of what that want might ruin.	55 60 65
MENENIUS	Noble lady! Come, go with us; speak fair; you may salve so, Not what is dangerous present, but the loss Of what is past.	70
VOLUMNIA	I prithee now, my son, Go to them, with this bonnet in thy hand; And thus far having stretch'd it – here be with them – Thy knee bussing the stones – for in such business Action is eloquence, and the eyes of the ignorant More learned than the ears – waving thy head, Which often, thus, correcting thy stout heart, Now humble as the ripest mulberry That will not hold the handling; or say to them, Thou art their soldier, and being bred in broils Hast not the soft way which, thou dost confess, Were fit for thee to use as they to claim, In asking their good loves; but thou wilt frame Thyself, forsooth, hereafter theirs, so far As thou hast power and person.	75 80 85
MENENIUS	This but done,	

	měla být horší nebo méně čestná, pokud to v zájmu věci situace dnes vyžaduje?	50
CORIOLANUS	K čemu mě to nutíš?	
VOLUMNIE	Abys teď k lidu promluvil, ne však ve shodě s vlastním přesvědčením slovy, která by ti šla z duše. Ale spíš proslovem, při němž slova na jazyku budou jen osvojení bastardi, nikoli rodné děti tvého srdce. Není to stejně čestné, jako když dobydeš město radší jednáním než útokem, při kterém riskuješ krvavé ztráty? Já bych se se ctí přetvařovala, pokud tím ochráním svůj majetek a přátele. Jde o mě, o tvou ženu, o tvého syna, senátory, všechny. Jenže ty radší budeš ukazovat chátře svůj hněv, než abys vlídností si získal jejich přízeň, bez které je všechno, co máš, v sázce.	55 60 65
MENENIUS	Vzácná paní! Pojďte a promluďte k nim! Vy jste schopna zabránit nejhoršímu, ba co víc, zachránit ztracené.	70
VOLUMNIE	Prosím tě, synu, jdi k nim, ukloň se jim a smekni, a abys jim byl ještě blíž, tak si před nimi třeba klekni. Pro ně gesta jsou víc než slova. Lidi vnímají víc to, co vidí, nežli to, co slyší. Hlavu skloň k hrudi, hned si budou myslet, že tvoje tvrdé srdce změklo jako přezrálá broskev. Pak jim řekni, že jsi jen jejich voják a že v bojích jsi poněkud zhrubnul, takže po právu ti vytýkají, jak se chováš, ale že je máš rád a že se napraviš a budeš dělat všechno, abys byl takový, jak si přejí.	75 80 85
MENENIUS	Tohle když	

	Even as she speaks, why, their hearts were yours; For they have pardons, being ask'd, as free As words to little purpose.	
VOLUMNIA	Prithee now, Go, and be ruled: although I know thou hadst rather Follow thine enemy in a fiery gulf Than flatter him in a bower. Here is Cominius. <i>Enter Cominius.</i>	
COMINIUS	I have been i' the market-place; and, sir, 'tis fit You make strong party, or defend yourself By calmness or by absence: all's in anger.	95
MENENIUS	Only fair speech.	
COMINIUS	I think 'twill serve, if he Can thereto frame his spirit.	
VOLUMNIA	He must, and will Prithee now, say you will, and go about it.	
CORIOLANUS	Must I go show them my unbarbed sconce? Must I with base tongue give my noble heart A lie that it must bear? Well, I will do't: Yet, were there but this single plot to lose, This mould of Marcius, they to dust should grind it And throw't against the wind. To the market-place! You have put me now to such a part which never I shall discharge to the life.	100 105
COMINIUS	Come, come, we'll prompt you.	
VOLUMNIA	I prithee now, sweet son, as thou hast said My praises made thee first a soldier, so, To have my praise for this, perform a part Thou hast not done before.	110
CORIOLANUS	Well, I must do't: Away, my disposition, and possess me Some harlot's spirit! My throat of war be turn'd, Which quired with my drum, into a pipe Small as an eunuch, or the virgin voice That babies lulls asleep! The smiles of knaves Tent in my cheeks, and schoolboys' tears take up The glasses of my sight! A beggar's tongue Make motion through my lips, and my arm'd knees, Who bow'd but in my stirrup, bend like his That hath received an alms! I will not do't, Lest I surcease to honour mine own truth	115 120

	zvládnete, budou vaši cobydup. Tak jak se pro nic za nic rozlítí, stejně se pro nic za nic nadchnou.	
VOLUMNIE	Prosím, udělej, jak jsem řekla. I když vím, že radši sekáš do nepřítele, než sekáš poklony. Jde Cominius. <i>Vystoupí Cominius.</i>	90
COMINIUS	Jdu z náměstí. Budťo se obrňte ozbrojenci, či klidem, anebo tam radši nechodťe. Jsou zběsilí.	95
MENENIUS	Mluvte k nim vlídně.	
COMINIUS	Ano, vlídně, prosím, jestli to dokážete.	
VOLUMNIE	Bude muset. Prosím tě, slib mi to, a můžeš jít.	
CORIOLANUS	Musím jim podat na tácu svou hlavu? Dovolit ústům, aby hnusně lhala, až srdce z toho pukne? Udělám to. Co jiného je v sázce než kus hlíny, Marciov prach, jež mohou zadupat do země nebo hodit do větru? Jdu na náměstí! Dali jste mi roli, která mi není psána na tělo.	100 105
COMINIUS	Žádný strach, budeme vám napovídat.	
VOLUMNIE	Prosím tě, synku, jestli udělala z tebe má chvála vojáka, jaks říkal, tak pro mou chválu sehraje postavu, jakou jsi dosud nehrál.	110
CORIOLANUS	Co mi zbývá? Zapřu svou povahu a vcítím se do duše lotra! Z hrdla, z kterého dřív hřměl bojový ryk, teď bude znít fistule eunucha, kňourání chůvy, uspávající děcko! Culit se budu jak darebák a z očí lít školácké slzy! Jazyk bude soukat žebrácké žvásty a má kolena, která se ohnula jen ve třmenech, teď budou otlačená z klečení! Ne, nezvládnou to. To bych zavrhl	115 120

	And by my body's action teach my mind A most inherent baseness.	
VOLUMNIA	At thy choice, then: To beg of thee, it is my more dishonour Than thou of them. Come all to ruin; let Thy mother rather feel thy pride than fear Thy dangerous stoutness, for I mock at death With as big heart as thou. Do as thou list Thy valiantness was mine, thou suck'dst it from me, But owe thy pride thyself.	125
CORIOLANUS	Pray, be content: Mother, I am going to the market-place; Chide me no more. I'll mountebank their loves, Cog their hearts from them, and come home beloved Of all the trades in Rome. Look, I am going. Commend me to my wife. I'll return consul; Or never trust to what my tongue can do I' the way of flattery further.	135
VOLUMNIA	Do your will.	
	<i>Exit.</i>	
COMINIUS	Away! The tribunes do attend you. Arm yourself To answer mildly; for they are prepared With accusations, as I hear, more strong Than are upon you yet.	140
CORIOLANUS	The word is 'mildly.' Pray you, let us go. Let them accuse me by invention, I Will answer in mine honour.	
MENENIUS	Ay, but mildly.	145
CORIOLANUS	Well, mildly be it then. Mildly! <i>Exeunt.</i>	

SCENE 3.**ROME. A PUBLIC PLACE.***Enter Sicinius and Brutus.*

BRUTUS	In this point charge him home, that he affects Tyrannical power: if he evade us there, Enforce him with his envy to the people, And that the spoil got on the Antiaties Was ne'er distributed.
--------	--

	docela svoji čest a šaškárně zaprodal duši.	
VOLUMNIE	Tak dělej, jak myslíš. Že já se musím doprošovat tebe, je větší potupa. Vem všechno ďas! Tvoje matka se bojí víc tvé pýchy než toho, co z ní vzejde. Já mám kuráž, smrti se nebojím. Dělej, jak myslíš. Odvahu, tu máš po mně, sáls ji s mlékem. Pýcha je tvoje vlastní.	125
CORIOLANUS	Uklidni se. Jdu na to náměstí a už mě, matko, dál neplísni. Získám si jejich přízeň. Chytnu je za srdce a celý Řím se do mě zamiluje. Vidíš? Jdu. Pozdravuj ženu. Vráťím se co konzul, anebo nevěř tomu, že má ústa jsou schopna lichotit.	135
VOLUMNIE	Dělej, jak myslíš.	
	<i>Odejde.</i>	
COMINIUS	Jdem! Tribunové čekají. Je třeba se obrnit a odpovídat mírně na jejich obvinění, která budou, jak slyšel jsem, horší než doposud.	140
CORIOLANUS	Heslo je „mírně“. Prosím, můžem jít. Ať vymyslí si na mě cokoli, odpovím na vše se ctí.	
MENENIUS	Ale mírně.	145
CORIOLANUS	No dobře, mírně. Mírně! Mírně! Mírně! <i>Odejdou.</i>	

SCÉNA 3.**ŘÍM. NA NÁMĚSTÍ.***Vystoupí Sicinius and Brutus.*

BRUTUS	A potom na něj vytaste, že si chce urvat všechnu moc. Když tohle přeje, obviňte ho, že nenávidí lid a že se spravedlivě nerozdělil o kořist z Coriol.
--------	---

	<i>Enter an Aedile.</i>		
		What, will he come?	5
AEDILE	He's coming.		
BRUTUS	How accompanied?		
AEDILE	With old Menenius, and those senators That always favour'd him.		
SICINIUS	Have you a catalogue Of all the voices that we have procured Set down by the poll?		
AEDILE	I have; 'tis ready.	10	
SICINIUS	Have you collected them by tribes?		
AEDILE	I have.		
SICINIUS	Assemble presently the people hither; And when they bear me say 'It shall be so I' the right and strength o' the commons,' be it either For death, for fine, or banishment, then let them If I say fine, cry 'Fine;' if death, cry 'Death.' Insisting on the old prerogative And power i' the truth o' the cause.	15	
AEDILE	I shall inform them.		
BRUTUS	And when such time they have begun to cry, Let them not cease, but with a din confused Enforce the present execution Of what we chance to sentence.	20	
AEDILE	Very well.		
SICINIUS	Make them be strong and ready for this hint, When we shall hap to give 't them.		
BRUTUS	Go about it.		
	<i>Exit Aedile.</i>		
	Put him to choler straight. He hath been used Ever to conquer, and to have his worth Of contradiction. Being once chafed, he cannot Be rein'd again to temperance; then he speaks What's in his heart; and that is there which looks With us to break his neck.	25	
SICINIUS	Well, here he comes.	30	
	<i>Enter Coriolanus, Menenius, and Cominius, with senators and patricians.</i>		
MENENIUS	Calmly, I do beseech you.		

	<i>Vystoupí Edil.</i>		
		Tak co je? Přijde?	5
EDIL	Za chvíli tady bude.		
BRUTUS	Kdo jde s ním?		
EDIL	Starý pan Menenius a ti z pánů senátorů, co za ním stojí.		
SICINIUS	Máte seznam všech hlasů posbíraných mezi lidem?		
EDIL	Mám. Tady je.	10	
SICINIUS	Sbírali jste i mimo město?		
EDIL	Ano.		
SICINIUS	Nažeňte lidi až sem k pódiu, a když řeknu: „Ve jménu lidu je odsouzen k pokutě“, ať křičí: „Pokuta!“ Když řeknu: „K vyhnanství!“ Ať křičí: „Vyhnanství!“ Když řeknu: „K smrti!“, pak ať křičí: „Smrt!“, protože podle obyčeje musí rozhodnout oni.	15	
EDIL	Vysvětlím jim to.		
BRUTUS	Až budou křičet, musí křičet dlouho a hlasitě se dožadovat toho, aby byl odsouzený popraven, či jak bude znít verdikt.	20	
EDIL	Rozumím.		
SICINIUS	Na jeho narážku ať spustí hned a z plných plic.		
BRUTUS	Jděte se připravit.		
	<i>Odejde Edil.</i>		
	Rovnou ho rozzuříme. Navykl si vítězit, dobývat a musí vždy mít poslední slovo. Když ho podráždíme, neudrží zlost na uzdě a spustí, co zloba přinese mu na jazyk. A to mu zlomí vaz.	25	
SICINIUS	Už přichází.	30	
	<i>Vystoupí Coriolanus, Menenius a Cominius se senátory a měšťany.</i>		
MENENIUS	Hlavně klid, prosím vás.		

CORIOLANUS	Ay, as an ostler, that for the poorest piece Will bear the knave by the volume. The honour'd gods Keep Rome in safety, and the chairs of justice Supplied with worthy men! Plant love among 's! Throng our large temples with the shows of peace, And not our streets with war!	35
1. SENATOR	Amen, amen.	
MENENIUS	A noble wish. <i>Enter Aedile, with citizens.</i>	
SICINIUS	Draw near, ye people.	
AEDILE	List to your tribunes. Audience: peace, I say!	40
CORIOLANUS	First, hear me speak.	
SICINIUS AND BRUTUS	Well, say. Peace, ho!	
CORIOLANUS	Shall I be charged no further than this present? Must all determine here?	
SICINIUS	I do demand, If you submit you to the people's voices, Allow their officers and are content To suffer lawful censure for such faults As shall be proved upon you?	45
CORIOLANUS	I am content.	
MENENIUS	Lo, citizens, he says he is content. The warlike service he has done, consider; think Upon the wounds his body bears, which show Like graves i' the holy churchyard.	50
CORIOLANUS	Scratches with briers, Scars to move laughter only.	
MENENIUS	Consider further, That when he speaks not like a citizen, You find him like a soldier; do not take His rougher accents for malicious sounds, But, as I say, such as become a soldier, Rather than envy you.	55
COMINIUS	Well, well, no more.	
CORIOLANUS	What is the matter That being pass'd for consul with full voice, I am so dishonour'd that the very hour You take it off again?	60

CORIOLANUS	Budu jak sluha, který za pár drobných si nechá všechno líbit. Bohové, dejte, ať v Římě vládne bezpečí, ať soudí spravedliví, ať se lidé prodchnutí láskou modlí v kostele a nerozsévají zášť v ulicích!	35
1. SENÁTOR	Amen, amen.	
MENENIUS	Šlechtné přání. <i>Vystoupí Edil a občané.</i>	
SICINIUS	Lidé, přistupte blíž.	
EDIL	Promluví tribunové. Ticho, prosím!	40
CORIOLANUS	První promluví já.	
SICINIUS A BRUTUS	No prosím, mluvte!	
CORIOLANUS	Teď budu obviněn, a tím to končí? Dneska se rozhodne?	
SICINIUS	Jste ochoten naslouchat hlasu lidu, respektovat nás, jeho zástupce, a podrobit se trestu za provinění v případě, že budou prokázána?	45
CORIOLANUS	Ano, jsem.	
MENENIUS	Slyšíte, občané, je ochoten. Vzpomeňte si, jak za vás bojoval, kolik má jizev po těle, jak hrobů na hřbitově.	50
CORIOLANUS	To jsou jen škrábance pro zasmání.	
MENENIUS	Navíc si uvědomte, že jeho řeč je jiná než ta vaše. On mluví jako voják. Neberte ty drsné tóny ve zlém. Jak jsem řekl, vojenská řeč je to, on proti vám žádnou zášť nechová.	55
COMINIUS	Už dávno ne.	
CORIOLANUS	Tak o co jde? Proč jsem byl jednohlasně potvrzen lidem jako konzul, načež hodinu nato jste se rozhodli, že konzul nebudu?	60

SICINIUS	Answer to us.	
CORIOLANUS	Say, then: 'tis true, I ought so.	
SICINIUS	We charge you, that you have contrived to take From Rome all season'd office and to wind Yourself into a power tyrannical; For which you are a traitor to the people.	65
CORIOLANUS	How! Traitor!	
MENENIUS	Nay, temperately; your promise.	
CORIOLANUS	The fires i' the lowest hell fold in the people! Call me their traitor! Thou injurious tribune! Within thine eyes sat twenty thousand deaths, In thy hand clutch'd as many millions, in Thy lying tongue both numbers, I would say 'Thou liest' unto thee with a voice as free As I do pray the gods.	70
SICINIUS	Mark you this, people?	
CITIZENS	To the rock, to the rock with him!	
SICINIUS	Peace!	75
	We need not put new matter to his charge: What you have seen him do and heard him speak, Beating your officers, cursing yourselves, Opposing laws with strokes and here defying Those whose great power must try him; even this, So criminal and in such capital kind, Deserves the extremest death.	80
BRUTUS	But since he hath Served well for Rome –	
CORIOLANUS	What do you prate of service?	
BRUTUS	I talk of that, that know it.	
CORIOLANUS	You?	
MENENIUS	Is this the promise that you made your mother?	85
COMINIUS	Know, I pray you –	
CORIOLANUS	I know no further: Let them pronounce the steep Tarpeian death, Vagabond exile, raving, pent to linger But with a grain a day, I would not buy Their mercy at the price of one fair word; Nor cheque my courage for what they can give, To have't with saying 'Good morrow.'	90

SICINIUS	Ptáme se my.	
CORIOLANUS	To ano. Jistě. Prosím, ptejte se.	
SICINIUS	Jste obžalován z toho, že jste chtěl podkopat vládu Říma a pak zemi sám neomezeně a krutě vládnout, čimž jste se projevil co zrádce lidu.	65
CORIOLANUS	Cože? Zrádce?	
MENENIUS	Klid, prosím. Slíbil jste to.	
CORIOLANUS	Takový lid ať shoří na dně pekla! Já že je zradil? Co si vymýšlíš? I kdyby číhalo ti v očích tisíc smrtí, v hrsti jsi držel další milion a na jazyku nesl součet všeho, řeknu ti „Lžeš!“ se stejným zápalem, s jakým se modlím k bohům.	70
SICINIUS	Slyšíte ho?	
OBČANÉ	Ke skále s ním! Ke skále!	
SICINIUS	Ticho, prosím!	75
	Dalšího obvinění není třeba. Sami jste slyšeli a viděli, jak bije vaše přímluvce, vám spílá, vzpírá se zákonu a odporuje lidové moci, jež ho soudí. Toto už samo o sobě je zločin, jaký si zasluhuje smrt.	80
BRUTUS	Jelikož ale prokázal Římu služby –	
CORIOLANUS	Služby? Žvaníš!	
BRUTUS	Ne, mluvím o tom, co vím.	
CORIOLANUS	Ty toho víš!	
MENENIUS	Takhle plníte slib, co jste dal matce?	85
COMINIUS	Pochopte, prosím –	
CORIOLANUS	Ne, nic nechci chápat. I kdyby řekli, že mě popraví, vyženou, stáhnou z kůže, v žaláři nechají hcípnout hlady, nebudu je prosit o milost a nevyměním svou spásu za jediné slovo, kterým bych se sám sobě zpronevěřil.	90

SICINIUS	For that he has,	
	As much as in him lies, from time to time	
	Envied against the people, seeking means	
	To pluck away their power, as now at last	95
	Given hostile strokes, and that not in the presence	
	Of dreaded justice, but on the ministers	
	That do distribute it; in the name o' the people	
	And in the power of us the tribunes, we,	
	Even from this instant, banish him our city,	100
	In peril of precipitation	
	From off the rock Tarpeian never more	
	To enter our Rome gates. P' the people's name,	
	I say it shall be so.	
CITIZENS	It shall be so, it shall be so; let him away:	105
	He's banish'd, and it shall be so.	
COMINIUS	Hear me, my masters, and my common friends –	
SICINIUS	He's sentenced; no more hearing.	
COMINIUS	Let me speak:	
	I have been consul, and can show for Rome	
	Her enemies' marks upon me. I do love	110
	My country's good with a respect more tender,	
	More holy and profound, than mine own life,	
	My dear wife's estimate, her womb's increase,	
	And treasure of my loins; then if I would	
	Speak that –	
SICINIUS	We know your drift: speak what?	115
BRUTUS	There's no more to be said, but he is banish'd,	
	As enemy to the people and his country:	
	It shall be so.	
CITIZENS	It shall be so, it shall be so.	
CORIOLANUS	You common cry of curs, whose breath I hate	
	As reek o' the rotten fens, whose loves I prize	120
	As the dead carcasses of unburied men	
	That do corrupt my air, I banish you;	
	And here remain with your uncertainty!	
	Let every feeble rumour shake your hearts!	
	Your enemies, with nodding of their plumes,	125
	Fan you into despair! Have the power still	
	To banish your defenders; till at length	
	Your ignorance, which finds not till it feels,	
	Making but reservation of yourselves,	

SICINIUS	Za to,	
	že dělal často vše, co mohl, aby	
	uškodil lidu, hledal způsoby,	
	jak připravit lid o moc, dokonce	95
	před tváří spravedlnosti se dnes	
	dopustil násilí i na těch, kteří	
	právo a spravedlnost prosazují,	
	ve jménu lidu z moci tribunů	
	se odsuzuje k trestu vyhnanství.	100
	Když neodejde nebo vstoupí-li	
	v budoucnu do bran Říma, čeká ho	
	smrt na Tarpejské skále. Jménem lidu	
	jsem takto rozhodl a tak se stane.	
OBČANÉ	Správně! Správně! Takhle to bude! Správně!	105
	Vyhnanství! Vyhnanství! Tak je to správné.	
COMINIUS	Přátelé, vyslyšte mě, prosím vás –	
SICINIUS	Je odsouzen. Dost řečí.	
COMINIUS	Vyslyšte mě.	
	Já jsem váš konzul. Vždy jsem bránil Řím	
	a po těle mám toho důkazy.	110
	Láska k mé zemi je mi posvátnější	
	a dražší než můj život, vzácnější,	
	než je život mé ženy a mých dětí,	
	těch vzácných plodů naší lásky, proto	
	když říkám –	
SICINIUS	Tyhle řeči každý zná.	115
BRUTUS	Ztrácíme čas. Je vyhoštěn a jako	
	nepřítel lidu a své vlasti musí	
	opustit zem.	
OBČANÉ	Pryč s ním! Pryč s ním! Ať táhne!	
CORIOLANUS	Smečko prašivých psů. Z vašeho dechu	
	čpí zápach močálu. Štítím se vás	120
	jak zdechlin v rozkladu, co kazí vzduch.	
	To já vás vyhostím ze svého srdce,	
	a vy tu žijte sami v nejistotě!	
	Ať každá šeptanda vás vyděsí!	
	Ať nepřítel jen hlavou pohodí,	125
	a vás ovane hrůza! Vyhánějte	
	své ochránce a brzy skončíte –	
	nevědomí si vlastní tuposti,	
	a proto sami sobě největší	

	Still your own foes, deliver you as most Abated captives to some nation That won you without blows! Despising, For you, the city, thus I turn my back: There is a world elsewhere.	130
	<i>Exeunt Coriolanus, Cominius, Menenius, senators, and patricians.</i>	
AEDILE	The people's enemy is gone, is gone!	135
CITIZENS	Our enemy is banish'd! He is gone! Hoo! hoo!	
	<i>Shouting, and throwing up their caps.</i>	
SICINIUS	Go, see him out at gates, and follow him, As he hath followed you, with all despite; Give him deserved vexation. Let a guard Attend us through the city.	140
CITIZENS	Come, come; let's see him out at gates; come. The gods preserve our noble tribunes! Come.	
	<i>Exeunt.</i>	

	nepřátelé – skončíte v područí cizáků, jimž jste dali bez boje svou vlast! Opouštím drahou zemi, kterou jste vy mě naučili pohrdat. Jsou ještě jiná místa na světě.	130
	<i>Odejdou Coriolanus, Cominius, Menenius, senátoři a měšťané.</i>	
EDIL	Zbavili jsme se nepřítele lidu!	135
OBČANÉ	Zbavili jsme se nepřítele lidu! Je pryč! Sláva!	
	<i>Křičí a vyhazují do vzduchu čepice.</i>	
SICINIUS	Vyprovodíte ho z města. Se stejným pohrdáním, jakým zahrnul vás. Ukažte mu svou zlost a nenávist. Stráž, dělejte nám cestou ochranu.	140
OBČANÉ	Za ním! Za ním! Dojdeme s ním až k bráně! Až žijí naši tribunové! Jdeme!	
	<i>Odejdou.</i>	

P O Z N Á M K Y

TEXT A DOBA VZNIKU HRY

Pro určení doby vzniku hry neexistuje žádný věrohodný doklad. Na základě rozličných dobových referencí shakespeareologové odhadují, že hra byla napsána mezi lety 1607 až 1609, zřejmě bezprostředně po hře **Antonius a Kleopatra**. O uvedení hry na jevišti rovněž neexistují žádné záznamy. Zdá se, že **Coriolanus** vyšel tiskem až v prvním foliovém vydání v roce 1623, kde byl zařazen mezi tragédie. Jeho plný název zní *The Tragedy of Coriolanus*. Text byl zřejmě věrohodně vysázen podle autorova rukopisu, nicméně jsou zde chyby v členění veršů a odlišení veršů od prózy. Text je vybaven řadou scénických poznámek, které jsou přičítány přímo autorovi.

VLASTNÍ JMÉNA

Marcus (některá anglická vydání mají anglický pravopis Martius) se u Plútarcha jmenuje Gnaeus, Shakespeare přebírá z anglického Northova překladu Plútarchových *Životů slavných Řeků a Římanů* jméno Caius, které měníme na běžnější Gaius.

I/1

3. hladově: Autor otevírá hru lidovým povstáním. Spojuje přitom dvě události zaznamenané Plútarchem. Hladové bouře podle historických pramenů vypukly až po válce s Volsky. Pobouření lidu proti lichvářům (I/1/70) naopak válce s Volsky předcházelo. Smír vyjednal Menenius a lid si směl zvolit pět tribunů do senátu (I/1/204).

5. nepřitelem lidu: Gaius Marcus stojí od počátku v centru veškerého dění. Pokud není sám na scéně, je často předmětem hovoru jiných postav, které ho různým způsobem hodnotí.

19. musíme na ně vzít cepy: Slova vzbouřence musela znít dobovému publiku značně aktuálně. Zdá se totiž, že hra byla napsána bezprostředně po lidovém povstání v roce 1607, které vypuklo v okolí Shakespeareova rodiště v hrabství Warwickshire. Je dokonce možné, že Shakespeare se už v té době přestěhoval z Londýna do Stratfordu a hru napsal právě tam. Profesor Zdeněk Stříbrný upozorňuje na podobnost mezi promluvami římských plebejců v **Coriolanovi** a textem manifestu „diggerů“, v němž si chudí rolníci stěžovali na bezprávi anglické šlechty, která je zabíráním a ohrazováním půdy připravovala o živobytí.

30. Chtěl se zavděčit mamince: Při častém zkoumání povahy Gaia Marcia, který je právě tak „nepřitelem lidu“ jako neocenitelným „obráncem vlasti“, nechybí ani psychologicky pronikavější postřeh upozorňující na Marciovu závislost na mat-

ce. Zde se může autor opřít o Plútarcha, který na jedné straně charakterizuje Marcia jako člověka zlostného a prchlivého a klade to za vinu „nedostatečné výchově“, na druhé straně ukazuje, jak Marcus „veškeré pocty, kterých se mu dostalo, miloval jen proto, že jimi udělal radost své matce“. Byl vychováván matkou bez otce, který záhy zemřel, a neopustil její dům ani poté, kdy mu ona našla ženu a vedla domácnost.

48. hrách na stěnu házel: Shakespeareova charakterizace lidových postav jazykem je velice pestrá. Najdeme zde polohy oprávněného vzdoru s přesně formulovanými argumenty proti lidovým utlačovatelům, bystré postřehy, místa komická či planě rétorická (sem patří i nadužívání přísloví), ale i pasáže, které jsou vůči lidu vyloženě pohrdavé a zesměšňující, neboť ukazují lid jako hloupý, snadno manipulovatelný a agresivní dav. Vzhledem k pestré škále zpodobení lidových postav kladou si často komentátoři otázku o Shakespeareově vztahu k lidu. Jejich názory se mnohdy liší. Například William Hazlitt se domnívá, že se (konkrétně v této hře) Shakespeare zle vysmívá lidu, T. S. Coleridge mluví naopak o dramatikově obdivuhodné nezaujatosti v politických názorech. Někteří kritici zastávají názor, že zatímco individuální lidová postava má dramatikovy sympatie, z lidových mas ho jímá děs. Nelze ale opominout skutečnost, že se v Shakespeareových hrách objevují místa, ve kterých je i anonymní dav ukázán jako jednoznačně pozitivní síla. Např. v **Richardu III.** lid při nastolení uzurpátora na trůn mlčí, místo aby jásal, což patří k jednomu z nejdramatičtějších okamžiků v této navýsost dramatické hře. Stejně jako je u Shakespeara mnohdy nejednoznačná interpretace jednotlivých postav, daná rozporem mezi jejich stereotypním, tradovaným či dobovým chápáním a dramatikovým polemickým a realistickým zpodoběním (např. Žid Shylock, černoch Othello, saň Kateřina), platí totéž ve stejné míře i o kolektivní postavě lidu.

85. Za dávných dob: Menenius je už v Plútarchovi prototypem diplomata, krotčího vášně a urovnávajícího spory. Příběh o břichu se sice ve stručné verzi vyskytuje i v Plútarchovi, Shakespeare ho ale zřejmě převzal z obsírnější verze obsažené v dějinách Říma Tita Livie *Ad Urbe Condita (O založení města)*, zprostředkované anglickým čtenářům historikem Williamem Camdenem v knize *Zlomky většího díla o Británii (Remains of a Greater Work Concerning Britain, 1605)*. Antická metafora obce či státu jako projekce přirozeného řádu, spojující makrokosmos společnosti s mikrokosmem lidského těla, byla pevnou součástí světonázoru v alžbětinské i jakubovské době.

162. žhavý uhlík na ledu: Může jít o narážku na kruté mrazy v zimě 1607/8, kdy zamrzla řeka Temže a podle dobového svědectví (snad Thomase Dekkera ve *Velkém mrazu (The Great Frost)* „uprostřed řeky byly nádoby s hořícím uhlím, aby si lidé mohli ohřát prsty“. I podle této narážky v textu se usuzuje na dataci vzniku hry.

218. Aufidius: U Plútarcha se jméno Aufidius poprvé objevuje až po vyhnání Coriolana z Říma, přestože se autor zmiňuje o jejich předešlých potyčkách. Shakespeare ovšem nastoluje téma rivality obou soupeřů hned od počátku. Aufidius se, podobně jako oba tribunové, ve hře objeví nejprve slovně a v následující scéně

i fyzicky (I/2/1). Ačkoli dramatik klade Marcia s Aufidiem proti sobě jako soupeře, současně neopomine zdůraznit jejich spřízněnost, danou jejich sebevědomím i výlučným postavením, které oba zastávají. (Viz I/1/220: **chci / být jako on**, a později podobně u Aufidia: I/10/4: **Kéž bych byl Říman**.)

247. Válka ho zničí... přežít: Tuto nejasnou pasáž někteří editoři intepretují ve smyslu: „Kéž ho válka zničí! Je až příliš pyšný na svou odvalu.“ Krátkým výstupem jsou do hry fyzicky uvedeni Marciovi protihráči, dva tribunové lidu, o kterých již předtím v textu padla zmínka (I/1/206). Tribunové lidu (*tribuni plebis*) byli volení úředníci z řad plebejců. Úřad si plebejci vynutili stávkou v 5. stol. př. n. l. (tedy v době, kam spadá děj hry) a čítal nejprve dva, později pět až deset tribunů. Tribunové byli nedotknutelní, při hájení zájmů plebejců směli zakročít proti všem úředníkům s výjimkou diktátora, měli soudcovskou moc a směli svolávat senát.

267. kromě vlastní nadutosti: Další nejasná formulace může být rovněž interpretována ve smyslu: „Marcius zas překoná sám sebe v projevech pýchy.“

I/2

10. proti východu či západu: Protože se volské území nacházelo jihozápadně od Říma, je možné údaj chápat ve smyslu „proti jinému nepříteli či proti vám“. Ale vzhledem k tomu, že rozloha Volské říše není známa, může zde jít prostě o její východní či západní část. Ani v době Liviově už nebylo například známo, kde leželo město Corioli. Ancium bylo nedaleko pobřeží poblíž dnešního Anzia.

I/3

5. obětuje za vlast: Převážně vzrušený politický a veřejný charakter hry vyvažuje Shakespeare touto klidnou „rodinnou scénou“ z vlastní invence, pro niž ale u Plútarcha nachází mnohá vodítka (viz pozn. k I/1/30).

13. do nelítostné války: Míni se kronikáři tradované vyhnání legendárního římského krále Tarquinia v roce 510 př. n. l., po němž byla v Římě zřízena republika.

18. A co kdyby v boji zemřel?: Kontrastně ke spartánské matce působí Marciova žena Virgilie. Tato zdánlivě méně důležitá postava vnáší do hry o moci a slávě pohled manželky a matky, pro kterou nejvyšší hodnotou je lidský život.

39. Hekubin: Hekuba byla manželka trójského krále Priama a matka legendárního reka Hektora, bránícího Tróju před Řeky.

46. pak mu šlápne na krk: Je možné, že autor těmito slovy ironicky předznamenává konec Marciův (viz V/6/133).

67. Pacholek je to: Dobrosrdečný popis klučkovy zuřivosti má výrazně ironické vyznění. Přináší hodnocení Marcia z jiného úhlu (srov. I/3/65) a současně podporuje charakteristiku Virgilie jako ženy, které jsou výboje „mužského světa“ vzdáleny a která nazývá věci pravým jménem.

I/4

52. sám proti všem: Marcius je v Shakespearově adaptaci ještě heroičtější než u Plútarcha, kde si s ním za brány města přece jen několik Římanů troufalo.

52. Vznešený bojovníku! Naskytá se otázka, zda tento poněkud bombastický „nekrolog“ uprostřed boje není míněn ironicky. Nadlidská heroizace hlavního hrdiny i výsměšně nelichotivé portrétování prostých vojáků potvrzuje dojem, že se v této hře dramatik uchyluje k nadsázce.

57. Cato: Larciova slova jsou dosti věrnou parafrází z Plútarcha. Marcus Porcius Cato, římský státník, vojevůdce, řečník a spisovatel, žil v letech 234–149 př. n. l., tedy několik set let po událostech popisovaných v této hře. Podobných historických anachronismů se najde v Shakespearových hrách celá řada.

I/5

7. žebrák nevzal: V originále je doslova „... hadry, které by kat pohřbil i s popraveným“. Jde o dobovou narážku na zvyk, podle kterého si mistr popravčí mohl ponechat svršky těch, které popravil. Marcius chce především zvýraznit bezcennost takového kořisti. Překlad jde cestou substitute.

8. Popravte je! Překlad je zde poněkud konkrétnější než originál, který by šlo přeložit obecnějším: „Pryč s nimi!“ Nicméně význam povelu je jednoznačný.

I/6

1. Bojovali / jste dobře: Generál Cominius je na řadě míst ve hře zobrazován kontrastně k Marciovi jako vojevůdce neokázale lidský, který klade lásku k Římu nad osobní ambice (srov. III/3/111).

76. Já, jenom já?: Tuto repliku si komentátoři vykládají jako výkřik odhodlání, údivu i protestu. V „ardenském“ vydání je dokonce replika vložena do úst prostým vojákům. Snad jde i o výraz pohrdání těmi, kteří za sebe nechávají bojovat jiné.

I/8

12. váš předek Hektor: Římané (stejně jako Angličané) odvozovali svůj původ od Trójanů. Souboj muže proti muži mezi Marciem a Aufidiem vložil do hry dramatik z vlastní invence.

I/9

45. Když ocel obalíme do hedvábí: Komentátoři označují tuto pasáž za nejméně jasnou z celé hry. V různých kritických vydáních bývá různě upravovaná i interpretovaná.

83. chudase: U Plútarcha ale Marcius oroduje za „čestného bohatého muže“. Shakespeare si v rozporu s literárním podkladem vymyslel i onu ironickou pointu, kdy je Marciovo ušlechtilé gesto znemožněno přechodnou ztrátou paměti.

I/10

25. pod vlastní střechou: Dramatik ještě více akcentuje nesmiřitelnost obou vojevůdců, která se promění v reálnou hrozbu, když ve čtvrtém jednání Marcius vstoupí do Aufidiova domu.

31. jižně od mlýna: V originále je „od mlýnů“. Jde o narážku na mlýny na již-

ním břehu Temže nedaleko divadla *Zeměkoule (Globe)*. Zůstane navždy otázkou, kolik neodhalených narážek se v textech Shakespearových her vyskytuje.

Z hlediska strukturální výstavby přináší první jednání expozici dvojího druhu. V prvních třech scénách exponuje dramatik všechny hlavní postavy a nastoluje základní konflikt mezi Marcie a lidem vedeným dvěma tribuny. Ve zbývajících „akčních“ scénách se pak v hyperbolizovaných popisech hrdinských činů stává z Marcia Coriolanus, neopominutelný strůjce římského vítězství.

II/1

40. ouřadů: Výstup plný invektiv proti dvěma tribunům je Shakespearovou satirickou vsuvkou do hry, v níž si autor vyřizuje účty s úředníky a smířčími soudci tehdejšího Londýna. Aktuálnost této „římské hry“ musela být v době provozování značná. Bohužel se ale nedochovaly žádné doklady o tom, kdy, jak dlouho a zda vůbec byla za autorova života provozována. Je dosti možné, že právě pro její aktuálnost cenzori hru zakázali.

50. stádníky: Novotvar v překladu se snaží vystihnout ironické vyznění slova „wealsman“, které jednak znamená „státník“, jednak obsahuje slovní hříčku podloženou výrazem „well“, tj. (1) ten, který neustále přitaká; (2) ten, který dává ze studně (well) vodu místo vína; (3) ten, který je „telecí“ (veal). V originále je na tomto místě ještě vsuvka: „I cannot call you Lycurguses.“ (Ani jeden z vás není Lykúrgos.) Připomíná se zde legendární spartský zákonodárce, který údajně žil v 8. století př. n. l.

109. doktora Galéna: Řecký lékař, který žil v letech 129-200 př. n. l. Další ahistorická narážka.

140. ucházet o místo: Volumnie jako první vysloví a de facto určí další aspirace svého syna.

195. radši bych sloužil státu o své vůli, / než vládl po jejich: Zlomový moment pro Coriolana nastává ve chvíli, kdy se z vojáka má stát politikem. Už na tomto místě si uvědomuje, že je ohrožena jeho osobní integrita.

198. brýle: Brýle byly vynalezeny v Itálii snad až ve 14. století. Tento vynález bývá dáván do souvislosti s nebývalým rozmachem vzdělanosti v době renesance.

214. konzul: Po „vyhnání králů“ v roce 510 př. n. l. zastávali vždy dva volení konzulové nejvyšší úřad v Římě. Byli nejvyššími správci, soudci a vojevůdci.

236. lidem / budeme připomínat: Taktika obou tribunů je od počátku zřejmá. Budou se spoléhat na Coriolanovu psychickou labilitu a manipulovat lidem s ohledem na svůj vlastní prospěch. Shakespeare při jejich zobrazování osciluje mezi satirickou nasázkou a realistickým popisem lidí bojujících všemi prostředky o vlastní záchranu.

II/2

82. Mám slabý hlas: Cominiův dlouhý proslov má charakter obřadného laudacia. Určitý rozpor v chování Coriolana, který na jedné straně baží po uznání a na druhé straně odmítá přijímat všechny jeho vnějškové projevy, má jistou logiku.

Coriolanus není falešně skromný, ale uvědomuje si, nakolik tím, že se stává „veřejnou postavou“, ztrácí svoji individualitu a svobodu vyjadřovat vlastní názory.

133. zvolil: Ve skutečnosti žádná řádná volba neproběhla. Bez opory u Plútarcha vytvořil zde Shakespeare dramaticky vděčnou a v historii stále se opakující situaci: rozpor mezi rovnostářskými pravidly a autokratickými postupy demokracie. (Podobně srv. II/3/35.)

136: vynechme tento zvyk: Coriolanus se ihned začne zpěčovat povinností, které jsou s jeho novou funkcí spojeny.

II/3

23. kompas: V Evropě se kompas objevil ve 12. stol. (V Číně o sto let dříve.)

161. s pohrdavým gestem: Protože angličtina má v průměru o celou slabiku delší slovo, překlad musí místy kondenzovat významy originálu či krátit, aby měl blankvers (nerýmovaný pětistopý verš jambického spádu) požadovaných deset či jedenáct slabik. V tomto verši nicméně padla za obět formálním požadavkům verše další z Shakespearových ahistorických rekvizit, jíž je klobouk (hat).

171. jak jsme vám řekli?: Oproti Plútarchovi Shakespeare výrazně akcentuje roli tribunů jako manipulátorů a našeptávačů lidu.

233. Ancus: Shakespeare, který se v tomto výčtu držel Plútarcha, se tak vinou pramenu dopustil historických nepřesností. Ancus Marcius je pokládán za čtvrtého římského krále (642–617 př. n. l.), Numa Pompilius za druhého (715–673 př. n. l.) a Tullus Hostilius (673–642 př. n. l.) za třetího.

239. cenzorem: Dva cenzori, voleni z řad bývalých konzulů, byli nejvyšší hospodářští a finanční úředníci starověkého Říma. Jednou za pět let prováděli sčítání lidu a odhady majetku, aby mohly být vyměřeny daně. Dozírali i nad mravy občanů.

Druhé jednání vrací děj hry zpátky do Říma. Triumfální návrat válečného hrdiny zvolna přerůstá v konflikt, když vyvstane možnost jeho zvolení konzulem. Začíná dramatická fáze kolize. Základní konflikt nicméně probíhá především v nitru ústřední postavy. Aby vyhověl zvyklostem, musí Coriolanus zapřít sám sebe. Na rozdíl od jiných Shakespearových hrdinů ale Coriolanus není introvert. Vzhledem k jeho prudké, otevřené povaze a antagonismu jeho protivníků se Coriolanův vnitřní boj stává veřejným politickým soubojem.

III/1

2. přistoupil/ na všechny podmínky: První scéna třetího jednání přímo navazuje na děj předcházející. Členění na jednání vzniklo dodatečně po Shakespearově smrti (foliové vydání z roku 1623 ho už obsahuje) a mnozí komentátoři mají vůči tomuto formálnímu švu výhrady. Nicméně dramatik zde již ukazuje Coriolana jako člověka zabydleného v nové funkci konzula. Shakespeare, který i zde vychází z Plútarcha, mnohé události všelijak přeskupil. Podle Plútarcha lid nejprve souhlasí s tím, aby se zasloužilý vojevůdce stal konzulem, ale při veřejné volbě se přikloní k jinému kandidátovi. Rozlíčený Coriolanus pak odmítá rozdat lidu zdarma obi-

lí, což vede k tomu, že Sicinius žádá před shromážděním lidu pro Coriolana trest smrti. Nicméně lidé blízcí tribunům prosadí, aby byl Coriolanus nejprve po právu souzen. V té chvíli ovšem vystane bezprostřední nebezpečí nové války s Volsky, které dává šlechtě naději, že k soudu s Coriolanem nedojde. Neočekávaně je ale uzavřena s Volsky mírová smlouva. Senát se potom sice zdráhá vydat Coriolana k soudnímu procesu, ale Coriolanus sám navrhne, že před soud předstoupí, získá-li od tribunů ujištění, že ho budou žalovat pouze z úmyslu stát se samozvaným králem a z ničeho jiného. Tribunové mu to slíbí, ale při samotném soudu slovo nedodrží a snesou na Coriolana řadu dalších obvinění (viz III/3/2–5) Rozdílem tří hlasů je pak Coriolanus namísto popravy poslán do vyhnanství.

33. To vaše stádo!: Ve svém vášnivém projevu (zejména viz 142–149) dokáže Coriolanus přesně pojmenovat slabiny demokracie.

89. herold mřenek: V originále stojí „Triton“, trubač boha moří Neptuna.

93. hydře: Narážka na mnohohlavou mýtickou nestvůru.

206. Zaslouží si smrt!: Sicinius, kterého už Plútarchos označuje za „nejkrutějšího z tribunů“, povzbuzen davem jako první vysloví hrdelní verdikt.

212. k Tarpejské skále: Skála na Kapitolu, z níž byli odsouzcenci k smrti házeni dolů.

226. Pomozte Marciovi: Ve foliovém vydání je replika přičtena Meneniovi, který ale o repliku dříve vyzývá ke klidu zbraní. Vzhledem k vývoji dramatické situace je proto věrohodnější, říká-li tato slova generál Cominius, který je do posledních chvil odhodlán Coriolana bránit (viz 231) a rezignuje až později (viz 244: **Ale teď už je sotva stačím sčítat**).

232. Chcete občanskou válku?: Originál říká obecněji: „Chcete to dovést takhle daleko?“ Vzhledem k následující replice, která vyjadřuje zděšení, a dějovému zvratu, který po této otázce následuje, je snad na místě použít v překladu tento konkrétní výraz. Dá se totiž i předpokládat, že vzhledem k bouřlivým událostem probíhajícím v té době v Anglii mohla být cenzura na určitá slova citlivá.

255. dělat ze sebe: V originále Menenius svůj povzdech nad tím, že Coriolanus není schopen přetvářky, vyjadřuje obrazně: „Není schopen lichotit Neptunovi za jeho trojzubec.“ Shakespearovy metafory a přirovnání často čerpají z antické mytologie, která jako součást základního vzdělání Angličanů v té době obohacovala běžnou mluvu všech společenských vrstev. Překlad ve snaze vyhnout se příznakovým vyjádřením tam, kde je originál neobsahuje, místy nahrazuje antické narážky významovými ekvivalenty, které sice představují lexikální posun, ale ze stylistického hlediska více odpovídají originálu.

285. Bylo by nebezpečné / ho vyhostit: Od samého počátku si tribunové uvědomují možnost Coriolanovy pomsty.

304. Když vás bolí noha: Některá kritická vydání přisuzují tuto repliku Siciniovi. Překlad by pak zněl: „Když je v noze sněť, / byla by chyba spoléhat se na ni / tak jako dřív.“

324. vyměřit mu trest: Menenius tímto ústupkem Coriolana zachraňuje, ale protože dobře zná jeho povahu (viz 255), současně ho tím zraňuje.

328. lid pověřuje vás: Menenius se paradoxně stává vykonavatelem vůle lidu. Podobnými drobnými detaily dokázal Shakespeare zvýrazňovat dramatickost děje a dotvářet charaktery postav.

III/2

6. stejný jak doposud: Na počátku této klíčové scény, pro niž Shakespeare nemá přílišnou oporu v Plútarchovi, je Coriolanus stále sám sebou.

105. Dalí jste mi roli: Další z mnoha Shakespearových divadelních metafor má v této hře možná trochu odlišný smysl než v jiných. Zatímco jinde je dramatikovi divadlo „zrcadlem světa“, zde je chápáno jako přetvářka a předstírání. Jindřich Vodák v souvislosti s Coriolanem dokonce vyslovuje domněnku, že stárnoucí dramatik a herec Shakespeare mohl do této postavy promítnout i „odpor, který se v něm za léta nashromáždil proti povinnosti, aby se stále znovu a znovu ucházel o přízeň publika“.

133. neplísni: Volumnie, která synovi vstúpila pevné principy stavovské výlučnosti, ho najednou nutí jednat pragmaticky a proti zásadám, v jejichž duchu ho vychovala. Coriolanus po několikrát změněném postoji vůli matky podlehne se slovy, která vyjevují jeho nezralost. V tomto krizovém momentu ztrácí svou integritu, protože je donucet jednat proti vlastní přirozenosti.

III/3

5. o kořist z Coriol: Takto rozšířenou obžalobu čerpá dramatik z Plútarcha (viz pozn. k III/1/2), ale oproti pramenům zvýrazňuje jak roli tribunů jako manipulátorů davem, tak i povahovou labilitu Coriolana.

9. seznam všech hlasů... / Tady je: V originále je „by the poll“, jde tedy o seznam individuálních voličů. Dovětek (‘tis ready) se ale možná spíše vztahuje k davu lidí, kteří „jsou připraveni“ svými hlasy potvrdit rozsudek. V Shakespearově době při volbách do parlamentu rozhodoval jak počet jednotlivých hlasů, tak i intenzita křiku, kterým voliči svou volbu doprovázeli. Jde o další prvek ve hře, který podporoval její aktuální vyznění.

11. mimo město: V originále se Sicinius ujišťuje o tom, zda byly hlasy sbírány „by tribes“, tedy podle „územních tribů“. Šlo o správní jednotky, kterých bylo třicet pět, z toho byly pouze čtyři městské. Volba podle tribů zaručovala vyšší procentuální zastoupení plebejců.

42. a tím to končí?: Podle Plútarcha chtěl Coriolanus od tribunů ujištění, že ho obviní pouze z usilování o absolutní moc a z ničeho jiného, což oni vzápětí porušili (viz pozn. k III/1/2) a vyvolali tím jeho hněv. U Shakespeare Coriolanus ztratí sebekontrolu hned po prvním obvinění.

68. Takový lid ať shoří: Coriolanus nedokáže zapřít sám sebe. Hra dospívá k vrcholu kolize.

82. Jelikož ale / prokázal Římu služby: Brutus jako mírnější z tribunů první naznačí, že Coriolanus nebude potrestán smrtí, a Sicinius vzápětí vyřkne rozsudek vyhnanství (viz III/3/100). Dalším zvýrazněním role tribunů se Shakespeare opět

odchyluje od Plútarcha, kde o trestu vyhnanství oproti trestu smrti rozhodla všelidová volba rozdílem tří hlasů.

IV/1

18. šest úkolů: Antický rek Herkules dostal dvanáct nadlidských úkolů. Volumnie naznačuje, že se v síle a odhodlání vyrovná i nejsilnějšímu muži.

37. Ach, bohové! Ve foliovém vydání je toto zvolání připisáno Coriolanovi, který může tímto způsobem vyjadřovat určitou netrpělivost. Spolu s jinými editory ale připisujeme repliku Virgílii, neboť odpovídá její povaze a jejímu jednání v této scéně.

53. zůstanu tím, kým jsem: Přestože tato věta zdánlivě odporuje dalšímu vývoji děje, není nepravdivá. Coriolanus se obrátí proti své zemi a proti svým nejbližším ne proto, že se změní, ale právě proto, že je takový, jaký je.

56. sedm let: Zatímco Coriolanův triumf Menenioví podle jeho slov sedm let života přidal (srov. II/1/107), Coriolanovo vyhánění mu sedm let ubírá.

IV/2

26. Pak by vás pobil: Tato vášnivá a krutá slova vyřčená plachou a mírumilovnou Virgílií podtrhují míru jejího zoufalství.

52. zuřivost: V originále stojí: „Juno-like“, tedy „jako Juno“. Juno byla manželka otce bohů, hromovládného Jupitera, s nímž se často hlasitě hádala.

Ve stavbě hry lze najít zřetelnou symetrii. Střední část hry, která líčí Coriolanův politický pád a z dramatického hlediska představuje fázi kolize, je zrcadlově rámována dvěma scénami (II/1 a IV/2), pro něž nelze najít oporu u Plútarcha. V obou se střetávají dva tribunové na jedné straně a Menenius a Volumnie s Virgílií na straně druhé. V první scéně druhého jednání je ohlášen Coriolanův návrat z války a oba tribunové se rozhodnou proti němu intrikovat, ve druhé scéně čtvrtého jednání je už Coriolanus vyháněn a tribunové musí čelit zlobě žen, které připravili o muže a syna.

IV/3

4. sloužím... druhé straně: Kratičká scéna působí jako prolog k další části hry, jež se odehrává mezi Volsky. Shakespeare, který s oblibou zrcadlí témata svých her na různých rovinách, předznamenává téma Coriolanovy zrady lidovou postavou římského špeha.

IV/4

12. Přemety světa! V tomto ojedinelém monologu neprovádí Coriolanus introspekci rozvráceného nitra a nepoměřuje své činy abstraktními ideály dobra a zla. S určitým cynismem přijímá svět takový, jaký je. Na základě podobných pasáží ve hře lze říct, že zatímco v předcházejících velkých tragédiích se dramatik zaobíral vnitřním světem svých hrdinů, zde ho více zajímají přemety a děje světa vnějšího.

IV/5

25. pořádně zchudlej: Důraz, který Shakespeare klade na nuzný zjev Coriolana, vnáší do příběhu nový aspekt. Ukazuje, jak ten, který si z chudáků a žebráků tropil posměch, zažívá totéž na vlastní kůži. Zatímco u Plútarcha si maskovaný Coriolanus uchovává svou vznešenost, v přítomnosti sluhů mlčí a promluví až s Aufidiem, Shakespeare ho dokonce nechává se sluhy žertovat a posunuje ho tak do poloh až lidové postavy.

158. lepší: Autor hned od počátku naznačuje, že rivalita mezi Coriolanem a Aufidiem bude i přes jejich dočasné spojení pokračovat.

214. zdravěj pohyb: Anglické znění i překlad přebírají textovou úpravu Alexandra Popea z roku 1723. Foliové vydání, jehož znění některá kritická vydání ponechávají, připodobňuje válku patřičnými atributy k honičímú psu.

IV/6

39. pořádek: Začátek scény, předznamenávající svým ironicko-idylickým vyzněním nadcházející krizi, je opět ryze autorský vklad.

102. chlév / Augiášův: Připomíná se zde další z dvanácti slavných činů mytického reka Hektora, když vyčistil chlév lidského krále Augeia (Augiáše).

IV/7

26. až budem účtovat: Aufidius naznačuje nevyhnutelnost konfliktu. Autor tak připravuje půdu pro konečnou katastrofu.

35. Dřív jim / šlechtně sloužil... ctnosti: Aufidius rekapituluje Coriolanův vzestup a pád v Římě v souvislosti s jeho povahou. Právě Coriolanova prchlivost se mu zanedlouho stane prostředkem, jímž svého rivala zničí.

Ve čtvrtém jednání se od třetí scény začíná připravovat dramatický krizový vrchol celé hry, kdy Coriolanus přichází s nepřátelskými vojsky Volsků napadnout a zničit Řím. Současně autor ukazuje, jak dočasné a křehké je spojení dvou odvěkých rivalů Coriolana a Aufidia.

V/1

7. Cominia vyhnal: U Plútarcha se pouze mluví o „nejbližších přátelích“, které Řím ke Coriolanovi vyslal v jedné delegaci. U Shakespeara navštíví Coriolana postupně a neúspěšně nejprve Cominius a posléze Menenius.

15. spálí Řím: U Plútarcha není nebezpečí pro Řím takto ostře pojmenováno. Shakespeareův Coriolanus je krutější a nesmiřitelnější.

71. jeho matka: U Plútarcha výpravu žen za Marciem s prosbou o záchranu Říma podnítl jakési nadpřirozené „božské vnuknutí“. V Shakespeareově pojetí jakýkoli náznak nadpřirozenosti chybí. Ačkoli se postavy k bohům obracejí a bohy vyzývají, motivace jednání postav a celková atmosféra hry má zcela světský ráz.

V/2

33. je už po jídle?: Přimísením humoru do převážně tragické atmosféry vyvažuje

---

dramatik vážnost a patos scény předchází a hlavně té následující. Zatímco v ranějších fázích Shakespearovy tvorby byly komické a tragické pasáže zřetelně odděleny, ve hrách pozdějších se častěji objevují místa tragikomická.

V/3

20. Mám podlehnout pokušení: V některých kritických vydáních je následující Coriolanův monolog označen výrazem (*Stranou*), neboť jeho obsah je spíše samomluvou, než aby byl určen komukoli z přítomných.

40. Jak špatný herec: V Shakespearových hrách najdeme občas místa, která jsou echem jeho nedramatické poezie. Zatímco slavný Hamletův monolog „Být, nebo nebýt“ (*Hamlet*, III/1/57) v mnoha aspektech připomíná **Sonet 66**, zde se vybaví **Sonet 23**.

94. Ani kdybychom neříkaly nic: Následující monolog Volumnie je z velké části takřka doslova převzat z Plútarcha. Shakespeare místy text pouze rytmicky upravil.

182. Matko! / Co jsi to udělala?: Doslovný citát z Plútarcha znamená zvrát ve hře. Krize je zažehnána, Řím zachráněn.

189. smrtelný: Coriolanus si je nicméně vědom, jakému nebezpečí se vystavuje. I tento aspekt je převzat z Plútarcha.

194. Dojalo mě to: Aufidiova smířlivá reakce zahajuje fázi peripetie, v níž se zdá, že vyhrocený konflikt je urovnán a hra může skončit šťastně.

V/5

4. Ať váš jásos přehluší: Jeden z hlavních protagonistů hry, římský lid, docílil ne vlastní zásluhou obrovského vítězství. Zlá doba se přehnal a lid může jásat.

V/6

53. Ke slávě toho, kdo jim pobil děti: I příběh Coriolana by mohl dopadnout dobře a vstupuje do fáze peripetie. Tento „nepřítel lidu“ si paradoxně získal oblibu u lidu dříve znepřátelené země.

90. ve městě Corioli: Shakespeare po vzoru Plútarcha umístil děj poslední scény hry do Aufidiova rodného města Ancie (viz **V/6/50**), ale podle některých komentátorů lze tento verš chápat tak, že dramatik mimoděk přenáší konec hry do Coriol. V tom případě by dramatický cit donutil autora nechat Coriolana padnout tam, kde se nejvíce povznesl. Dramatická důslednost by tak získala vrch nad historickou správností a vnesla by do hry faktickou nedůslednost.

101. srabe!: V originále Aufidius nazve Coriolana „boy of tears“, doslova tedy „uplakánek“, „ubuleny kluk“. Doslovný překlad by ale ubral výrazu na expresivitu a pádnosti, obzvlášť proto, že ho Coriolanus sám redukuje na výraz „boy“, tj. „kluk“ a klade do protikladu ke svým hrdinským činům.

126. po právu souzen: Pánové vládci stojící v pozadí příběhu představují autoritu práva a pořádku. Nicméně zákeřné zabití Coriolana a vřava rozlíceného davu je donutí k pragmatickému ústupku (viz **146. Pojďme to vzít z té lepší stránky**), který nepostrádá komické aspekty.

---

148. Tři kapitáni ať ho odnesou: Téměř hamletovská citace a pohřební rituály určené zesnulým velikanům připomínají konce předešlých tragédií. Ale tragický pocit se nedostavuje. Slova povědomého znění, následující po překotném a překvapivém konci rozporuplného hrdiny, znějí dutým bombastem a dávají pochmurnému závěru krutě groteskní ráz.

EDIČNÍ POZNÁMKA

Originál hry je vytištěn a překlad byl pořízen podle následujících vydání:

Shakespeare, William: *Coriolanus* (The First Web Folio Edition of Shakespeare's Works)

Shakespeare, William: *The Tragedy of Coriolanus* (The Riverside Shakespeare, 1974)

Shakespeare, William: *Coriolanus* (The Arden Shakespeare, Routledge, 1990)

Shakespeare, William: *Coriolanus* (New Penguin Shakespeare, 1967)

Shakespeare, William: *Coriolanus* (Signet Classic, 1966)

S ohledem na čtenáře a pro jeho snadnější orientaci v textu jsme podle uvedených vydání doplnili údaje o místu děje a scénické poznámky; vycházeli jsme z nich též při sestavení anglického glosáře a částečně z nich čerpali i pro závěrečné poznámky.

DALŠÍ LITERATURA

Bejblík, Alois: *Shakespearův svět* (Mladá fronta, 1979)

Chudoba, František: *Kniha o Shakespearovi* (Jan Laichter, 1941)

Kott, Jan: *Shakespeare Our Contemporary* (Routledge, 1965)

Shakespeare, William: *Koriolanus* (In *Tragédie II*, SNKLHU, Praha 1963), přeložil E. A. Saudek, úvod a poznámky napsal Zdeněk Stříbrný.

Stříbrný, Zdeněk: *Dějiny anglické literatury I*, (Academia, Praha 1987)

Stříbrný, Zdeněk: *Shakespearovy historické hry* (NČSAV, Praha 1959)

Slovník antické kultury (Svoboda, Praha 1974)

Vodák, Jindřich: *Shakespeare* (Melantrich, 1950)

OBSAH

Předmluva	5
Coriolanus	8
Coriolanus.....	9
Glossary	222
Poznámky	234
Ediční poznámka	246

WILLIAM
SHAKESPEARE

William
Shakespeare
CORIOLANUS

CORIOLANUS

Z anglického originálu Coriolanus přeložil,
poznámkami opatřil a předmluvu napsal Jiří Josek.

Obálku navrhl Aleš Krejča.

Grafická úprava a sazba Jaroslav Hrabě.

Redakce Jana Mertinová.

Vydalo nakladatelství Romeo, Pod Bání 21, 180 00, Praha 8,
(www.jirijosek.com),

jako svou 17. publikaci.

Vytiskly Těšínské papírny, s.r.o.

Vydání první, Praha 2004.